

מזכרת

משמחת נישואין
של
מנחם מענדל ויאשא ליבא
רייניץ

קמ

כ"ג שבט ה'תש"פ
שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
ווארוויק, ראד איילנד
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

פתח דבר

בשבח והודי' להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן התמים הרב מנחם מענדל שיחי' רייניץ עם ב"ג הכלה המהוללה מרת יאשא ליבא שתחי' לויפער.

הננו מגישים קובץ בתור 'תשורה' למזכרת לכל המשתתפים בשמחתינו, הקובץ כולל:

א) "המשך ראש השנה עטר"ת" מכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, עם "ליקוט ביאורים" על המשך ממאמרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכ"ק אדמו"ר. - הליקוט נערך ע"י החתן שיחי'.

ב) "שיחות חג השבועות תש"א" מכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, - שיחות אלו לא נדפסו ב"ספר השיחות תש"א", או נדפסו שם בקיצור ובשינויים כפי שנרשמו ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, וכאן הננו מדפיסים שיחות אלו כפי שנרשמו ע"י השומעים, וחלקם בתוס' הגהות תיקונים והוספות מכ"ק אדמו"ר¹. - שיחות אלו נערכו בתוס' הערות וצינונים ע"י אבי החתן שי'.

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך את החתן ואת הכלה שיחיו, ואותנו כולנו בברכת "מזל טוב, מזל טוב", וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות. וכן יברך את ידידנו ומכירינו, אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבינו, בתוך כלל אחבי' יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר.

ובקרוב ממש "נזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן .. והוא יגאלנו".

מוקיריהם ומכבדיהם

הרב יוסף יצחק ורעייתו לויפער

הרב יהונתן דוד ורעייתו רייניץ

כ"ג שבט, ה'תש"פ * ווארוויק, ראד איילנד
שבועים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

של הרבי ישנם שני סוגי שיחות: מה שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אמר בהתוועדות (ונרשמו על-ידי המניחים), ומה שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ רצה לומר (ואותן רשם בעצמו).

לפיכך מובן שגם במקרים שנדפסו השיחות אותן כתב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, עדיין יש מקום להדפיס גם את השיחות מרשימות השומעים, שהוגהו על-ידי כ"ק אדמו"ר, מפני ההוספות שבהן.

כך מצינו שנהג כ"ק אדמו"ר עצמו בהדפיסו בשנת תשי"א את 'ספר השיחות קיץ ה'ש"ת'. בספר זה הדפיס הרבי הן שיחות מרשימות השומעים והן שיחות שנרשמו ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעצמו, וישנה שיחה אחת שנדפסה שם פעמיים, השיחה של ש"פ שלח ה'ש"ת: המעיין שם בהערותיו של כ"ק אדמו"ר יגלה שהשיחה הראשונה (סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 135 ואילך) היא 'מיומנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואילו השיחה השנייה (סה"ש שם ע' 141 ואילך) היא 'רשימת אחד השומעים - שכתב בפרטיות - והוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א ובנוסחה אחרת קצת מהמסופר לעיל".

קטעי השיחות הנדפסים להלן הן מהנמצא רק בהנחות השומעים, ועד היום טרם נדפסו בספר השיחות. תשואות חן להרה"ח ר' ברוך שלום שיחי' כהן מניו הייווען, אשר הואיל להמציא לנו את השיחות. הרב"ש כהן (אשר ידו רב לו בפירסום שיחותיו של כ"ק אדמו"ר מהשנים הראשונות עד שנת תשכ"א) העתיקן - במכונת כתיבה - מכתבי היד של המניחים, ושילב בתוכם את הגהותיו של כ"ק אדמו"ר, וכות הרבים תלויה בו.

1) את ההנחות משיחותיו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעשר שנותיו האחרונות בעלמא דין (קייץ ה'ש"ת-י"ד שבט ה'ש"ת), היו החסידים המניחים - ביניהם הרה"ח ר' משה פינחס כ"ץ ע"ה, הרה"ח ר' שמואל זלמנוב ע"ה, ועוד - מעלים על הכתב לאחר אמירת השיחה, אותה היו מוסרים לחסידים אחרים (כמו הרה"ח ר' אלי' (יאיכיל) סימפסון ע"ה, ועוד) שהיו עוברים עליה ומוסיפים פרטים שחסרו בהנחה.

לאחר מכן היו מוסרים את השיחה אל חתנו כ"ק אדמו"ר, שהיה עובר על השיחה, מגיה אותה, מוסיף בה פרטים שהחסירו, וכן הערות ומראי מקומות. אחרי הגהתו היה כ"ק אדמו"ר מכניס את השיחה לחותנו, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ.

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הי לפעמים רק עובר על ההנחה ומגיה אותה, אך היו גם פעמים בהן היה רושם את השיחה מחדש בכתב יד קדשו. כרוב השיחות שנדפסו ב'לקוטי דיבורים' שהן שיחות שנרשמו על ידי הרבי הריי"צ בעצמו.

שיחות אלו, שנרשמו ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אינן תוכן מילולי מהדברים שאמרו בהתוועדות, שהרי השיחות שנאמרו בהתוועדות נאמרו בדרך כלל בקיצור, מפני הקושי בדיבור (ראה שיחה ג' שבט ה'תשנ"ב). אלא כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ היה רושם את השיחות מחדש באריכות גדולה, כשהוא מוסיף עניינים ופרטים רבים שלא נאמרו בהתוועדות (כנראה עניינים שהי' ברצונו הק' לומר, אך לא נאמרו מחמת קושי הדיבור).

לאידך, היו גם עניינים רבים ופרטים נוספים אותם אמר רק בעת ההתוועדות - ונרשמו על-ידי המניחים - ולא נכללו ברשימת השיחה שנרשמה על ידו, כך שיש בזה מה שאין בוה. כבר בשעתו התבטא אחד מוקני החסידים: בהתוועדותיו

המשך

ראש השנה עטר"ת

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

שלוש דובער

מזהר"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

מליובאוויטש

עם "לקוטי ביאורים" ממאמרי

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נלקט ונערך

ע"י הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' רייניץ

הקדמת המלקט

שנת עטר"ת היתה השנה האחרונה לפני שנת הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע (בב' ניסן תר"פ), שנה זו היתה עשירה ומבורכת בשפע המאמרים שנאמרו ונכתבו בה (שבעים ותשעה מאמרים, כמנין ע"ט).

את חשיבותה ניתן גם לראות מכך שחלק גדול (למעלה ממאתיים מאמרים!) ממאמרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ מיוסדים על מאמרי שנה זו. וכן כמאה מאמרים של כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו מיוסדים אף הם על מאמרי שנה זו.

בשנה שעברה תשע"ט, כאשר מלאו מאה שנה לאמירת וכתירת מאמרים אלו, התעוררו רבים מאנ"ש והתמימים ללמוד מאמרים אלו דשנת עטר"ת. ומערכת "אוצר החסידים" מכינה עתה לדפוס הוצאה חדשה ומתוקנת של סה"מ עטר"ת בתוס' הערות וציונים וכו'.

בהמשך לזה ערכתי "ליקוטי ביאורים" מכל מאמרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ומאמרי כ"ק אדמו"ר, המיוסדים על מאמרי שנת עטר"ת.

ולקראת חתונתי למזל טוב עם ב"ג שתחי', הנני מוציא לאור 'תדפיס' מ"לקוטי ביאורים" על "המשך ראש השנה עטר"ת".

ההמשך של ר"ה עטר"ת הכולל שלושה מאמרים, הובא ונתבאר באריכות ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ב"המשך ראש השנה תרצ"ה", הכולל עשרה מאמרים (!). שלושה מאמרים אלו הובאו ונתבאו ע"י כ"ק אדמו"ר במאמר ד"ה "היום הרת עולם" מראש השנה תשי"ג. - ב"ליקוטי ביאורים" ליקטתי כמאה ועשרים ביאורים מכל מאמרים הללו.

יש לציין: במאמרים אלו (דתרצ"ה ותשי"ג) הובאו ונתבאו עוד הרבה ענינים, ולא הובאו כאן אלא ביאורים שלפענ"ד מוסיפים ביאור במאמרי עטר"ת, והוא על אחריות המלקט בלבד.

*

הא-ל הטוב, הוא יתברך, יברך את ידידינו ומכירינו, אשר הואילו לשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבינו, בתוך כלל אחב"י יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר.

ובקרוב ממש "נוכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן .. והוא יגאלנו".

המלקט

בס"ד ליל ב' דר"ה עטר"ת.

זהו היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חק לישראל הוא כו', וצריך להבין והלא ר"ה הוא יום וא"ו למעשה בראשית, דבכ"ה באלול נברא העולם, ור"ה הוא יום ברוא אדה"ר שהוא יום וא"ו למעשה בראשית, שע"ז אמרו"ל ע"פ אהור וקדם צרתני שנברא אהור למעשה בראשית, ואיך אנו אומרים ע"ז תחלת מעשיך. ואנו אומרים בר"ה היום הרת עולם² היום יעמיד למשפט כל יצורי עולמים, הרי יום הזה נוגע לכל העולמות ולכל הנבראים, והלא בכ"ה באלול נברא העולם כו'³. וגם צ"ל מה שמסיים כי חק לישראל הוא משפט כו'⁴, מה זה נתינת טעם למה שזה היום תחלת מעשיך⁵, דלכאו' אין הענינים שייכים זל"ז כלל כו'.

1 מאמר זה וב' המאמרים שלאחריו הם המשך אחד. חלק מההמשך מיוסד על ד"ה מן המיצר בסה"מ תרל"ב ח"ב ע' תקט ואילך. [וראה גם ד"ה זה היום בסה"מ תרנ"ז ע' א ואילך, המיוסד על תרל"ב שם]. המשך זה הובא ונתבאר בהמשך ר"ה תרצ"ה בסה"מ קונטרסים ח"ב שיח, ב ואילך (ע' 636 ואילך). [ההמשך דתרצ"ה מתחיל בסוף שנת תרצ"ד (ש"פ נציבים) בד"ה זה היום תחילת מעשיך, עד ד"ה צהר תעשה דש"פ נח תרצ"ה]. ובד"ה היום הרת עולם תשי"ג בסה"מ תשי"ג ע' ג ואילך.

2 היום הרת עולם היום יעמיד למשפט כל יצורי עולמים, הרי יום הזה נוגע לכל העולמות ולכל הנבראים: פי' הרת ל' הריזון שהוא בריאת העולם, והכוונה באומרו יצורי עולמים הוא דקאי הן על העולמות שלאחר הצמצום, והן הענינים והאורות הבאים בהתחלקות מעלתן כמו שהם לפני הצמצום, דעל כולם הוא הדין ומשפט דר"ה, דזהו מה שהב' ימים דר"ה וכן שאר הימים עד אחר יוהכ"פ נקראים בשם ימים נוראים, מפני שבימים האלו הוא גילוי בחי' והנורא, נורא העליון. וזהו שפי' רבינו הגדול בשם רבותיו נ"ע היום הרת עולם, היינט ציטערט די וועלט, ופי' הרת ל' יראה, הרי דיום הזה דר"ה נוגע לכל העולמות מריכ"ד עד סוכ"ד, ולכל הנבראים והנאצלים. - (ד"ה זה היום תרצ"ד [ע' 636])

3 והלא בכ"ה באלול נברא העולם: א"כ הרי בכ"ה הוא תחלת הכל, א"כ אינו מובן למה הוקבע היום דר"ה ביום שנברא האדם דוקא ולא ביום שנברא העולם. - (ד"ה זה היום תרצ"ד [ע' 636])

4 וגם צ"ל מה שמסיים כי חק לישראל הוא משפט כו': דמובן מזה שהוא נתינת טעם על כללות הענין דיום ו' למע"ב הוא ר"ה ואז דוקא הוא תחלת מעשיך, דלכאורה הרי הענינים אינם שייכים זל"ז. - (ד"ה זה היום תרצ"ד [ע' 636])

5 מה זה נתינת טעם למה שזה היום תחלת מעשיך: ואף שאפשר

אך הענין הוא דהנה אנו אומרים סוף מעשה במחשבה תחלה⁶, מחשבה היא בחי' חכ', וכמאמר מחשבה ויובלא לא אתפרש לעלמין⁷ דיובלא הוא בחי' בינה⁸, ומח' בחי' חכ'⁹, וכמ"ש בע"ח שמ"ז ספ"ג דאצי' בכלל

לתרץ מה שאומרים על יום בריאת האדם זה היום תחילת מעשיך שזהו לפי שהאדם הוא כוונת הבריאה, דכוונת הבריאה היא בשביל האדם, אבל עדיין אינו מובן אומרו זה היום תחילת מעשיך דלכאורה הול"ל זה היום עיקר מעשיך. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ג])

6 סוף מעשה במחשבה תחלה: ממ"ש זה היום תחילת מעשיך מובן, שמלבד בחינת תחילת מעשיך יש גם בחינת סוף מעשה, וכהלשון סוף מעשה במחשבה תחילה. וזהו אומרו זה היום תחילת מעשיך, דאף שבכ"ה באלול נברא העולם, הרי זה בחינת סוף מעשה בלבד, ודוקא היום דראש השנה, יום בריאת האדם, הוא תחילת מעשיך. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ג])

7 וכמאמר מח' ויובלא לא אתפרש לעלמין: דהספירות חכ' ובינה עם היותן ספירות מיוחדות, מ"מ הנה לא אתפרש לעלמין דמשלימים זא"ז, וכמו שאנו רואין במוחש בכחות הנפש, דהגם דחו"ב הם ב' כחות מחולקים, ובטבע עצמם הם גם הפכים זמ"ז, דכח החכ' הרי עיקרו השכלה, ובא בנקודה, וענינו הפשטה, וכח הבינה עיקרו השגה, ובא בהתפשטות דוקא, וענינו הלבשה, ומ"מ הרי בלתי מתפרשין לעלמין, דכל נקודה מביא התפשטות, וכל התפשטות בא מכח הנקודה. וכמו מעין ונהר, דמכל מעין נעשה נהר, וא"א לנהר בלא מעין, דהדוגמא מזה יובן למעלה בהספי' העליונות דחו"ב דלא אתפרשין. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 647])

8 דיובלא הוא בחי' בינה: דספי' הבינה נק' יובלא, להורות על ענין כח הבינה, דהנה השגה דבינה שבאה בהתפשטות ובהלבשה, הרי אין זה שהתפשטות דבינה הוא רק ענין התרחבות בלבד, וכן ענין ההלבשה דבינה הרי אין זה שהו"ע הריבוי בלבד, כ"א אשר כל לבוש הוא מגלה השגה פרטית. ומהאי טעמא נקראת ספירת הבינה בשם יובלא, דיובל יש בו כמה פירושים, הא' דמורה על הולכה והובאה, כמ"ש (ירמי' ל"א ט') ובתחוננים אובילים אוליכם אל נחלי מים בדרך ישר לא יכשלו בה, וכת' (תהלים מ"ה ט"ז) תובלנה בשמחות וגיל. ב' שמורה על הזרם ופלג מים, כמ"ש (ירמי' י"ז ח') ועל יובל ישלח שרשיו. ג' שהוא ל' יבול, כמ"ש (ויקרא כ"ו ד') ונתנה הארץ יבולה. ד' דמורה על אריכות מופלגה כמ"ש (ויקרא כ"ח א') יובל היא שנת החמישים. דכל הענינים האלו ישנם בכח הבינה, שמוביאה ומוליכה הנקודה דחכ', ומבארה ומסבירה בכמה אופנים, בחיות רב ובריבוי אותיות ההסבר, וכ"ז בא באריכות מופלגה בריבוי ענפים, אשר בכל ענף יש בו ריבוי פרטים, כדוגמת פירות הצומחים על הענפים. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 647])

9 ומח' בחי' חכ': חכ' שהוא בנקודה נק' מח', דכל ענין המח' בא בקיצור דוקא. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 647])

הבל"ג כו', דכן הוא בשרש הראשון בהמשכת הקו שבא בבחי' מדה ושיעור ובבחי' מעלה ומטה כו', הרי המשכתו הוא מהאוא"ס שלפני הצמצום היינו מאור הא"ס כו', וכמ"ש בע"ח שהמשיך מן אור א"ס קו א' ישר מאור העיגול שלו כו', והמשכתו הוא ע"י הפסק הצמצום, ומ"מ ה"ה נוגע ודבוק באוא"ס שלפני הצמצום כו', והיינו שהמשכה היא בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א, ובא בבחי' מדה ושיעור ע"י הצמצום כו', והיינו ע"י נקודת הרשימו שע"י בא האור הבלי גבול בבחי' גבול כו', דלהיות שענין הצמצום הוא התגלות והתגברות בחי' כח הגבול שבו, ה"ה מגביל את האור הבל"ג, דהאור שבבחי' א"ס בא בבחי' מדה וגבול כו' (ומ"מ זהו שמגביל רק בחי' אחרונה שבהאור כו' וכמשי"ת).

ולכן יש בהקו ענינים הפכים, שהרי כל ההתחלקות [הוא] מהקו שזוה"ע מעלה ומטה שבעולמות וספירות, שהוא ע"י הקו שבא בבחי' מדה וגבול כו', וכמו"כ כל ההתחלקות הן ע"י הקו וכמא' אנת הוא דקשיר לון ומיחד לון שמקשר ומחבר בחי' חו"ב שהן הפכים זמ"ז וכן זו"נ כו', עד שיכול להיות אחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבו' כו', והיינו מפני שהוא בעצם בחי' האוא"ס הבל"ג ובא במדה וגבול ע"י הרשימו כו' וכמ"ש בד"ה להבין ענין אוא"ס כו' בכוחך הגדול כו'. או שזוהו מה שהאוא"ס הבלי גבול שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו' וכמ"ש במ"א (והוא לפי הב' שיטות אם האורות הן פשוטים, או שיש בהם ג"כ עשר ספירות כו'¹²). הרי שהאורות הן מהות א' עם אוא"ס המאציל, היינו בחי' אוא"ס הבלי גבול כו', וכמ"ש במ"א בענין מן הכנף, שהן ממין הכנף כו'. וכן הוא בכלים לגבי שרשן ומקורן¹³ בחי' כח הגבול

הוא בחי' מחשבה¹⁰ מפני שאצ"י הוא בבחי' גילוי ההעלם מאוא"ס המאציל, הן בחי' האורות דאצ"י, ואף גם בחי' הכלים דאצ"י, הכל הוא בבחי' גילוי ההעלם לבד כו', וכידוע דכללות ענין האצ"י הוא שנתגלה כח הכמוס והחתום כו', וכמ"ש בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת כו', שבתחלה השלהבת גנוז וטמון בתוך הגחלת ואח"כ מתגלה ויוצא חוץ לגחלת כו', והרי השלהבת שחוץ לגחלת הוא אותו מהות השלהבת שבתוך הגחלת וכמו שהי' בתוך הגחלת כבר הי' בו כל גווני השלהבת רק שלא הי' ניכר, וכשיוצא חוץ לגחלת ה"ה במציאות שלהבת ובגוונים הניכרים כו'. וכמו"כ הוא בע"ס דאצ"י, דקודם שנאצלו ה"ה כלולים באוא"ס המאציל בבחי' אורות וכלים רק שלא היו שם בבחי' מציאות דבר כלל, כ"א היו כלולים ומיוחדים בתכלית באוא"ס המאציל כו', דהאורות כמו שהן כלולים באוא"ס אינן בבחי' אור וכמא' לאו אינון נהורין כו', וכמ"כ הכלים אינם בבחי' מציאות, וכידוע במשל אותיות החקיקה שאינם דבר בפ"ע מן האבן טוב, ומ"מ הן אותיות שמשחירים בהירות האבן טוב כו'¹¹, וכמ"ש במ"א, והיינו שמ"מ יש בחי' אורות וכלים הכלולים באוא"ס המאציל כו', ואצילות שלהם הוא שיצאו ונתגלו מהכח אל הפועל כו', וה"ה אותן המהות כמו שהיו כלולים באוא"ס, והוא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כו'.

ובאמת אין זה רק לגבי הע"ס הכלולים באוא"ס, כ"א גם לגבי האוא"ס הכולל אותם כו', דהגם דאוא"ס המאציל הוא בחי' אוא"ס הבל"ג, והאורות דע"ס הוא שבאים בבחי' מדה וגבול, וכ"ש בחי' הכלים כו', מ"מ הרי ידוע דשרש המשכת האורות הוא ג"כ מאוא"ס

10 אצ"י בכלל הוא בחי' מחשבה: כיון שאבא עילאה (חכמה) מקננא באצילות, וחכמה היא מחשבה, לכן נקרא אצילות בשם מחשבה, ובפרט החכמה שבה שהיא ראשית ועיקר של האצילות, הרי היא תחילת המחשבה. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ד])

זה דעולם האצ"י בכלל נקרא מחשבה, דהנה במחשבה הרי יש בה ב' ענינים, הא' שהוא גילוי הבא מעצמו, והב' דהמח' והפעולה בא כאחד. והדוגמא מזה יובן למעלה דאצ"י הוא בבחי' גילוי ההעלם ... [כדלקמן בפנים]. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 647])

11 שמשחירים בהירות האבן טוב כו': שאינו דומה הבהקת האבן טוב במקום חקיקת האותיות להבהקתו מצ"ע. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 648])

12 (והוא לפי הב' שיטות אם האורות הן פשוטים, או שיש בהם ג"כ עשר ספירות כו'): טעם הדבר הוא בב' אופנים, הא' הוא מפני שבעצם הוא בחי' אוא"ס הבל"ג ובא במדה וגבול ע"י הרשימו, ואופן הב' דזהו מה שאוא"ס הבל"ג שיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול, וב' האופנים בטעם ענינים ההפכים שבקו הוא לפי הב' שיטות אם האורות הן פשוטים או שיש בהם ג"כ ע"ס. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 648])

13 וכן הוא בכלים לגבי שרשן ומקורן: גם בחינת הכלים שהם במדידה והגבלה הם ג"כ בבחינת גילוי ההעלם, שהם מגלים את ההעלם שלפני הצמצום (מצד ההשערה בכח שלפני הצמצום, או מצד נקודת הרשימו), הנה גם כשחזר והאיר כו', נעשו הכלים

שבא"ס כו'.

ובאמת הרי כח הבל"ג וכח הגבול שניהם הם מבחי' עצמות אוא"ס, והם מיוחדים שם, שהכל הוא אחד כו', דב' מדרי' אלו זהו מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר, דהיכולת להאיר הוא בחי' כח הגילוי, שהוא בבחי' בל"ג, והיכולת שלא להאיר הוא בחי' כח ההעלם, שהוא בחי' כח הגבול כו', דבעצמות אין זה ב' כחות, כ"א הוא בחי' היכולת שבעצמותו ית', ויכולת כולל ב' ענינים ביכולתו להאיר ושלא להאיר, דעם היותם הפכים זמ"ז הרי היכולת כולל שניהם כאחד והו"ע כל יכול כו'. וזהו שאו' בפייט הכל יכול וכוללם יחד, דלהיותו ית' כל יכול ה"ה כולל כל ההפכים יחד כו', והו"ע דהוי' ואלקים כולא חד כו' (ולמטה בא הציווי וידעת כו' כי הוי' הוא האלקים כו', דעו כי הוי' הוא האלקים כו', שצריכים להתבונן ולידע כו'. ולמעלה הוא באמת כן גם בכל הגילויים דאוא"ס כו').

וע"כ נק' האצי' מח', דהנה מח' הוא התגלות מהנפש, ולא כמו הדבור שצריכים לדבר, אבל לא יבוא הדבור מעצמו כו', ולכן עת לדבר כו', משא"כ מח' באה מעצמה וממילא, ומשוטטת תמיד, מפני שהיא התגלות מהנפש כו'. וז"ש בע"ח שם דדבור הוא עולם הבריאה, דהתהוות ע"ס דבריאה הן בבחי' הכאה, שהע"ס דאצי' הכו בהפרגוד כו'¹⁴, וה"ז כמו הדבור שהוא שמדבר כו'. אבל מח' היא בחי' התגלות מהנפש, ואותיות המח' אינם בבחי' מציאות דבר כו', ועם היותו לבוש הנפש הרי אינו דבר בפ"ע מהנפש כו'¹⁵, וכמו"כ

במידה והגבלה, וזהו שהכלים הם בבחינת גילוי ההעלם, שהם מגלים את ההעלם שלפני הצמצום. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ד])

14) דהתהוות ע"ס דבריאה הן בבחי' הכאה שהע"ס דאצי' הכו בהפרגוד כו': וה"ז כמו הדבור, דרוב הוצאת האותיות בא ע"י הכאה בקמיצה ופתיחה, וכמו בומ"ף בשפתיים, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלשון, וסשר"ן בשיניים. - (ד"ה מן המיצר תרצ"ה [ע' 648])

15) מח' היא בחי' התגלות מהנפש ... ועם היותו לבוש הנפש הרי אינו דבר בפ"ע מהנפש כו': והענין בזה, שמחשבה היא לא רק לבוש בלבד, אלא היא כח הנפש, היינו שהוא כח הגילוי של הנפש, דכאשר צריך להיות גילויים מהנפש הוא ע"י כח המחשבה שהוא כח הגילוי, שע"י כח זה מתגלה במחשבה (ואח"כ גם בדיבור ומעשה), אבל מ"מ הרי המחשבה אינה הנפש עצמה, כי אם לבוש אל הנפש. ונמצא שבמחשבה יש מעלה וחסרון, והיינו, שלגבי הענינים שלמטה ממנה (דיבור ומעשה),

הוא בע"ס דאצי' לגבי אוא"ס המאציל כו'. ועוד טעם מה שאצי' נק' מח', דכמו שבמח' הרי המח' והפעולה באים כאחד, דכאשר עולה במחשבתו לנענע ברגל עד"מ תיכף ומיד מנענע כו'. וזהו בהאדם בעצמו דוקא, שהרי בהזולת אינו מתפשט מחשבתו, רק כשאומר בדבור אז עושה הזולת. והרי יש כאן ב' דברים, שהגילוי הוא רק הדבור, וגם שיש הפסק בין הדבור והעשי', והיינו שלא נעשה ממילא, כ"א שהוא עושה ע"פ הדבור כו'. אבל בעצמו הרי המח' מתגלה, ואין הפסק בין המח' והעשי', שהכל נעשה כאחד כו'. וכמו"כ הוא באצי' שהוא ל' אצלו וסמוך, דאצי' הוא בבחי' דביקות באוא"ס, דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד, שהוא בחי' יחוד ממש באוא"ס ב"ה¹⁶, ע"כ מאיר שם בחי' מחשבתו ית', (ועמ"ש בשער מאמרי רשב"י ז"ל פ' פקודי על מאה"ז דרס"ב ב' דמחשבתו זהו בחי' חכ' דא"ק המתלבשת בחכ' דאצי' כו', וכמ"ש בע"ח שם). והביטול הוא בדרך ממילא כו', וכמו אברי האדם שהן ממהות האדם ובטלים אל הנפש בביטול שבדרך ממילא ובתכלית הביטול כו', וכמו"כ הו"ע הביטול דאצי' כו', וכמ"ש בדרוש דנסירה. וי"ל שזהו בחי' ד"ע שבאצי', והיינו שבאצי' מאיר הדעה העליונה

לא זו בלבד שמחשבה אינה לבוש הנפרד כי אם לבוש המאוחד, הנה עוד זאת שמחשבה היא כח הנפש, היינו שמחשבה היא כח הגילוי של הנפש. אבל לגבי מה שלמעלה ממנה, הרי המחשבה היא רק לבוש, והיינו שבמחשבה לא נמצא מה שלמעלה ממנה (ס'איו ניטא דאס וואס איז העכער פון איר). - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ד])

16) וכמו"כ הוא באצי' שהוא ל' אצלו וסמוך ... דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד שהוא בחי' יחוד ממש באוא"ס ב"ה: דכללות ענין האצילות הוא בבחינת קירוב, דאצילות הוא מלשון אצלו וסמוך, ולא רק האורות הם בבחינת קירוב, אלא גם הכלים הם בבחינת קירוב, שהרי איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, דבחינת איהו מאיר בחיוהי ובחינת איהו מאיר בגרמוהי, וע"י שבחינת חיוהי מרגיש את בחינת איהו ובחינת גרמוהי מרגיש את בחינת איהו, הרי הם בבחינת חד, שזהו מה שאצילות הוא מלשון אצלו וסמוך. אבל לאידך גיסא, הרי אצילות הוא מלשון האצלה והפרשה, היינו שהוא במציאות דבר, דאצילות הוא ג"כ עולם, ועולם הוא מלשון העלם והסתור, והיינו דגם אצילות הוא בבחינת מציאות, אלא שהמציאות דאצילות היא בביטול לגמרי, ביטול במציאות. והיינו, שלמעלה מאצילות לא שייך לומר שהמציאות היא בביטול, כיון שאין שם מציאות כלל, אבל אצילות הוא במציאות, אלא מיד שנתהווה הרי הוא מתבטל להיות בבחינת ביטול במציאות. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ה])

מנחם מענדל ויאשא ליבא רייניץ

כח הגילוי לגלות כל הכחות, ולכן נק' לבושים, דלבוש הוא המגלה כו', ומ"מ ה"ז ג"כ כח מהנפש לגלות כו'). והב' הוא פעולת המעשה, שזהו שנפרד מכח המעשה ומתלבש בהפעולה, ע"ד כח הפועל בנפעל כו'.

והנה בחי' מל' דא"ק שנעשה עתיק לאצי' הוא ג"כ בחי' מעשה, וסוף המעשה, הו"ע המזלות דנוצר ונקה, דהמשכת השערות הוא ע"י הפסק עצם הגולגלת, שזהו המשכה נבדלת כו', וזהו בחי' סוף מעשה שבמח' תחלה, דאבא יונק ממזלא כו'.

וכן הקו נק' ג"כ מזל, וכמ"ש באד"ר האי חוטא יקירא קדישא כו' איקרי מזל, שזהו ג"כ כמו המשכת השערות שע"י הפסק הצמצום כו'. ושרש המשכתו שהוא מאוא"ס שלפני הצמצום כנ"ל, הוא מבחי' מל' דא"ס שנק' עשי' דאצי' דכללות, כמ"ש בהבי' דמנורת זהב, והוא ג"כ בחי' סוף מעשה, היינו מבחי' אחרונה שבאור כו'¹⁷, וכמ"ש בהבי' הב' דשחורה אני פ"א בהג"ה שם, והו"ע תי"ו רשם רשימו לעתיק, שזהו בחי' אחרונה שבאותיות כו', כמ"ש בהבי' דאת שבתותי, וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג כאלו נא' מל' שבמל' כו', והיינו דגם בחי' האוא"ס שלפני הצמצום שמשם שרש המשכת הקו כנ"ל, שנת' שהוא מין הכנף כו', היינו בחי' התפשטות האור שזהו בחי' האור השייכות לעולמות כו', וכידוע בענין עד שלא נבה"ע¹⁸ הי' הוא ושמו אחד,

(שזהו בחי' מחשבתו ית') איך שלמעלה יש ולמטה אין, דכולא קמי' כלא חשיב כו', ובהספי' דאצי' מושג ומורגש בחי' הדעה העליונה, והן בבחי' אין וביטול כו'. משא"כ בבי"ע נמשך רק בחי' ד"ת, והביטול אינו בדרך ממילא, כ"א בחי' ביטול היש בלבד, שהנברא הוא בחי' יש ובטל לאלקות כו' (הביטול שבדרך ממילא הוא ע"י גילוי האור מלמעלה, שממילא מתבטלים מצד האור עליון, והביטול הוא בבחי' ביטול בתכלית בבחי' העדר המציאות כו'. וכמו"כ גם הביטול דהעדר תפיסת מקום הוא ע"י הגילוי מלמעלה, וכמו עד"מ חכם קטן לגבי חכם גדול כו', ומתבטל הוא לגמרי כו', אך זהו כאשר בעצם מהותו הוא בבחי' ביטול ויחוד כו'. אבל ביטול היש, הוא שבא ע"י יגיעה, כי אין האור מאיר בגילוי, רק שבא ע"י עבודה כו', וע"כ הביטול הוא שהוא בבחי' יש ובטל כו'. ובאמת, כמו שהוא בידיעתו ית', גם הנבראים דבי"ע הם בטלים בדרך ממילא, וכמו כמצביא עביד בחיל שמיא כו', וכמו וכל קומה לפניך תשתחוה כו' וכמ"ש במ"א, רק שזהו אינו בהרגשת הנבראים, ומה שהוא בהרגשתם הוא בחי' ביטול היש לבד כו').

וזהו שאצי' הוא בחי' מח', וכן בחי' חכ' בפרט, שהיא ראשית האצי' ועיקרו של האצי' כו', וכמא' אבא עילאה מקננא באצי' כו', וכת' ה' קנני ראשית דרכו, דראשית גילוי הקו הוא בחכ' כו', נק' החכ' מח' כו'.

והנה פי' סוף מעשה במח' תחלה הוא, שתחלת המח', דהיינו בחי' חכ' שהיא תחלת האצי', התהוותה מא"ס ב"ה הוא מבחי' סוף מעשה שלו כו', מעשה הוא בחי' המל', וכידוע דמל' נק' דבור עליון, ודבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו', וכדאי' במד"ת סי' ק"ז ע"פ יאמרו גאולי ה' אשר גאלם כו'. ובמעשה יש ב' בחי', הא' כח המעשה, שהוא כח מכחות הנפש (עמ"ש בד"ה ואתה הרם את מטך). ועם היות שאינו כמו שארי כחות, שהרי בכללותו הוא רק מלבושי הנפש, דהיינו ג' לבושים מחדו"מ, ובוזה גופא הוא בחי' כח נבדל יותר גם מכח הדבור כו', מ"מ ה"ה מכלל כחות הנפש, (וידוע דגם הכחות, כמו כח השכל והמדות, אינן עצמות הנפש, רק כחות הנפש, והיינו שהן חוץ לעצמות הנפש כו'. וכמו"כ כח הדבור ומעשה הוא ג"כ כח, רק שהוא כח הגילוי כו', דהכחות הן הענינים שבנפש, ענין החכ' להשכיל ולהתחכם, וענין הבינה להשיג, וכן חסד להתחסד כו'. ומחדו"מ אינם ענינים פרטים, רק

17 והוא ג"כ בחי' סוף מעשה היינו מבחי' אחרונה שבאור כו': אמנם צ"ל איך שייך לומר באין סוף בחי' אחרונה, כי לא שייך בחינה אחרונה או ראשונה רק במקום ששייך לומר ראש וסוף, וכמו בע"ס .. שייך בהם ענין ראש וסוף .. הנה ספירת החכ' נק' ראשית, וספירת המל' אחרית, דספירת החכ' נקראת ראשונה להיותה ראשית ההשתל', וספירת המל' נקראת אחרונה להיותה סופא דכל דרגין, דבדבר שיש בו ראש וסוף הנה נופל בעניניו הלשון בחינה ראשונה ובחינה אחרונה, אבל באין סוף ב"ה שאין לו קץ וראש, והוא פשוט בתכלית הפשיטות מכל עניני התואר, מהו"ע בחינה אחרונה. אך הענין הוא דהנה אמרו"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד ... [כדלקמן בפנים]. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 650-651])

18 וכידוע בענין עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו: ואיתא בספרי קבלה וחסידות שכן הוא גם עד שלא נאצל האצילות. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ה-1])

וידוע הקושיא דקודם שנבה"ע איך שייך להיות בחי' שם להקב"ה, ומי קראו בשמו, דהלא כל ענין השם הוא שיפנה לקוראיו, ואשר יקראהו בשמו, וא"כ קודם שנבה"ע מה ענינו של השם. אך הענין הוא כי התפשטות החיות הנמשך ממנו ית'

והענין הוא דהנה²³ ידוע דבכל כח²⁴ מתחלת המשכתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שמתגלה יש ג' מדרי'²⁵, והוא כמו שהוא בבחי' המשכה נעלמת שאין בו התגלות כלל²⁶, וכמו שבא בבחי' התעוררות והתגלות

דהוא ושמו שניהם בבחי' האור¹⁹, והוא היינו בחי' עצם האור, ושמו הוא בחי' התפשטות האור כו', ובפרטיות יש בשמו ב' המדריגות דעצם והתפשטות²⁰, והו"ע י"ה ו"ה²¹ כו', וכמ"ש במ"א, דבפרטיות בבחי' מל' דא"ס²² הוא מה שעלה ברצונו ית' אנא אמלוך, שזהו בחי' התגלות המלוכה בעצמותו ית' כו'.

23 והענין הוא: דהנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דפי' אדם הוא מל' אדמה לעליון, דהאדם שלמטה הנה מבנין גופו ונפשו וכחותיו, יוכל להשכיל ולהבין בהאורות וכלים של מעלה, וכמו שאמר רבינו נ"ע בשם רבותיו נ"ע בביאור המאמר דע מה למעלה ממך, דהידיעה וההשגה בכל האורות והגילויים שלמעלה, הנה היא ממך, מהאדם עצמו. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651])

24 **דבכל כח:** עם היות דכל כח וכן הרי יש לו טבע פרטי, כמ"ש במ"א בארוכה דכלית כחות הנפש מתחלקים בג' חלוקות כוללים, מקיפים, פנימיים, ולבושים או משרתים, דעם היות דכולם הם כחות הנפש, מ"מ מתחלקים הם בג' פלוגות הנ"ל, וכשם שהם חלוקים בזה, הנה כמו"כ בכל פלוגה מהג' הנ"ל הרי כל כח חלוק מזולתו בטבעו העצמי, אבל בענין המשכת הכח והתגלותו הוא בכל הכחות בשוה, אשר מתחלת המשכתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שמתגלה יש בו ג' ענינים. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 653])

25 **יש ג' מדרי':** דכל הג' ענינים הם כמו שהם בעצמו עדיין טרם שמתגלה, והיינו דבהג' מדריגות האלו הכח ההוא נעשה מציאות דבר מה להיות מוכן לפעול, דכל כח ענינו לפעול, ואי אפשר לשום פעולה איזה שתהי' אם לא יהי' תחלה ההכנה במה ואיך תהי' פעולתו, והכנה זו הרי א"א שלא יוקדם לה ההתעוררות וההתגלות כללי, וכל התעוררות הרי בהכרח שיהי' לו איזה אחיזה בדבר מה שעלי' חל ההתעוררות, ויש הכרח שכלי במושכל ראשון, דאותו הדבר שבו נאחו ההתעוררות הוא עדיין אינו דבר ממשי כ"א עלולי בלבד, והיינו דכשם שאי אפשר שלא יהי' מענין הכח ההוא, שהרי סוכ"ס הנה זהו ראשית שרש התגלות כח פרטי, דזהו אחד מתנאי ענין הכח שהוא פרטי מוגבל, א"כ הלא בהכרח דגם בשרש תחלת המשכתו הוא מענין כח ההוא, הנה כמו כן בהכרח שאינו עדיין דבר כלל, והראי' דיכול להיות שישאר כך, היינו באותו המצב שהוא, א"כ הוא רק דבר עלולי, ולכן תוארו המשכה נעלמת ... ובהמשכה נעלמת זו נאחו ההתעוררות וההתגלות כללי, וממנה הוא שבא במצב התגלות פרטי, דכ"ז הוא הכל בעצמות הכח טרם שמתגלה. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651-652])

26 **המשכה נעלמת שאין בו התגלות כלל:** המשכה נעלמת, דתואר זה מתאר דבר והיפוכו, דהמשכה מורה על איזה מציאות, דהבלתי מציאות לא יפול בו הלשון המשכה, ונעלמת פירושו בלתי ניכרת, דנעלם אין הכוונה העלם, דענינו מכוסה ונסתר שהוא ההיפך מענין הגילוי, דהגילוי בא ברעש ונגלה לעין כל, וההעלם הוא הפכו שבא בחשאי מכוסה ונסתר מעין רואים, אבל הצד השוה שבהם הוא שהדבר עצמו כבר ישנו במציאות

להחיות כל העולמות והע"ס, אין התפשטות והמשכה זו נקראת רק בחי' שם, להיות שהוא רק זיו והארה בעלמא. והנה גם קודם שנבה"ע הנה זה מה שיכול להיות מתגלה ושיומשך ממנו הארה וזיו ברצונו הפשוט, זהו הנק' בחי' שמו שהי' עד שלא נבה"ע, והיינו דכח ויכולת זה נקרא בחי' שמו הכלול בעצמותו, ובחינה זו נקראת שמו להיותה בחי' אחרונה כדוגמת שם האדם עד"מ שהוא אין ואפס לגבי עצמותו. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651])

19 **דהוא ושמו שניהם בבחי' האור:** דמזה גופא שישנם חילוקי מדריגות שנקראים בשמות מיוחדים (און מען רופט דאָס אָן מיט אַ נאַמען), מובן שכל זה אינו אלא בבחינת האור, היינו שגם הוא קאי על בחינת האור, אלא שהוא היינו עצם האור, ושמו היינו התפשטות האור. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ה-1])

20 **ובפרטיות יש בשמו ב' המדריגות דעצם והתפשטות:** בשמו (שהוא התפשטות האור) גופא יש ג"כ ב' מדריגות, גילוי לעצמו וגילוי לזולתו. והיינו, דאף שכללות האור שלפני הצמצום הוא למעלה מבחינת זולת, מ"מ יש בזה ב' מדריגות, בחינת גילוי לעצמו שאינו נותן מקום כלל לזולת, דעם היותו בבחינת התפשטות האור, מ"מ הוא גילוי לעצמו שאינו נותן מקום כלל לזולת. ובחינת גילוי לזולתו, דאף שהוא למעלה מבחינת זולת, מ"מ הוא בעצמו נותן מקום לזולת, ויש לו שייכות לזולת, וראי' לזה, שהרי אחר הצמצום מתהווה ממנו זולת, והוא לפי שגם קודם הצמצום יש לו שייכות אל הזולת, עד ששיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ה-1])

21 **והו"ע י"ה ו"ה:** והם הדי' אותיות הוי' המתחלק בב' בחינות י"ה ו"ה. די"ה הוא עצם האור, ו"ה התפשטות האור. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651])

22 **דבפרטיות בבחי' מל' דא"ס:** דשמו הוא בחי' מל' דא"ס. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651])

הוא עלול ומוכשר להתעורר תמיד בטוב וחסד, אבל עדיין אין כאן שום התעוררות כלל, ואח"כ כאשר מתעורר בחסד, בתחלה הוא בבחי' התעוררות כללי²⁸,

כללי, וכמו שבא בבחי' התגלות פרטי בעצמו כו'. וכמו בכח החסד באיש הטוב והחסד בעצם, הוא שמדת הטוב הוא אצלו בבחי' המשכה נעלמת²⁷, שמצד זה

רק מוגבל בענין הכח ההוא, ולא בציור הכח ההוא. אבל באמת אין הענין כן, ובהכרח לומר דגם מקור ההמשכה הוא כבר מצוייר באותו הכח אשר בא בהמשכה, והיינו דמקור ההמשכה נעלמת דכח החסד הוא מצוייר בענין חסד, ומאחר דההמשכה נעלמת אינו אלא שאינו אינו, ער איז מער ניט וואָס ער איז ניט נישט פאַראַן, א"כ מה חידוש מתחדש בהמשכתו הלזו שנעשה התחלת בנין הכח כנ"ל לגבי מקורו, ולכאור' הרי אדרבא הוי גריעותא לגבי מקורו, בדמקורו ה"ה כח החסד, וכחו גדול להוליד המשכה נעלמת ... א"כ כאשר מקור ההמשכה דכח החסד גורם ופועל להיות המשכה ... הרי זה עצמו מורה על שלימות תוקף מציאות החסד במהות עצמותו להיות מוליד המשכה בדומה לו, וכאשר ההמשכה אינה אלא מה שאינו אינו, ה"ז גריעותא בהנולד לגבי מקורו.

ובאמת בהכרח לומר דבהמשכה זו הרי יש בה חידוש, הנה החידוש הוא מה שנעשה מוכשר להיות מקור לפועל, ע"י הכנה כללית הבאה על ידי התעוררות כללי, הבאה אחרי ההמשכה נעלמת. כי מקור ההמשכה נעלמת תוקפו וגבורתו הוא רק לדחוף או להכות ולהכריח להיות המשכה, ואין לו שום נגיעה ער האט קיין בערירונג ניט, עם התוצאות שיהיו מהמשכה זו, כי הוא רוחני עדיין מלהיות לו שום נגיעה בחומר והכשרתו, וכאלו נאמר אשר כל ענינו של המקור הוא לשלוח את אורו מעל גבולו, דוגמא לדבר כמו השמש שולח אורו על הארץ, דאין השמש מתחשב כלל בהתוצאות הנעשה מאור הבא לארץ, אם הוא מאיר בטרקלין או ברפת, וכן בהתוצאות הבא מחום השמש, אם הוא מבשל את הפירות ומשביחן או שורף ומכלה, להיות כי השמש אין לו יחס עם כל אלו הנעזרים או הנפסדים בכח אורו וחומו, וענינו הוא רק לשלוח את אורו בלבד. ובדוגמא כזאת יובן בהמקור דההמשכה נעלמת, דכל ענינו לשלוח את אורו מעל גבולו. אמנם בעומק הענין אין המשל דשמש מכון כלל, דהשמש הוא המאור של האור, והמאור אין זה ענינו שהוא מקור, דהגם דהאור נמצא מן המאור, אבל אין המאור מקור לאור, לכן האור אינו עושה שינוי בהמאור, משא"כ במקור שהבא ממנו יש לו יחס אליו לפועל בו. ומ"מ הנה המקור עצמו הוא רוחני עדיין להיות לו נגיעה עם הכשרת החומר, לא כן בההמשכה נעלמת, דכבר יש בה כל ענין ההכשרה להתעורר ע"י כח המעורר. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 652-653])

28) כאשר מתעורר בחסד בתחלה הוא בבחי' התעוררות כללי: התעוררות כללי להטיב ואינו ניכר עדיין במה תהי' ההטבה, ויכול להיות בכמה אופנים שונים עד אין קץ ובלי גבול, שלא לפי ערך המקבל עדיין כו', היינו בטוב כזה שאינו לפי ערך המקבל, וכמו המלך שנתעורר במדת הטוב להטיב, שיכול להטיב בהטבה כזו שאינו לפי ערך המקבל, כי אם מה שטוב אצלו כו', ויכול להיות ההשפעה בריבוי מאד שלא יוכל לקבל כלל כו'. - (ד"ה שמח

מוגבלה וניכרת בעצמה, רק ההפרש בין הגילוי וההעלם הוא במה שחוף לעצם הדבר ההוא, היינו בהזולת, אבל בעצם הדבר אין שום הפרש כלל, להיות עצם הדבר הוא כבר דבר פרטי מוגבל במציאות מפורט, משא"כ נעלם ענינו שבלתי ניכר במציאותו כלל. דהנה יש ב' תוארים יש ואין, הנק' בלשון בנ"א פאַראַן און ניט פאַראַן, הנה בהעלם של הגילוי הנה בעצם מציאות הדבר ההוא, אין דעם פאַראַן פון דער זאך אין שום הפרש כלל, דאותו המציאות שישנו בגילוי הנה הוא עצמו ישנו בהעלם, אבל נעלם ענינו עס איז ניט ניט פראַן, אָבער פראַן איז דאס אויך ניט, והטעם דהגם דכבר ישנו שהרי הוא נמשך, וכנ"ל דכל המשכה הרי שייכה רק על מציאות, אבל בכללות ענין המשכה זו הוא רק מה שיצא מכלל אינו, עס איז מער ניט וואָס דאָס איז ניט ניט פאַראַן, אבל אינו ישנו עדיין, עס איז נאָך ניט קיין פראַן, כי יכול להיות שישאר כך, ואם ישאר כך כמו שהוא, אז הוא כאלו אינו ממש, א"כ הרי כל מציאות היותו אינו אלא עלולי בלבד, והיינו שהוא עלול שממנו יהי' דבר מה. ומ"מ נקרא בשם המשכה להיות שזהו ראשית שרש התגלות כח פרטי, ובהמשכה נעלמת זו נאחו ההתעוררות וההתגלות כללי. - (ד"ה ממעמקים קראתיך ה' תרצ"ה [ע' 651-652])

27) שמדת הטוב הוא אצלו בבחי' המשכה נעלמת: מה שמדת הטוב והחסד הוא אצלו בהמשכה נעלמת, הרי אין זה מצד מעלת הכחות בסבות שלימות הנפש, דנאמר דלהיות שהנפש הוא שלם בכל כחותיו, הנה מצד זה הרי מדת הטוב אצלו בהמשכה נעלמת, אין הענין כן, דהלא מצד שלימות הנפש הרי יש בו כל הכחות, וגם מדת הגבורה והאכזריות, וכן באכזר ישנו מדת החסד, וזה שבאיש הטוב והחסד, הרי הטוב והחסד אצלו בהמשכה, הכוונה שאין זה רק מצד שלימות הנפש, כ"א שמדת החסד כבר בא בהמשכה, ומצד זה הוא עלול ומוכשר להתעורר תמיד בטוב ובחסד, אמנם המשכה זו היא נעלמת, ואין כאן עדיין שום התעוררות כלל, ומשו"ז יכול להיות דכללות ההמשכה תשאר בנעלם נצחי, ולא יבוא לידי התעוררות לעולם, להיות דכללות ענין המשכה זו אינו אלא שיצא מכלל אינו לאינו אינו, פון ניט פראַן צו ניט ניט פראַן.

אמנם לפי"ז דכל ענין ההמשכה נעלמת אינה אלא שיצאה מכלל אינו לכלל אינו אינו, א"כ איזה חידוש ישנה בהמשכה זו לגבי שרשה הקדום, כי בהכרח שהמשכה זו יש לה שרש מאין שהיא נמצאת, הנה מאחר שההמשכה הרי אינה שום דבר עדיין, א"כ במה גשנתית ממקור מוצאה.

והנה בהשקפה ראשונה יש מקום בשכל לאמר ולחלק בין ההמשכה הנעלמת לשרשה, דההמשכה נעלמת כבר היא מצויירה בציור הכח ההוא, והיינו דעם היות דיכול להיות שתשאר במצבה, ואז לא יהי' ממנה מאומה כנ"ל, אבל אם יהי' ממנה מה, הנה אז הרי יהי' רק כפי ציור הכח ההוא, והשרש דההמשכה נעלמת הוא

ותומ"צ ירדו למטה, הכוונה בזה הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם כו', וכמ"ש נר ה' נשמת אדם, וכן כי נר מצוה ותורה אור, דכמו שהנר מאיר את החשך, כמו"כ נש"י ותומ"צ הן בחי' נרות להאיר חשך והעלם העולם כו'.

דהנה מלכותך מלכות כל עולמים, עולמים הוא ל' העלם, דהתהוות העולמות שע"י המל' הוא בבחי' העלם האור כו', והו"ע הצמצום שהי' באוא"ס, שהוא בחי' העלם אוא"ס ב"ה, שלא יהי' רק גילוי מלכותו ית', היינו לא עצם המלוכה כ"א רק גילוי מלכותו ית' כו', וכידוע בענין אתה עשית חסר ה', שע"י הצמצום נחסרו ונתעלמו הה' מדרי' שמכתר עד המל', ונשאר רק בחי' מל' שבמל', שזהו בחי' מל' דא"ס שאחר הצמצום שנעשה בחי' עתיק לא"ק כמ"ש בזהר"ק. ולפשנת"ל הוא דשרש הקו באוא"ס שלפני הצמצום ה"ז רק בחי' סוף מעשה בחי' מל' שבמל' כו', והיינו דכללות האור השייך אל העולמות הוא רק בחי' הרצון דאנא אמלוך כו' כנ"ל, ואור זה להיותו בחי' אחרונה שבאור, ה"ה בא בבחי' צמצום והעלם, היינו שנתעלם ע"י הצמצום כו', (והיינו בחי' התגלות מלכותו בעצמותו ית' לפני הצמצום כו', וגילוי מלכותו ית' שאחר הצמצום הוא בבחי' התנשאות על העולמות כו'). והנה לגבי עצמות אוא"ס הרי הצמצום וההעלם אינו מעלים כלל, וכמ"ש גם חשך לא יחשיך כו', וכולא קמי' כלא חשיב³⁰, דהכל הוא בחי' אין בבחי' העדר המציאות כו'. ומה שנמשך גילוי מלכותו ית' שזהו ע"י הצמצום כו', (ולפי הנ"ל הוא שע"י ה' הצמצום), הוא רק שכך עלה ברצונו, להעלים ולהסתיר האור בכדי שיהי' מציאות יש כו', עד שלמטה הוא בחי' חשך והעלם לגמרי בלי גילוי אור, עד שנעשה עוה"ז הגשמי בבחי' יש גמור, שזהו בחי' חשך בעצם כו'. וז"ש זה שמי לעלם, ואמרז"ל ספ"ג דפסחים לעלם כתיב, ל' העלם, לא כמו שאני נכתב אני נקרא כו'³¹, דשם אד' מעלים ומסתיר על

30) וכמ"ש גם חשך לא יחשיך כו' וכולא קמי' כלא חשיב: דחשך הו"ע המניעה ועיכוב וכמו ואחשון, או ולא חשכת, דהכוונה דגם הצמצום הראשון שהוא סילוק האור וכן כל הצמצומים שהם העלם וחשך, לא יחשיך ממך, להיות דכולא קמי' כלא חשיב. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 655])

31) לא כמו שאני נכתב אני נקרא כו': נכתב אני ביו"ד ה"א, ונקרא באל"ף דל"ת. - (קידושין ע"א, א. - הובא בד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 655])

ואינו ניכר עדיין גם בעצמו במה תהי' ההטבה והחסד כו', ואח"כ בא בהתעוררות פרטי לפי אופן המקבל, שיש כאן השערה בעצמו באיזה אופן תהי' ההטבה, שאז הוא כבר מוכן להתגלות, ומ"מ א"א להתגלות כמו שהוא בעצמו, כי לא יהי' אפשר להמקבל לקבל, וצ"ל בזה צמצום שיהי' לפ"ע המקבל כו'. דכמו"כ הוא בענין המלוכה, שיש כח המלוכה וההתנשאות כמו שהיא בבחי' המשכה נעלמת, דמשו"ז הוא ראוי להיות מלך, ובחי' התעוררות כללי ברצון למלוכה, וכמו שבא בהתגלות פרטי להיות מלך בפועל, שיש בזה השערה באיזה אופן תהי' המלוכה לפ"ע העם כו', וכמ"ש מזה בפרטיות בד"ה שמח תשמח רנ"ז, והמדרי' הג' למעלה זהו"ע שעלה ברצונו אנא אמלוך, שזהו בעצמותו בחי' התגלות המלוכה, דאין מלך בלא עם כו', וע"כ יש כאן השערה באיזה אופן יהי' בחי' המלוכה, והו"ע שיער בעצמו בכח כו', ומבחי' ומדרי' זו הוא המשכת הקו שנמשך ע"י הצמצום כו', דלהיות שמדרי' זו היא בבחי' שייכות אל העולמות, ויש שם בחי' השערה על כללות ההשתל' (והן ב' מדרי' הנ"ל, בחי' אור הבל"ג, ומה ששיער בעצמו להאיר בבחי' מדה וגבול כו'), ה"ז בא בבחי' צמצום, היינו בבחי' סילוק האור, ושמתעלם תוך העלם הצמצום, ונמשך בבחי' גילוי הקו, להיות מקור לעולמות ולהאיר את העולמות כו'.

וזהו סוף מעשה והיינו סוף בחי' המל' דמדרי' העליונה שבא בתחלת המח' דמדרי' התחתונה כו', והוא כמו שפי' המפרשים דס"י במ"ש נעוץ סופן בתחלתן, דסוף המדרי' העליונה נעוץ בתחלת המדרי' התחתונה, והוא קשר ההשתל' שקשורים ומיוחדים כו', וה"ז ככלל הידוע בהשתל' דחיצוניות שבעליון נעשה פנימיות התחתון כו', וכל הגילויים דהשתל' הן מבחי' סוף מעשה שמתלבש בתחלת המח' בחי' חכ' כו', וכמ"ש המק"מ על מאה"ז בראשית דט"ו בתר ההיא נקודה לא אתייעדע²⁹ כלל, דהיינו מ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג דאוא"ס בחי' א"ק מתלבש בחכ', וע"י החכ' מאיר בבינה וז"א כו', והיינו בחי' סוף מעשה מל' דא"ק (ובע"ח שם בחי' חכ' דא"ק וי"ל שזהו ע"י בחי' מל' דא"ק) מאיר בחכ', והגילוי בכלל ההשתל' הוא רק מבחי' החכ' כו'.

אמנם הכוונה בנש"י ובתורה ומצות, היינו מה שנש"י

תשמח תרנ"ז [סה"מ תרנ"ז ע' ריא-ריב])

29) אתייעדע: כ"ה בגוכי"ק, ובזהר שם: אתייעדע.

הוא בנפש האדם (דלכן הי' יצירת גופו קודם, וכמ"ש וייצר כו' עפר מן האדמה, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו', דכל הנבראים בצביונן ובקומתן נבראו, גופם ונפשם כאחד, כמ"ש תוצא הארץ נפש חי' כו', מפני שהן בערך זל"ז כו', משא"כ האדם הרי נפשו וגופו הן מדבר ודומם כו' כמ"ש במ"א, וע"כ לא הי' אפשר להיות התהוותם כאחד, כי לא הי' הגוף בבחי' מציאות כו'³⁵. וכן הוא ברוחניות) דכאשר מאיר גילוי אור הנה"א נחלש הישות דנה"ב, שאינו נמשך אחרי הענינים החומרים, ומסכים ג"כ על עניני אלקות כו'³⁶. אמנם

שם הוי', דשם הוי' הוא הי' הוה ויהי', והיינו ששואה קודם הצמצום ואחר הצמצום, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כו'³², וכמ"ש אני ה' לא שנית, שאין הצמצום והעולמות מסתירים כלל, וז"ע שויתי הוי' לנגדי תמיד שהוא שוה קודם שנבה"ע ואחר שנבה"ע כו'³³. אבל שם אד' ואלקים הוא שמעלים ומסתיר על הארת אור שם הוי', וזהו זה שמי לעלם ל' העלם, שבחי' שם הוי' מוסתר ונעלם תוך שם אד', ועי"ז הוא בחי' חשך והעלם בעולם כו'.

והכוונה בזה, דנש"י יהיו מאירים את חשך העולם, ולא הפכא חשוכא לנהורא, ויהי' עי"ז יתרון אור הבא מן החשך, והיינו שיהי' גילוי שם הוי' דגם חשך לא יחשיך ממך כו' כנ"ל. והוא ע"י עבודת האדם להאיר בחי' החשך שלו כו', כי האדם כלול מאור וחשך, דהיינו הנה"א ונה"ב, דאופן הבריאה שלו הוא, שהנה"א הוא בבחי' התלבשות ותפיסא בנה"ב, שהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א כו', וזאת היא עבודת האדם להיות התגלות הכחות דנה"א, ששיגיג השגת אלקות, שתהי' השגה אמיתית ובשביל האמת כו', ויתבונן בהתבוננות אלקי שיאיר בגילוי במוחו, וגם בלבו שיתעורר באהבה לאלקות, שיחפץ וירצה באמת באלקות כו', ועי"ז מאיר גם את החשך דנה"ב, וכמ"ש ולאום מלאום יאמץ כשזה קם זה נופל, דכאשר יש התגלות האור דנה"א ממילא נופל החשך דנה"ב, דאור דוחה חשך כו', והיינו שנעשה חלישות דנה"ב כו'. וכידוע דהתגברות הישות הוא דוקא ע"י העלם האור, דבגילוי האור א"א להיות מציאות היש כו', כידוע הענין למעלה³⁴. וכמו"כ

העלם האוא"ס ב"ה ... הוא שנתגלה כח הגבול שבא"ס ב"ה, ועי"י נקודת הרשימו נהג גם האור הבל"ג בא במדה וגבול, שזהו"ע הצמצום להגביל ולהעלים, ובפרט בהצמצומים דסדר ההשתל' שמתצמצם האור ממדרי' למדריגה ונעשה בבחי' מציאות עד שנעשה מציאות היש דעוה"ז גשמי ... דזהו אתה עשית א"ת חסר ה' ... וכתבי אף עשיתיו דאף הפסיק הענין להיותו כח נבדל, ... דכח המעשה הגם שהוא כח הנפש ומ"מ הוא כח נבדל. דכ"ז הוא ע"י העלם האור, דמגילוי אור א"א להיות מציאות היש, וכל ענין המציאות הוא מהעלם האור דוקא. והעלם זה הוא בשביל הגילוי, ושיהי' גילוי נעלה יותר, הכוונה שהגילוי יהי' ע"י עבודת נש"י בקיום התומ"צ ... דכל תכלית ירידתן למטה הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם, אבל גילוי זה בא ע"י הקדמת הצמצום וההעלם. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 657])

35 וע"כ לא הי' אפשר להיות התהוותם כא' כי לא הי' הגוף בבחי' מציאות כו': טעם קדימת יצירת הגוף הוא להורות על ענין ההעלם תחלה, ושיהי' הגילוי ע"י עבודת האדם בכח עצמו, וזהו דכתיב וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה שהוא בנין הגוף שהוא העלם והסתור, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים שהוא הגילוי שבא אחר הצמצום וההעלם, ויהי האדם לנפש חי' הוא עבודת האדם בכח עצמו, דזהו משארז"ל (תענית כ"ב ע"ב) נשמה שנתתי בך החיי', דהכוונה בזה דע"י עבודתו צריך להחיות נפשו, דזה מה דויפח באפו נשמת חיים הוא הגילוי מלמעלה, אבל עיקר הכוונה הוא שיהי' העבודה בכח עצמו לגלות הכחות דנה"א. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 657])

36 דכאשר מאיר גילוי אור הנה"א נחלש הישות דנה"ב שאינו נמשך אחרי הענינים החומרים ומסכים ג"כ על עניני אלקות כו': להיות שהנה"א מלוכש בהנה"ב, דבהתלבשות זו הרי הנה"ב סובב ומקיף את הנה"א מכף רגלו ועד קדקדו, ולזאת הנה כאשר מאיר גילוי הנה"א נחלש הישות דנה"ב, פירוש דגילוי הכחות דנה"א גורם חלישות הנה"ב בכללית המהות שלו, דלא זו בלבד דהנה"ב פוסק מלהיות נמשך אחרי הענינים החומרים והגשמים, אלא עוד זאת שהנה"ב מסכים על עניני אלקות.

אמנם כ"ז הוא בדרך הסכם בלבד שהו"ע הודאה כללית, דבאמת לגבי מעמדו ומצבו של הנה"ב שהוא מקושר בחומריות

32 אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים: דאני ראשון הוא קודם כל ההשתל', היינו לפני הצמצום שהוא עד שלא נבה"ע, ואני אחרון אחר כל ההשתל' בגמר כל הבירורים, והוא בהגילוי דלע"ל, ומבלעדי אין אלקים אי' בזה ובאמצעיתא אין אלקים, דפי' ובאמצעיתא הוא שכולל כללות ההשתל' מרוכ"ד עד סוכ"ד, דזהו באמצעיתא בין לפני כל ההשתל' ובין לאחר כל ההשתל', וזהו ובאמצעיתא אין אלקים, דאלקים הוא הצמצום הראשון שהוא הסיבה ומקור העולמות, הנה מבלעדי אין אלקים דכאלו אינם כלל. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 655-656])

33 שויתי הוי' .. שהוא שוה קודם שנבה"ע ואחר שנבה"ע כו': וזהו"ע הוי' דכולל עבר הוה ועתיד כאחד. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 655-656])

34 כידוע הענין למעלה: דהתגברות הישות הוא דוקא ע"י העלם האור, דכמו"כ הוא בשרש הראשון, דע"י הצמצום שהוא

הוי' לא שניתני, שאין הצמצום מעלים כלל על אור זה כנ"ל, ע"כ ביכולתו להאיר את העולם כו', דדוקא האור שבבחי' סוף מעשה הוא שמתעלם ע"י העלם הצמצום, ומתעלם ממדרי' למדרי' עד שלמטה הוא בחי' העלם לגמרי, ועי"ז הוא התגברות הישות כו'. וכ"ז הוא בבחי' חיצוניות האור כו'. אבל כאשר מאיר גילוי שם הוי' שזוהו בחי' פנימיות האור כו', וידוע דלגבי שם הוי' באמת לא יש בחי' מציאות כלל, דכולא קמי' כלא חשיב כו', וע"כ כשמאיר גילוי שם הוי' ה"ז מאיר חשך העולם, שנמשך גילוי אור ממש בעולם, ונראה ונגלה איך שהעולם באמת אינו בבחי' מציאות כו', ועי"ז הוא ירידת הנשמות למטה להמשיך גילוי אור העולם כו'.

ויכולת זה בנשמות הוא מפני ששרש הנשמות הוא מבחי' הפנימיות, דישראל עלו במח' כו', ולא כמו כל הנבראים (וכן כללות ההשתל' בשרש המשכתם) שהן מבחי' הדבור, וכמו שהדבור הוא בבחי' עשי', וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו'³⁹, משא"כ הנשמות הן מבחי' מח' כו'. והגם דמח' הוא ג"כ לבוש בלבד, וכללות ענין הלבושים הוא בבחי' מל', וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו'. מ"מ הרי מח' הוא לבוש פנימי המיוחד עם הנפש כנ"ל, ובמל' הוא שהן מבחי' פנימיות המל' שנק' כנס"י שרש ומקור נש"י כו'. והיינו שאין זה בחי' סוף מעשה דבחי' המל', כ"א בחי' תחלת המעשה היינו בחי' הפנימיות כו', וכמא' כל ישראל בני מלכים הם, וכמו הבנים שהן מבחי' הפנימיות והעצמות כו'. וע"כ בירידתם למטה הגם שהן בבחי' התלבשות ותפיסה בעולם כו', מ"מ ביכולתם לגלות אור נשמתם בגילוי, וכמ"ש גם כי אשב כו' ה' אור לי כו', דבכל הנבראים הרי מה שנתעלם בהם אין ביכולתם לגלות בעצמם כו', והאדם הגם שנשמתו באה בבחי' התלבשות ותפיסה ממש בנה"ב, ומ"מ ביכולתו לגלות ולהאיר אור נשמתו כו'. והיינו מפני ששרש הנשמות הוא מבחי' פנימיות ועצמות האור, דהיינו מעצם שם הוי'

הוי', דהתהוות הוא משם הוי', דהוי' מהוה, אלא שבא ע"י שם אלקים בגימט' הטבע ... לכן הנה בעבודה זו שמסיר את ההעלם שבנפשו שהוא הנה"ב, אשר גם הוא רואה אור אלקי בהבנתו והשגתו דוקא, ה"ז פועל גם בהעלם והסתור העולם שנמשך גילוי אור עצם שם הוי'. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 659])

(39) שהדבור הוא בבחי' עשי' וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו': דדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 660])

תכלית העבודה הוא שיהי' בכל לבבך בשני יצריך, שגם היצה"ר ירצה באלקות כו', והיינו ע"י שגם הוא יבין את הענין האלקי, ויתעורר ג"כ באהבה לאלקות כו'³⁷. וע"י שמאיר את חשך הנה"ב, ה"ה מאיר עי"ז גם חשך העולם³⁸, והיינו שנמשך גילוי אור עצם שם הוי', דאני

וגשמיות, הנה הסכם הבא מהודאה כללית הוי' ג"כ עבודה נכונה, ומ"מ הנה תכלית העבודה וראשיתה הוא דגם היצה"ר והנה"ב ירצה באלקות, והיינו דזה מה שהנה"ב מסכים על עניני אלקות אין זה עבודה עדיין, דכך היא המדה דכשרואים דבר נפלא ונעלה הנה אף גם אם אינו מבין מה שהוא רואה, אבל מאחר שהוא רואה שהדבר הוא נפלא ונעלה, הוא מודה ומסכים על הדבר ההוא, דהסכמתו הלזו הוי' הכרחית שמוכרח בזה, וכן הוא בהעבודה דהתגלות הכחות דנה"א, הרי בגילוי אור זה מאיר גם החשך דנה"ב, דגם הנה"ב רואה אור גדול, ומוכרח להודות כי הענין נעלה ונשגב, אבל אין זה שהנה"ב מבין ומשיג זאת, כ"א שרואה בלבד, א"כ ההסכם שבא מההודאה של הנה"ב הוא הסכם מוכרחי, ואין זה עבודה כלל, והעבודה הוא שהנה"ב ירצה באלקות [כדלקמן בפנים]. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 657])

(37) שגם היצה"ר ירצה באלקות כו', והיינו ע"י שגם הוא יבין את הענין האלקי ויתעורר ג"כ באהבה לאלקות כו': היינו ע"י שגם הנה"ב יבין את הענין האלקי, וההבנה וההשגה הלזו יביא אותו לידי יציאה מחומריותו שהוא קשור בזה, ויתעורר באהבה לאלקות, והמשל בזה מתינוק קטן הרי כל מהותו קשור בענינים הגשמי' דאכו"ש וצרכי הגוף, ולא יתבושש כלל גם בדברים המאוסים, וכאשר יגדל ונוסף לו שכל ודעת מתחיל להבין בדבר המאוס, וכאשר המלמדו שכל מסביר לו כי העיקר הוי' הטוב השכלי, הנה אז הוא יוצא מחומריותו שקשור בהם, ומתקרב להטוב דשכל ומדות טובות. והדוגמא מזה יובן בהנה"ב שהוא בהמי מקושר בהענינים החומריים, ובהתלבשות זאת דהנה"א מתלבש בהנה"ב, עם היות דהנה"ב מליש את הנה"א, מ"מ הרי הנה"א מתעסק לפעול בהנה"ב להבינו ולהסבירו ענין אלקי, כדוגמת המלמד בר פועל המלמד דעת לתינוק, דהתחלה הוא מזה שמבאר לו מה הוא מגונה, ומה הוא מעולה, דעי"ז דוקא פועל בו לצאת מהחומריות הגס. הנה כמו"כ הוא בהתעסקות הנה"א עם הנה"ב, דתחלה מבאר לו שפלות הגשמיות ופחיתותו ... וכאשר הנה"א מסביר זאת להנה"ב, הנה הנה"ב מבין ומשיג זאת, דע"י השגה זו הרי הנה"ב יוצא מהחשך שלו, ומתעורר לבוא באהבה לאלקות. - (ד"ה שובה ישראל תרצ"ה [ע' 657-659])

(38) וע"י שמאיר את חשך הנה"ב ה"ה מאיר עי"ז גם חשך העולם: דחשך העולם הו"ע מה שהעולם הוא העלם ... דכאשר עוסק בתומ"צ ובעבודה שבלב אז הוא עולם, וכשאין העבודה כדבעי למהווי אז הוא העלם, ושרש ההעלם הוא מהעלם הצמצום שהו"ע שם אנדי ושם אלקים ... שמסתירים על אור

וההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה ומצות, תורה היא מבחי' הפנימיות דאוא"ס, וכמו באור פניך נתת לנו תורת חיים כו', ויש יתרון מעלה בתורה דאורייתא וקוב"ה כולא חד ממש כו'. וכן המצות הן מבחי' פנימיות, וכמא' כבדו את המצות שהן שלוחי, ושלוחו של אדם כמותו כו', וע"כ להיות בחי' הגילוי הוא ע"י תומ"צ כו'. וגם דתומ"צ הם כלים ולבושים שבהם נאחז האור, כי טבע האש לעלות למעלה, ולא להיות בבחי' המשכה, כ"א כאשר יש דבר הנאחז ה"ה נמשך למטה כו'. וכמו"כ הוא למעלה כי ה"א אש אוכלה, למעלה מגדר המשכה כו', ותומ"צ הם כלים שממשיכים האור להיות בבחי' ירידה והמשכה, ובהם נאחז האור כו', דרמ"ח פקודין רמ"ח אברין, וכמו האברים שממשיכים חיות, כמו"כ מצות ממשיכים את האור כו'. וכן בתורה כתי' ותורת חסד, כמים היורדים מגבוה לנמוך כו', ותורה היא כלי כללית אל האור, וכמו עד"מ המוח שבראש שהוא הכלי לכללות החיות כו'. והמצות הן

הצמצום לא הי' חיצוניות האור במציאות, אלא שהחיצוניות הי' כלול בפנימיות, ואין זה תכלית הכוונה, שהרי תכלית הכוונה היא דירה בתחתונים, היינו שחיצוניות האור יהי' במציאות, וכמו שהוא נמצא במציאותו יאיר בו פנימיות האור. ומצד כוונה זו הוצרך להיות הצמצום בדרך סילוק לגמרי דוקא, דלכאורה אינו מובן למה הוצרך להיות הצמצום בדרך סילוק לגמרי ושיהי' אח"כ המשכת הקו, ולמה לא נשאר הקו בתחילה. אך הענין בזה, דבתחילה כשהי' מאיר אור הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים, דלאחרי שכבר נתהוו הכלים יכולים הם לקבל את אור הקו, אבל בתחילה (קודם התהוותם) כשהי' מאיר הקו לא הי' אפשר להיות התהוות הכלים (והיינו שאז היו בהתכללות בהאור), ולהיות שהכוונה היא שתהי' מציאות הכלים, וכמו שהם במציאות יקבלו בתוכם את אור הקו, לכן הי' הצמצום בדרך סילוק לגמרי דוקא, שעי"ז נתהוו הכלים, ואח"כ נמשך בהם הקו. וכמו"כ הוא בהתהוות גוף האדם, דנשתנה גוף האדם מגופות שאר הנבראים, דבתחילה הי' יצירת גופו, כמ"ש וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים. דטעם הדבר הוא מצד שרשו למעלה, שנתהוו תחילה הכלים, ואח"כ נמשך בהם הקו, שלכן נתהווה הגוף תחילה ואח"כ נמשכה בו הנשמה. והענין בזה, דאם הי' יצירת הגוף והנשמה כאחד, אזי לא הי' הגוף במציאותו, אלא הי' כלול בנשמה, ואין זו תכלית הכוונה, כי אם שיהי' הגוף במציאותו, מציאות כזו שניתנה לו הבחירה שיוכל להעלים ולהסתיר על אור הנשמה, וכמו שהוא במציאותו יאיר בו אור הנשמה, ומצד כוונה זו היתה התהוות הגוף תחילה, בכדי שהגוף כמו שהוא במציאותו יאיר בו אור הנשמה. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' י])

כו', ומה שבאו בבחי' התלבשות, זהו רק מכח מפליא לעשות שמחבר רוחניות בגשמיות, שזהו באמת פלא גדול, דאור שבעצם אינו שייך בו צמצום והעלם כלל, וה"ה בא בבחי' התלבשות ותפיסא ביותר, עד שיכול להיות בחי' התעלמות לגמרי ח"ו, וכידוע בענין ב' אופני התלבשות, אם המלובש שולט או כו', וזהו רק בכח מפליא לעשות כו'. ומ"מ תמיד ביכולתו לגלות אור נשמתו, וזהו מפני מעלתם העצמי, שהן מעצם שם הוי' בשרשן, ע"כ ביכולתם גם למטה להביא גילוי אור נשמתם, ולהמשיך הגילוי דשם הוי' למטה כו', והוא ע"י העבודה שלהם למטה להאיר בחי' החשך דנה"ב כו'.

וזהו יתרון האור שמתוך החושך, הוא שבבחי' חיצוניות האור יאיר בחי' הפנימיות, וגם בבחי' החשך מאיר גילוי אור כו', והיינו דהיתרון הוא לגבי בחי' חיצוניות האור (בחי' סוף מעשה), שאינו מאיר בזה בחי' הפנימיות, וע"י שנתצמצם ונתעלם בשם אד' ואלקים, ונעשה עולם בבחי' העלם, זה שמי לעלם כו', הנה ע"י עבודת האדם למטה בהתגלות הכחות דנה"א, ובבירור וזיכוך הנה"ב כו', נעשה בזה יתרון אור, היינו שבבחי' חיצוניות האור וגם בבחי' ההעלם דש' אלקים יאיר בזה גילוי שם הוי' כו'. והו"ע יחוד הוי' ואלקי', דבשם אלקים יהי' גילוי שם הוי' בבחי' גילוי ממש כו'. (ובמ"א מבואר, דקודם שנעשה הבדלה בין הפנימיות והחיצוניות, דהיינו קודם הצמצום, הי' מאיר הפנימיות בהחיצוניות ג"כ כו', אך זהו שהחיצוניות היא אז במעלה ומדרי' אחרת, שאינה ניכרת בפ"ע כו', אבל לאחר שנבדל החיצוניות בפ"ע וירדה ממדריגתה, הרי אינו מאיר בזה בחי' הפנימיות, רק בידיעתו ית' מאיר גם בחי' הפנימיות בהחיצוניות, וכמו עד"מ בהמשפיע שרואה גם בהחיצוניות כל הפנימיות כו' וכמ"ש במ"א, אבל לגבי החיצוניות אינו מאיר בזה בחי' הפנימיות כו', (ולכן בחי' מקור היש הוא בחי' ד"ת כו', וכמ"ש במ"א), והיתרון הוא שמאיר בזה הפנימיות בבחי' גילוי ממש כו')⁴⁰.

40) ע"י עבודת האדם למטה בהתגלות הכחות דנה"א ובבירור וזיכוך הנה"ב כו', נעשה בזה יתרון אור היינו שבבחי' חיצוניות האור .. יאיר בזה גילוי שם הוי' כו' .. והיתרון הוא שמאיר בזה הפנימיות בבחי' גילוי ממש כו'): והענין בזה, דהנה, אף שגם קודם הצמצום האיר פנימיות האור בחיצוניות האור, מ"מ, קודם

הוא בשביל קיום תרי"ג מצות, וכמארז"ל במד"ר אלה תולדות השמים והארץ, אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי הן קיימים, בזכות אלה שמות בני"י, ואלה בזכות מי כו', בזכות אלה העדות והחקים כו'. ולכן יום בריאת האדם הוא תחלה מעשיך, שזהו עיקר מכוון הבריאה מה שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, וכמארז"ל ע"פ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראתו כו', ומפני מה נשתוקק אין אנו יודעים, אך זה אנו יודעים שנשתוקק, והוא ג"כ ענין שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שזה א"א כ"א כאשר יהי' מציאת התחתונים, ונמצא זהו עיקר מכוון הבריאה, ולא הי' הכוונה בשביל עולמות עליונים, שהרי שם מאיר גילוי אלקות כו', וגם כמ"ש בסש"ב פל"ו הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' וכמ"ש במ"א, כ"א דוקא עולמות התחתונים ששם העלם והסתר אלקותו ית' מצד הבריאה, וביותר אחר החטא עה"ד (שגם לזה יש מקור בהצמצום כו' וכמ"ש במ"א). אך ע"י ההסתר וההעלם, הנה האדם ע"י עבודתו לעשות ולתקן את העולם, נעשה יתרון אור, היינו שנמשך בחי' פנימיות האור בחי' תחלת המעשה, שעיי"ז נמשך גילוי אלקות, עד שיהי' לו ית' דירה בתחתונים, הם עולמות הנמוכים עד עוה"ז השפל הגשמי כו'. ונמצא דזה היום שנברא אדה"ר הוא עיקר תחלת המעשה כו'.

כלים פרטים⁴¹, והן המשכות פרטיות מהתורה כו'. ולכן כל האומר אין לו אלא תורה כו', שצ"ל תורה וגמ"ה, שעיי"ז הוא המשכת האור וקיום האור כו', ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול בענין ולשמור את מצותיו כו'. וזהו כללות הענין מה שר"ה יום ברוא אדה"ר נק' תחלת מעשיך, דפי' תחלת מעשיך הוא עיקר ותכלית המכוון, דתכלית כוונתו ית' הוא להמשיך בחי' תחלת המעשה שיהי' גילוי אלקות בעולם כו', וכוונה זו נשלמת ע"י נש"י, שבעבודתם ממשיכים גילוי האור כו' כנ"ל. וזהו תכלית בריאת העולם הוא בשביל האדם, וכמ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, ארץ הוא כללות ההשתל', מפני שכללות ההשתל' היא רק מבחי' היותר אחרונה שבאוא"ס כנ"ל, ע"כ נק' ארץ שהיא מדרי' אחרונה שבדצח"מ, וידוע דארץ הוא בחי' מל', והיינו בחי' התגלות מלכותו ית' בחי' חיצונית המל', כידוע בענין ים וארץ כו', ונת"ל שע"י הצמצום הוא שיהי' רק התגלות מלכותו ית' כו', ועז"א אנכי עשיתי ארץ, דזה שאנכי מי שאנכי עשיתי ארץ, הוא בשביל שאדם עלי' בראתי, בראתי בגימ' תרי"ג, שמכוון בריאת האדם

41) ותורה היא כלי כללית אל האור וכמו עד"מ המוח .. והמצות הן כלים פרטים והן המשכות פרטיות מהתורה: דיש יתרון בהלב על מוח שבראש, דעם היות דהשראת החיות כללי הוא במוח, אבל אין זה עדיין חיות המח' בפרט, ופנימי' החיות הוא ע"י הלב, וכמו"כ הוא בתורה ומצות. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 661])

[בס"ד. יום ב' דר"ה, עטרות]

ולהבין⁴² בתוס' ביאור מה שר"ה נק' תחלת מעשיך, הענין הוא, דהנה ידוע דר"ה הוא בנין המל', כי התחלת ענין המלוכה הי' כשנברא אדה"ר, שקיבל עליו עול מלכות שאמר הוי' מלך כו'⁴³, כי מלוכה שייך דוקא על מין האדם שכמותו, שהרי אינו שייך מלוכה על בהמות וחיות כו'⁴⁴, וע"כ קודם שנברא האדם לא הי' שייך ענין המלוכה⁴⁵, רק כשנברא האדם שהוא בצלם ודמות שלמע', אז שייך ענין המלוכה. וגם דענין המלוכה הוא כשמקבלים המלוכה בבחירה היינו ברצון ובדעת כו', וכמ"ש במ"א, וכ"ז שייך כשנברא האדם וקבל עליו עול מלכותו ית' ברצון כו'. ובכל ר"ה חוזר הדבר לקדמותו, וצריכים לבנות בחי' המל', והיינו להמשיך בחי' רצון ועונג בבחי' מדת המל' שיהי' רצונו ית' למלוך כו'.

והטעם ע"ז שדוקא בחי' המל' צריכים לבנות, להמשיך בחי' רצון ועונג בזה, שאינו כן בשארי המדות, הגם שבכל השפעות המדות העליונות צריך להיות התעוררות והעלאת מ"ן⁴⁶, וכמ"ש יהי חסדך ה' עלינו

(42) המאמר נכתב ללא התחלה, אך מסיום המאמר נאה שהתחלת מאמר זה הי' על הפסוק "לך אמר לבי". [וראה גם מאמר הבא דשבת שובה, שנכתב ללא התחלה, ובסיום המאמר הובא ביאור עה"פ "שובה ישראל", ובהנחת השומעים ההתחלה היא: "שובה ישראל". וכן עדין מצינו בכו"כ המשכים].

(43) התחלת ענין המלוכה הי' כשנברא אדה"ר .. שאמר הוי' מלך כו': כדאי' בפדר"א פ"א כיון שנברא אדם, קם על רגליו והי' מתואר כדמות אלקים וכו', וראו אותו כל הבריות ונתיראו מלפניו, סבורים שהוא בוראם, ובאו להשתחוות לו, א"ל מה באתם להשתחוות לי, באו אני ואתם ונלך ונלביש גאות ועוז ונמליך עלינו למי שבראנו, באותו שעה פתח אדם את פיו וענו כל הבריות אחרי ד' מלך גאות לבש. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 661-662])

(44) אינו שייך מלוכה על בהמות וחיות כו': אם יהי' לאדם אלף אלפים בהמות וחיות ורבו רבבות עופות, אינו שייך ענין המלוכה, כי המלוכה באה על ידי בחירה והכתרה מאת מקבלי עול המלוכה, ואשר מקבלי עול המלוכה יהיו מערכו ומהותו. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 662])

(45) וע"כ קודם שנברא האדם לא הי' שייך ענין המלוכה: הגם שכבר נבראו כל הנבראים בצבא השמים וצבא הארץ, מכל מקום לא הי' שייך ענין המלוכה. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 662])

(46) שבכל השפעות .. צריך להיות התעוררות והעלאת מ"ן: דבאתעדל"ת אתעדל"ע וכמאמר רוח אייתי רוח ואמשיך רוח. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 662])

כאשר יחלנו לך כו'. הנה בכל המדות צ"ל ההעלאת מ"ן לעורר את המדה, לא להמשיך בחי' רצון ועונג בהמדה, כ"א לעורר עצם המדה כו'. ובאמת הלא בכל קראינו אליו כתיב, וארז"ל אליו ולא למדותיו, הרי כל קריאה והעלאת מ"ן צ"ל אליו ית', היינו בחי' עצמות אוא"ס ב"ה, הנה בפרד"ס איתא דאליו היינו בחי' האור המתלבש בהכלים, דמדותיו הן בחי' הכלים, ואליו הוא בחי' העצמות המתפשט בהם כו'. והבעש"ט נ"ע אמר שזהו בחי' האלקות שבכלים עצמן, לבד האור המתלבש בהן וכמו שם אל בחדס כו', וכמ"ש בהביאור דאת שבתותי בלקו"ת. אך גם לפי פשטיות הענין דאליו הוא בחי' אוא"ס שלמע' מהשתל', הנה זהו ג"כ בחי' אוא"ס השייך אל העולמות והמדות כו', והיינו שאין צריכים לעורר המדה בשרשה ומקורה הראשון כמו שכלולה בעצמות אוא"ס, דהיינו להמשיך בחי' רצון ועונג בהמדה, כ"א להמשיך מהאוא"ס השייך אל המדה, היינו מהרצון והעונג שכבר יש בהמדה כו'. וכמו עד"מ למטה באדם, הרי איש הטוב והחסד מתעורר במדת החסד כשיש מי שצריך להחסד והטוב, ובקל הוא מתעורר בחסדו להשפיע לו כו'. וכמו"כ בהשפעת השכל מן המשפיע אל המקבל, הרי כשיש מקבל, והיינו ע"י הכנת המקבל שהוא כלי לקבלה, מתעורר המשפיע ורוצה להשפיע לו כו', ויותר משהגל רוצה כו', והיינו מפני שהרב המשפיע יש בו רצון ועונג בהשפעת השכל. וכן בהאיש הטוב יש בו רצון ועונג בהשפעת הטוב והחסד כו', (רק לפעמים צריכים לעורר את הכח מבחי' כח ההיולי העצמי, שזהו ע"י השבחים כו' וכמ"ש במ"א). וכמו"כ הוא למעלה, דבכדי לעורר המדות העליונות, גם מצד האוא"ס ב"ה שלמע' מבחי' המדות, הוא בעבודה בסדר והדרגה כו'.

וכמו בעבודה בתפלה שבכל השנה ה"ה בסדר והדרגה⁴⁷, דהיינו העבודה שע"פ טעם ודעת כו'⁴⁸,

(47) בעבודה בתפלה שבכל השנה ה"ה בסדר והדרגה: דתפלה הוא סולם ההתקשרות, והסולם הוא בשליבות דוקא, שהוא העלי' מדרגא לדרגא, וא"א לעלות בהדרגא העליונה אם לא שתחלה הוא עולה בדרגא התחתונה. וכן הוא בעבודה בתפלה, דע"י העבודה בפסוד"ו, אז הוא עולה להעבודה דברכת ק"ש, להיות דכללות העבודה הוא בסדר והדרגה. - (ד"ה שוקיו עמודי שש תרצ"ה [ע' 662])

(48) דהיינו העבודה שע"פ טעם ודעת כו': להיות שהעבודה היא ע"פ טו"ד, לכן אינה מגעת למעלה אלא רק בהמדרגות שהם

בההפלאה דאוא"ס כו', רק שלא שע"ז נעשה הרצון, כי הוא רצון עצמי, רק שמתעורר ע"י ההתבוננות בהפלאות אוא"ס ב"ה כו' וכמ"ש במ"א. ובמ"א מבואר דבכל מאדך היא בחי' בינה כו'. והיינו דעבודה דכל השנה, גם העבודה פנימיות בבחי' מס"נ ורעו"ד, עיקרה היא בבחי' המוחין כו'. (אך המס"נ דנפילת אפים הו"ע מס"נ בפועל ממש, דדמי ל' כאילו אתפטר מהאי עלמא כו', שזהו למעלה ממס"נ דק"ש, והו"ע ובו תדבקון, דביקות עצם בעצם כו', כמ"ש בשער התפלה ד"ה אחרי הוי' תלכו, וכאשר הוא בעבודה לבד ה"ז ג"כ רק הרגש המוחין כו', אבל בנפילת אפים הוא המס"נ בפועל ממש כו' כמ"ש שם).

אבל בר"ה ועשי"ת, הרי עיקר העבודה אינה בבחי' המוחין, ולא מה שנתעורר ע"י התבוננות, כ"א בעצם ופנימי הנפש דוקא, וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו'. ולכן אומרים מזמור שיר המעלות ממעמקים בעשי"ת, להמשיך בחי' עשרה עומקים כו', וכידוע דבר"ה ועשי"ת הו"ע החזרת פנים בפנים כו', לא בבחי' דביקות, כ"א החזרת פנים כו', דדביקות הוא בבחי' המוחין, והחזרה הוא בעצם הנפש כו'. וז"ע החזרת פנים בפנים, פנים הוא בחי' העצמיות שלמע' מגילויים, כי בהגילויים יש בחי' פנים ואחור, וממילא גם בחי' הפנים אינו אמיתית בחי' הפנים, כי גם זה הוא בחי' אחור לגבי מדרי' עליונה כו', ואמיתית ענין הפנים, הוא בבחי' העצמיות שלמע' מהגילויים כו'. וז"ע פנים בפנים, פני המקבל ופני המשפיע, והיינו בחי' עצמיות הנשמה שמגיע בבחי' עצמות א"ס כו', וכמ"ש במ"א.

ומכ"ז מובן, דהמשכת המלוכה שבר"ה הוא מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, למע' הרבה מהמשכת והתעוררות המדות שבכל השנה כו'. (ובמ"א מבואר, דזה שכל השנה מספיק העבודה שע"פ טו"ד ותומ"צ, הוא מפני שכבר היתה ההמשכה כללית בר"ה, וכל השנה הוא רק המשכה מהעלם אל הגילוי כו'. הרי מזה גופא מובן מעלת המשכת ענין המלוכה, שהרי ההמשכה כללית דר"ה הוא ע"י שנמשך בחי' כתר מל', שהוא הרצון והעונג במלוכה, ובהמשכה זו נמשך הכל כו', שהרי אין צריך להמשיך בר"ה רצון על חכ' ועל חסד וכה"ג, רק שבהמשכת מדת המל' נמשך הכל בבחי' גילוי אור פנימי ביותר כו', והיינו מפני שהמשכת

ואפי' מס"נ דק"ש שע"ז אומר אליו ולא למדותיו, שהקריאה אליו ית' לבחי' אוא"ס שלמע' מהשתל' הוא מבחי' מס"נ כו', הרי באמת גם זה אינו כמו העבודה דר"ה ועשי"ת, שהיא העבודה בעצם ומהות הנשמה למע' הרבה גם מהמס"נ דק"ש כו', וכמאמר אמרו לפני מלכיות כו' אמרו לפני זכרונות כו' ובמה בשופר, דענין תק"ש הוא הצעקה בקול פשוט דוקא, שזהו מעומק ופנימיות הלב כו'. ומס"נ דק"ש באמת הוא ג"כ עבודה דבחי' מוחין כו'⁴⁹, שהרי הביטול דיחו"ע הוא בבחי' חכ' ובפנימי' בינה כנודע. וכמו"כ בעבודה, הו"ע השגה פנימית בבחי' אחדות הוי', איך שכולא קמי' כל"ה, שמישיג הענין לעומקו ופנימיותו בהשגה פנימיות, שבזה מאיר במוחו בחי' האלקות שלמע' מהעולם, שע"ז מתבטל במציאותו ונכלל בבחי' אחדות הוי' כו'. וזהו ענין בחי' כלה לשון כליון, כמו כלה שארי ולבבי שת"א⁵⁰ אישתיצי גושמא, דהיינו בחי' הביטול במציאות, וכמ"ש בלקו"ת ד"ה שה"ש, ומבואר במ"א שז"ע שושנת העמקים בחי' פנימי' בינה כו'. והעבודה דרעו"ד ה"ז בחי' מקיף דחי', שזהו בחי' המקיף השייך אל הפנימי' כו', וידוע דרעו"ד הוא ג"כ ע"י ההתבוננות

במידה והגבלה. דהנה, גם עבודת התפלה עלי' נאמר סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הנה אף שמגיעת בבחינת השמימה, מ"מ להיותה עבודה שע"פ טו"ד, הרי היא מגעת למעלה רק במדריגות שהן במדידה והגבלה. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ז-ח])

49) ומס"נ דק"ש באמת הוא ג"כ עבודה דבחי' מוחין: גם העבודה דק"ש היא עבודה שלמעלה מטו"ד, שהרי ענין הק"ש הוא למסור נפשו באחד, מסירת נפש שלמעלה מטעם ודעת, בכל נפשך ובכל מאדך, מ"מ, להיות שגם העבודה דק"ש באה ע"י טו"ד, שע"י התבוננות בכלל ובפרט בפסוקי דזמרה וברכות ק"ש נרגש אצלו שהוי' אלקינו הוי' אחד, היינו שכאשר מתבונן בטו"ד אזי משיג בטו"ד גופא שצריך לצאת מטו"ד (אז מען דארף ארויסגיין פון טו"ד), א"כ גם המס"נ שלו היא ע"פ טו"ד, היינו שגם המס"נ שלו היא הרגש המוחין, ולכן הוא רק מס"נ בכח, ולא בפועל. ולזאת הנה גם ע"י העבודה דק"ש הרי הוא מגיע למעלה רק בהמדריגות שהם במדידה והגבלה. ואף שק"ש הו"ע בכל קראינו אליו, אליו ולא למדותיו, ויש בזה ב' פירושים, פירוש הפרדס שאליו היינו בחינת האור המתלבש בהכלים, ופירוש הבעש"ט שזהו בחינת האלקות שבכלים עצמם, ולמעלה יותר הנה אליו קאי על מדרי' שלמעלה מב' הענינים, שהוא סובב על שניהם, אבל מ"מ כל זה הוא רק במדידה והגבלה, להיות שהיא עבודה שע"פ טו"ד. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ז-ח])

50) שת"א: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: שת"י.

דוקא, וכאשר אמר מאין לי בשר כתי' ואצלתי מהרוח שעליך כו'⁵⁵, כי ההשפעה להם הי' צ"ל ע"י רוחו של משה דוקא. ובדורו של יהושע הי' צ"ל ההשפעה ע"י יהושע, דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה כו'. ומ"מ הרי המשפיע מובדל בערך מהמקבלים, וכמו"כ השכל כמו שהוא בהמשפיע הוא באי"ע לגבי המקבלים כו' כידוע ומבואר במ"א, וע"כ צריך לצמצם עצמו, היינו לירד ממהותו העצמי להיות בערך אל המקבל, ולצמצם השפעתו כו'⁵⁶, וכמו וירדתי ואצלתי אוריד ואמשיך כו'⁵⁷. וכ"ז הוא מפני שזהו בחי' השפעה

בהקרובים יותר, וכנ"ל דכל מה שהמקבל הוא קרוב יותר להמשפיע, הנה לבד זאת דמקבל יותר השפעת המשפיע ופועלת בו כנ"ל, הנה עוד זאת דקירובו של המקבל אל המשפיע גורם רבוי ההשפעה ובעומק יותר, ובפרט כאשר המקבל הוא בנו של המשפיע אז הנה ההשפעה בכללותה היא במעלה ובמדרגה עליונה יותר, וכמו"ש רבנו נ"ע (באגה"ק ט"ו), ולכן הנה כל גודל הפלאת התלמיד המקבל שנחשב כבן, והיינו דע"י גודל עבודתו של המקבל בזיוכו עצמו להיות קירוב הערך שלו קרוב יותר להמשפיע, ה"ה עולה להמעלה דבן, להיות דכללות ענין אופן ההשפעה דמשפיע ומקבל וכל ענין אופן קבלת המקבל הוא גילוי אור בקירוב דוקא. ולכן הנה משפיע ומקבל צריכים להיות בערך זל"ז, דתחלה הרי המשפיע הוא לפ"ע המקבלים, ואח"כ ע"י רבוי ההשפעות הרי המשפיע פועל ועושה בהמקבלים להיות בערכו. אבל בתחלה הרי המשפיע לפ"ע המקבלים, וכנ"ל דהמשפיע מצמצם את עצמו בשביל ההשפעה, דצמצום זה הוא בכדי להמציא אותה דבר ההשפעה מה שהיא בערך המקבל בכללותו, ואח"כ צריך לצמצם השפעה זו עצמה בכדי שתהי' לפי ערך הכלים של המקבל, דהמשפיע צריך להיות לפ"ע המקבלים, דכל דבר השפעה מה ששייך אל המקבלים הי' על ידו דוקא. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 665-666])

55) וכאשר אמר מאין לי בשר כתי' ואצלתי מהרוח שעליך כו': כשאמר משה מאין לי בשר שלא יוכל לצמצם א"ע בהשפעת הבשר, אמר לו הקב"ה אספה לי שבעים איש מוקני ישראל וגו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם וגו', דההשפעה צריכה להיות מרוחו של משה דוקא, להיות הוא המשפיע בדורו, וצריך לצמצם א"ע לפ"ע המקבלים. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

56) וע"כ צריך לצמצם עצמו ... להיות בערך אל המקבל ולצמצם השפעתו כו': צ"ל ב' צמצומים, הא' הצמצום כללי בהמצאת ההשפעה מה שהיא בערך המקבלים, והב' הצמצום פרטי שיהי' לפ"ע כלי הקיבול של המקבל. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

57) וכמו וירדתי ואצלתי אוריד ואמשיך כו': כל ההשפעות צ"ל ע"י המשפיע גם כשבא ע"י ממוצע, דזהו מה שפירש רבנו נ"ע

בחי' מדת המל' הוא מבחי' פנימי' ועצמות א"ס, וע"כ עי"ז נמשכים כל הגילויים כו').

והטעם על זה, מה שמדת המל' דוקא צריכים לעורר מבחי' הפנימיות והעצמות כו', הענין הוא, דהנה ידוע ההפרש בין כל המדות למדת המל', דכל המדות הן בחי' השפעה בקירוב, וכמו בהשפעת השכל שהיא בחי' השפעה ממש⁵¹ מהמשפיע אל המקבל, שמשפיע לו משכלו, ועם היות שזהו רק השפעת הארה⁵², הוא מפני שכל ענין השכל הוא רק הארה לבד⁵³ כמ"ש במ"א, והרי ההשפעה היא שמשפיע לו משכלו, והוא בבחי' קירוב אל המשפיע, שמצמצם עצמו בהשפעתו להיות בערך אל המקבל, דכללות ענין משפיע ומקבל הוא שהן בערך זל"ז, דלפי"ע המקבלים כ"ה ערך המשפיע כו'⁵⁴. וכמו בדורו של משה, הי' צ"ל ההשפעה ע"י משה

51) שהיא בחי' השפעה ממש: דבהשפעה זו הרי יש בה ב' ענינים, הא' דהיא השפעה ממש, שהרי מתחלה לא ידע המקבל משכל זה מאומה, א"כ השפעה זו היא דבר ממשי שנתוסף לו להמקבל. והב' דההשפעה היא מעצם שכלו של המשפיע. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 664])

52) ועם היות שזהו רק השפעת הארה: ולכן הנה פועלת ההשפעה היא דוקא במי שהוא בעל שכל בעצמו, דכאשר המקבל הוא בעל שכל אז הנה השפעת המשפיע פועלת פועלת האמיתי, דהנה פועלת השפעת המשפיע הרי אי"ז זה רק מה שהמקבל תופס בההשגה ההיא ומבינה לאשורה על בורי', כ"א כאשר המקבל תופס בההשגה ומבינה היטב עד אשר עומד על פנימיותה והיא הנקודה שכלית שבההשגה ההיא, ונעשית לו ההשפעה ההיא שקבל מן המשפיע בנין אב לעוד מושכלות. ... וזהו אמיתת פועלת השפעת המשפיע, דכ"ז הוא דוקא כאשר המקבל הוא בעל שכל בעצמו, ואם המקבל אינו בעל שכל בעצמו הרי לא יועיל השפעת המשפיע (וכמא' א קאפ קען מען ניט ארויפשטעלן), דזהו הוראה דההשפעה היא רק הארה בלבד, אמנם זהו מפני דכללות ענין השכל הוא רק הארה לבד ולא עצמי. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 665-666])

53) שכל ענין השכל הוא רק הארה לבד: ולכן הנה כללות ההשכלה וההשגה תופסים רק בגילויים ולא בהעצם. דזהו ההפרש בין ההשכלה וההשגה לעבודה בכלל ורעותא דלבא בפרט, דהשכלה והשגה תופסים רק בהגילויים, ורעו"ד תופס בהעצם, וכמא' לית מח' תפיסא בי' כלל אבל נתפס איהו ברעו"ד, דמח' נת"ל שהיא חכ', דחכ' והשכלה אינם תופסים רק בהגילויים, להיות דכללות ענין השכל היא הארה ובמילא גם הנשפע היא הארה. (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 665])

54) דכללות ענין משפיע ומקבל הוא שהן בערך זל"ז דלפי"ע המקבלים כ"ה ערך המשפיע: דבמשפיע ומקבל הוא דוקא

דוקא כו⁶¹, דכל ענין המלוכה הוא רוממות והתנשאות דוקא⁶², וכמ"ש שום תשים עליך מלך, שתהא מוראו עליך, שהיראה הוא מבחי' הריחוק וההתנשאות דוקא. ולכן צריכים לרוממו ולהבדילו, וכמו אין יושבים על כסאו, ואין רוכבים על סוסו כו'. ועל מי שייך ענין המלוכה, הרי [הוא דוקא] על הנבדלים ונפרדים ממנו, דעל בנים שהן עצם א' עמו אינו נופל ענין המלוכה, וכמו"כ על אוהבים ועל שרים הקרובים אל המלך אינו שייך מלוכה, כ"א דוקא על זרים והרחוקים מאתו ומערכו כו'. והנה מלך ועם הם ג"כ בערך זל"ו, אך זהו שלפי"ע המלך הוא העם, דהיינו שלפי"ע ההבדלה שלו הוא מציאות העם כו', וגם דהערך בזה הוא בענין ההבדלה כו', ולא כמו במשפיע ומקבל שמדידת הערך הוא בהקירוב והשייכות דהמשפיע עם המקבלים, משא"כ במלך ועם המדידה היא בהבדלה, כי אם יהי' מובדל לגמרי א"א להיות מלך עליהם, וע"כ צ"ל בזה מדידה כמה תהי' ההבדלה כו'. וענין המלוכה הוא, שהעם בטלים אל המלך, לא בבחי' קירוב אליו, כ"א בבחי' יראה וביטול כו', וכל העונג שבמלוכה הוא דוקא בהרוממות והתנשאות ובהביטול של העם, וטיב הביטול שלהם הוא הגורם התגלות המלך אליהם והקירוב שלו אליהם, וגם אז הוא בבחי' רוממות והתנשאות כו', והביטול שלהם הוא אדרבא ביותר בהתגלות רוממותו עליהם כו'. וכן הוא בכאו"א בפרט, כשרואה המלך טיב הביטול של העבד אליו בביטול

61) והוא השפעת היראה והפחד שזוהו מבחי' הריחוק דוקא: כמו שאנו רואין בחוש דריחוק והפלאה משפיעים יראה ופחד, דכאשר פוגשים באדם שניכר בו מעלת ההרחקה וההפלאה (אפגיטראגינקייט און אפגעזונדערטקייט), הנה גם אם אינו מכירו ואינו יודע סבת הרחקתו והפלאתו, הנה עצם ההרחקה וההפלאה משפיעים יראה ופחד, ... וכאשר פוגשים באדם חכם שהוא בעצם מהותו מובדל ומרוחק, הנה זה משפיע יראה ופחד, ובפרט ענין הרוממות שמטיל אימה. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 665])

62) דכל ענין המלוכה הוא רוממות והתנשאות דוקא: ולכן אמרו הוי מתפלל בשלומה של מלכות, דאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו. ולכאורה הרי עיקר המלוכה הוא הנהגת המדינה, והנהגה בסדר והדרגה לעיין ולהשגיח בטובת המדינה, והי' לו לומר דאלמלא הנהגתה והדומה, ולמה אומר דאלמלא מוראה. אלא דלהיות עיקר ענין המלוכה הוא היראה והפחד דוקא, וכאשר יש היראה הראוי' אז אפשר להיות הנהגת המדינה בסדר ומשטר הראוי'. - (ד"ה מים רבים תרפ"ד ע' סב, ותש"ז ע' 220)

בקירוב בבחי' גילוי⁵⁸, וע"כ צ"ל בזה הצמצום שתהי' ההשפעה בערך אל המקבלים כו'. וכמו"כ בהשפעת החסד וכל המדות, הכל הוא בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א. ולכן ההשפעה באה דוקא למקבלים שהן בבחי' קירוב אל המשפיע כו'⁵⁹, וכמו בהשפעת השכל, הוא דוקא למקבלים שהן בבחי' ערך ושייכות אל המשפיע כו', דכאשר המקבלים אינם שייכים אל ההשפעה, לא יוכל המשפיע להשפיע, כ"א דוקא כאשר יש להם שייכות כו', וכל שהמקבלים הן בבחי' שייכות יותר אל ההשפעה, תהי' ההשפעה ביותר ובעומק ביותר כו', ועל כן הכנת המקבל מה שנעשה כלי לקבלה, דהיינו שהוא בבחי' קירוב הערך שלו, ה"ז מעורר ההשפעה מהמשפיע כו'. וכמו"כ השפעת החסד ה"ז מצד האהבה, שזוהו ג"כ קירוב המקבל אל המשפיע כו', דהרי האהבה היא מפני שמוצא בו מעלותיו, או עכ"פ מה שהוא מעלה אצלו כו', וכל שהוא אוהבו ביותר, יותר ישפיע לו כו'. והיינו שהעונג בזה הוא דוקא בהשפעה בקירוב ובגילוי, ובקירוב הערך והשייכות של המקבל אליו בזה הוא דוקא התענוג כו'.

אבל מדת המל' הוא בחי' השפעה בריחוק דוקא⁶⁰, והוא השפעת היראה והפחד, שזוהו מבחי' הריחוק

דוירדתי כו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם וגו', אוריד ואמשיך בחינה שלך שיהי' למטה ממדרגתך, שזוהו מדרגת משה ממש. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

58) וכ"ז הוא מפני שזוהו בחי' השפעה בקירוב בבחי' גילוי: כל דבר השפעה אל המקבלים בא על ידי המשפיע בקירוב המשפיע אל המקבלים, ובאופן ערך ושייכות המקבלים אל המשפיע, עד דכל העונג של המשפיע הוא בהשפעה בקירוב ובגילוי אור, ובקירוב הערך ושייכות המקבלים אל המשפיע. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

59) ולכן ההשפעה באה דוקא למקבלים שהן בבחי' קירוב אל המשפיע כו': דכשם שההשפעה מן המשפיע אל המקבל היא בקירוב המשפיע אל המקבל, הנה כמו"כ הקבלה של המקבל מן המשפיע היא בקירוב המקבל אל המשפיע. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 665])

60) מדת המל' הוא בחי' השפעה בריחוק דוקא כו': מדת המל' שהוא כח ההתנשאות, עם היות דגם ההתנשאות היא כח מכחות הנפש, וגם היא מן הכחות המשפיעים, אבל חלוקה היא מכל שארי הכחות באופן ההשפעה, דאופן השפעת כח ההתנשאות היא בריחוק דוקא. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

קו קצר ומצומצם לפי"ע העולמות כו', ונמשך במדה ומשקל, היינו בכל עולם ובכל ספירה לפי"ע כו', והגילוי הוא במדרי' שהן בבחי' קירוב דוקא, שהן בערך לקבל את האור והגילוי כו'. וע"כ עיקר הגילוי הוא במדרי' שלמע' מאצי', דשם הוא בחי' העדר המציאות לגמרי, ויכול להיות שם גילוי אוא"ס כו'. וכן גם באצי', הגם שיש שם בחי' כלים שהן בבחי' מציאות חכ' וחסד כו', ה"ה מ"מ אלקות ממש, וה"ה כלים לגילוי אור כו', והגילוי דאצי' הוא דוקא בנשמות שהן כלים לגילוי האור כו', והן הנק' בניס למקום כו', וכדאי' בזהר ברע"מ ס"פ בהר כבן דחפיש בגניזו בכל רזין דביתא כו'. והעבודה היא בבחי' קירוב ובבחי' דביקות כו', וזה דוקא נעשה כלי אל האור כו'. דכן הוא בגילויים שמצד האוא"ס ב"ה, שהכלי לזה הוא בחי' דביקות, וכל הדבוק יותר, הוא יותר כלי אל האור כו', וזהו"ע הביטול, שמצד האור והגילוי הוא מתבטל מכל מציאותו, ונדבק בבחי' דביקות אמיתי באלקות כו'.

אבל מדת המל' הוא בבחי' ריחוק דוקא, בבחי' רוממות והתנשאות, וכמ"ש ה' מלך גיאות לבש כו', בבחי' גיאות והתנשאות דוקא כו', ואין מלך בלא עם, לשון עוממות, נבראים נפרדים כו', דעיקר ענין המלוכה הוא בנשמות שנק' עבדים, דהיינו נשמות דבי"ע, שהן בבחי' יש, ובירידתן למטה הן נתפסים בישות, ועבודתם הוא בביטול החומריות דוקא כו', והו"ע ביטול היש וכמ"ש במ"א, וזהו דוקא נעשים כלים לאלקות, דהיינו בזיוך החומריות דוקא כו'. ונק' עבדים, דעיקרם הוא בבחי' קבלת עול, היינו בבחי' יראה וביטול כו', (וכאו"א צ"ל בבחי' בן ובבחי' עבד כו', כמ"ש ברע"מ שם, וכמ"ש בסש"ב פמ"א). וע"י טיב העבודה שלהם בבחי' יראה וביטול, נמשך גילוי אלקות שמאיר להם בגילוי כו', ואזי הוא בחי' הביטול ביותר, וכמו בזמן הבית שהי' מאיר גילוי אלקות בביהמ"ק, וששל פעמים בשנה יראה כל זכורך כו', וכשם שבא לראות כך בא ליראות, שהי' מאיר להם אלקות בגילוי ממש, הרי הי' צריך להיות ההשתחוואה במקדש שזו"ע הביטול כו'. וכן בכל המועדים⁶⁶, דמלכא בי תרעא יתיב, צ"ל היראה והביטול ביותר, דכד אנפוהי דמלכא נהירין צ"ל

ביותר, הרי הוא מקרבו ומראה לו פנים ומדבר עמו, ומ"מ ה"ה בבחי' רוממות והתנשאות עליו גם בשעת הקירוב, כי גם כשמתגלה אליו הוא מתגלה כמו מלך, ולא כמו שמתגלה אל השרים שהוא בקירוב ממש, כי העבד אינו שייך לזה, כ"א מתגלה אליו כמלך בבחי' רוממות כו'⁶³, והעבד הוא בבחי' ביטול, ואימת המלך עליו אז הוא עוד ביותר כו'.

והדוגמא מכ"ז למע', יובן ההפרש בין כל המדות העליונות ובין מדת המל', דכל המדות הן בחי' השפעה בקירוב בבחי' גילוי אור, וכמו מכלכל חיים בחסד, שהחסד נמשך⁶⁴ למדרי' כו', (וכידוע שהמדות למע' אינו כמו למטה שהן רק גורמים ההשפעה, ולמע' הוא שהמדה גופא נמשכת כו', וכמ"ש במ"א⁶⁵), וכן כל המדות וגם בחי' החכ' הכל הוא השפעה וגילוי אור בבחי' קירוב כו'. ולכן הוא בבחי' צמצום. וכמו הקו הנמשך מאור א"ס ב"ה, הרי בכללותו הוא בבחי'

63) כ"א מתגלה אליו כמלך בבחי' רוממות כו': אשר ע"י התגלות זו הנה נופל על העבד אימת המלך ביתר שאת ויתר עז. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 666])

64) שהחסד נמשך: וכמו"כ מדת הגבורה, הגם שמשפיע גבורות, מ"מ הוא בבחי' קירוב. ולמעלה, מבחי' גבורות נמשך תגבורת החיות. - (ד"ה אלקי עולם ברחמיך תרפ"ט [ע' קד])
וכן במדת הגבורה שהיא השפעת כח וגבורה ועוז, דעצם המדה נמשכת בהשפעה זו, דכך היא המדה במדות העליונות, שהן השפעה וגילוי אור בבחי' קירוב, ומהאי טעמא בא בבחי' צמצום שיהי' לפ"ע המקבל. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 667])

65) (וכידוע שהמדות למע' אינו כמו למטה שהן רק גורמים ההשפעה, ולמע' הוא שהמדה גופא נמשכת כו' וכמ"ש במ"א): דלמטה הנה המדות הם רק גורמים ההשפעה בלבד, דמדת החסד היא מה שמתעורר להשפיע למי שצריך לחסדו וטובו, אמנם החסד והטוב הנשפע הוא דבר לעצמו, וא"כ הרי מדת החסד הוא רק מה שגורם ההשפעה. אבל למעלה הוא מה שהמדה גופא נמשכת, וכמ"ש (תהלים ס"ג ד) כי טוב חסדך מחיים, שהחסד עליון הוא טוב יותר מהחיים, דהלא גם במדת החסד שלמטה יכול להיות ענין החיים, דע"י הצדקה וחסד שמשפיעים לעני, הנה בזה גורמים לו חזוק הכחות, דזהו להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים שהיא חיות ממש ... הרי דגם בהשפעת החסד דמדת בנ"א יש ג"כ השפעת החיות, אבל באמת הנה לאחר כ"ז הוא רק חזוק הכחות בלבד, אבל החסד עליון הוא עצמו חיים, דזהו מכלכל חיים בחסד, דבחסד עצמו נמשך החיים, ולא שהוא חזוק הכחות בלבד, אלא הוא חיים ממש. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 667])

66) וכן בכל המועדים: שהם מועדי ה', מה שעצמות א"ס ב"ה כבי' קבע עצמו להיות בהתגלות. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 667-668])

באמת מובדלים מהמלך ונפרדים ממנו, שייך ענין ההתנשאות עליהם, שיש ענג בהתנשאות ובהביטול שלהם, וע"י טיב הביטול שלהם הוא מתגלה עליהם כו'. אך למע' במלכותא דרקיע אינו כן, שהרי ממך הכל כתי', שאם היו הנבראים בבחי' פירוד אמיתי ח"ו, דהיינו שהי' התהוותם מעצמן, לא מאור האלקי, כמו העבדים שהן מהות דבר בפ"ע, רק שהם בטלים לאדוניהם, אז הי' שייך לומר תענוג במדת המלוכה בהתנשאות ובהביטול של הנבראים כו'. אבל באמת הרי ממך הכל, כי מאמיתת המצאו נמצאו כל הנבראים כו', וכמו שאינו שייך באדם מלוכה על האיברים שלו, וגם לא על בניו כנ"ל, וכמו"כ לא יתענג האדם מזה שהאיברים שלו בטלים אליו ונשמעים לרצונו, או מביטול בניו אליו, מפני שהן מעצמו ומהותו ואינם דבר בפ"ע כו'. כמו"כ נבראים שבאמת אינם דבר בפ"ע כלל, דאין לך דבר שחוצץ ממנו כו', ומה שהן בבחי' יש ודבר נפרד הוא ע"י בחי' הצמצום, שצמצם והעלים את האור בכדי שיהיו הנבראים בבחי' יש כו', וזהו רק בהרגשתן, שבידיעתן הן בבחי' יש ודבר נפרד⁷¹, אבל בידיעתו ית'⁷² ה"ה גם לאחר שנתהוו בבחי' העדר המציאות ובבחי' יחוד וביטול בתכלית

השפעתם הוא בקירוב, וכח ההתנשאות והרוממות הנה אופן השפעתו הוא בריחוק, אשר הדוגמא מזה למעלה הוא כנ"ל דכל הספירות ומדות העליונות אופן השפעתם בגילוי אור ובקירוב, וספי' ומדת המל' אופן השפעתה היא בריחוק, דוגמת דבר כמו שהוא במלך ומלוכה. אבל בדקות פנימית הענין הרי אין הנמשל דומה למשל כלל, דכל מה שנת"ל באריכת המשל, הנה כ"ז שייך בענין המלוכה למטה ... [כמו שממשיך בפנים]. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 668])

71) וזהו רק בהרגשתן שבידיעתן הן בבחי' יש ודבר נפרד: דהנברא מרגיש עצמו למציאות דבר, וגם זה הנה הוא רק בהרגשתן של הנבראים, אבל בידיעתן של הנבראים הרי גם הם יודעים דעיקר המציאות הוא האור האלקי המח' אותם, דזהו כל מציאותם, רק דאינם משיגים ויודעים מהו, דזהו"ע ד"ת, שהוא דעת הנבראים דלמטה יש ומציאות, דהנברא מרגיש שהוא מציאות, אבל עם זה ה"ה יודע דלא הוא הנהו המציאות, כ"א האלקות המהוה ומח' אות, אלא שאינו יודע ומשיג מהו, וזהו למעלה אין, פי' בלתי מושג. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 669-668])

72) אבל בידיעתו ית': שהיא הדעה האמיתית, הרי למעלה יש בחי' יש האמיתי, ולמטה אין. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 669])

הזהירות ביותר כו'. וכידוע דשמע"צ הוא המשכת בחי' קבעומ"ש⁶⁷, שהרי כל ההמשכות שבחדש תשרי הן המשכות כלליות, הנה בשמע"צ הוא שנמשך בחי' קבלת עול על כל השנה, והרי בשמע"צ הוא התגלות השמחה במדרי' היותר עליונה, ואז דוקא הוא בבחי' קבעומ"ש כו'⁶⁸. ובמ"ת שהי' מאיר גילוי אלקות, כתי' וירא העם וינועו כו'⁶⁹, וא' אנכי ה' אלקיך, קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזירותי כו', (ואצילי בני' דויחזו אלקי' ויאכלו כו', ות"א דהוו מתענגין כו' כאלו אכלין כו', דהיינו בבחי' קירוב, הי' נחשב לחטא כו', וכן בני אהרן דכתי' בקרבם לפני הוי' כו'), דזהו"ע המלוכה שהוא בבחי' רוממות והתנשאות, והוא על נבראים ונפרדים, ושיהי' בהם בחי' היראה והביטול כו'. ולכן התהוות העולמות הוא מבחי' מל' דוקא, משום דבחי' הרצון והעונג דבחי' מל' הוא בבחי' רוממות והתנשאות, שזהו דוקא על נפרדים דאין מלך בלא עם כו', והכוונה שיהיו בבחי' ביטול בבחי' קבעומ"ש שע"י יהי' הגילוי אלקות כו'.

אמנם כ"ז שייך בענין המלוכה למטה⁷⁰, שהעם הם

67) וכידוע דשמע"צ הוא המשכת בחי' קבעומ"ש: וכידוע דבחגה"ס בכלל שהוא זמן שמחתנו ובחג שמע"צ בפרט הוא המשכת קבעומ"ש. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 668])

68) בשמע"צ הוא התגלות השמחה במדרי' היותר עליונה, ואז דוקא הוא בבחי' קבעומ"ש כו': דאז עושים שמחת תורה, דהתורה שמחה אתנו כל ישראל, ואנחנו כל ישראל שמחים עם התורה, והקב"ה שמח עם ישראל ותורה כמ"ש (תהלים ק"ד, ל"א) ישמח הוי' במעשיו, שהיא שמחה גדולה עצומה ונפלאה מה שנשלמה הכונה פנימית ועצמית שעלה בפנימית ועצמות א"ס ב"ה, הנה אז דוקא הוא זמן קבעומ"ש על כל השנה. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 668])

69) ובמ"ת שהי' מאיר גילוי אלקות כתי' וירא העם וינועו: במ"ת שהי' התגלות העצמות וכמ"ש (שמות י"ט כ') וירד ה' על הר סיני ותרגם ואתגלי שהי' התגלות העצמות, וכמ"ש (שם כ', כ"ב) אתם ראיתם וגו' בראי' חושית, וכתוב (שם י"ח) וכל העם רואים את הקולות וגו' דרואין את הנשמע ושומעין את הנראה, דהחיים שלהם בחיי הגוף הי' מעצם הנפש שלמעלה מהתלקות הכחות, לפי שהי' מאיר גילוי אלקות, הנה אז דוקא וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ביראה ובטול גמור, דעל כל דבור ודבור פרחו נשמתן. - (ד"ה בריש הורמנתא דמלכא תרצ"ה [ע' 668])

70) אמנם כ"ז שייך בענין המלוכה למטה: עדיין צ"ל הענין בעומק יותר, דעם היות דבכחות הנפש הנה הוא כן ההפרש בין כל הכחות לכח המל' שהיא מדת ההתנשאות, דכל הכחות אופן

משכיל ומתחכם בזה כו'. אך לפעמים שהוא מרפה ידיו ממלאכתו, ואין לו חשק לזה, הרי צריך לעורר תחלת התענוג והרצון גם אל הכוונה פנימית שבעשיית מלאכתו. ובהכרח שההתעוררות היא ממקור התענוג ומקור הרצון שיהי' לו עונג ורצון בהכוונה פנימי' ובהמלאכה כו'. וכמו"כ הוא למע', מאחר שכל ענין המלוכה וגם הכוונה פנימי' בזה, שהוא הביטול של הנבראים ושיהי' הגילוי כו'⁷⁵, באמת אין לזה מקום כלל כו' כנ"ל, הרי צריכים לעורר ולהמשיך מפנימי' ועצמות א"ס שיהי' עונג ורצון בהכוונה פנימי' ובענין המלוכה שירצה למלוך כו'.

וזהו אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, אמרו לפני דוקא⁷⁶, בחי' פנימי' ועצמות שלמע' מכל הגילויים כו', להמשיך משם רצון למלוכה כו', והוא כדאי' בזה בתחילתו בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע כו', פירוש בריש הורמנותא דמלכא הוא רשות ורצון המלך, והיינו בחי' עצמות א"ס, דשם הו"ע הרשות, כי אינו מוכרח כלל בהגילויים כו'⁷⁷ וכמו"ש במ"א, ושם גליף גליפו חקק חקיקה ברצונו העצמי ית', שיתעורר כבי' ע"י העלאת מ"ן של נשמות ישראל כו', להיות דנש"י מושרשים בעצמות א"ס, וכמו"ש בנים אתם לה' אלקיכם, כמו הבן שהוא מעצמות מוח האב, דהיינו מעצם מהותו כו' כמו"ש במ"א, כמו"כ נש"י הן מבחי' עצמות א"ס ב"ה, וע"כ חקק חקיקה בעצמו, שיעוררו בהעלאת מ"ן שלהם להיות רצון למלוכה כו'. והגם שבאמת העבודה והביטול שלהם אין לזה מקום כו' כנ"ל, מ"מ יש בזה אופן שזה מגיע בבחי' עצמות, להמשיך משם רצון חדש כו' וכמשי"ת, רק שזהו ע"י העבודה דעצמות הנפש דוקא כו' וכמשי"ת.

כו'. (או שכל מציאותם הוא רק האלקות המהווה אותם כו', כידוע בב' אופני היחוד כו'). וא"כ אינו שייך תענוג וההתנשאות עליהם, מאחר שאינן דבר נפרד כלל. וגם בהכוונה פנימי' היינו שיהיו הנבראי' בבחי' ביטול כנ"ל, גם בזה אינו שייך עונג למע', מאחר שמתחלה אינם בבחי' יש כלל, והם בבחי' ביטול בתכלית כו', וא"כ מה שייך עונג בהביטול שלהם, ומה יתוסף תענוג בטיב הביטול שלהם שע"ז יתגלה עליהם בבחי' תוס' אור וגילוי כו'. וזה דוקא בבחי' מדת המל'⁷³, כי כל המדות ה"ה בבחי' קירוב כנ"ל, והיינו במדרי' שאינם בבחי' ריחוק מן העצמות כו', ובד"כ הוא בבחי' הגילויים דאוא"ס כו', ושייך לומר שיש עונג כבי' בבחי' גילוי העצמות כו', אבל מדת המל' שכל ענינה הוא העונג בהתנשאות ובבחי' ריחוק, שזהו דוקא בנפרדים שיהיו בטלים, והביטול שלהם הוא שיגרום בחי' הגילוי. הרי כ"ז באמת אינו שייך כלל למע' כו'.

וע"כ צריכים לעורר מבחי' פנימיות ועצמות א"ס שיהי' רצון ועונג במדת המל', והוא שצריכים להמשיך מבחי' מקור התענוגים שלמע' מבחי' גילוי התענוג, והיינו מבחי' עצמות ית' שלמע' מבחי' הגילויים מאתו כו', דמאחר שגם בהכוונה פנימית, דהיינו בהביטול ובהגילוי אלקות, גם בזה אינו שייך תענוג באמת, וע"כ צריכים להמשיך מבחי' עצמות, שירצה במדת המלוכה ובהכוונה פנימית שבזה, היינו בבחי' הגילויים שע"י הביטול כו'. ויובן זה עד"מ, אדם העושה איזה מלאכה, כמו ציור נאה או כלי נאה, דבודאי יש לו בזה כוונה פנימית, ויש לו תענוג ורצון בזה⁷⁴, דמשו"ז

(73) וזה דוקא בבחי' מדת המל': שלילה זו דאינו שייך תענוג לא בהתנשאות ולא בהכונה פנימית, הוא רק דוקא במדת המל'. - (ד"ה בריש הורמנותא דמלכא תרצ"ה [ע' 669])

(74) ויש לו תענוג ורצון בזה: באמת הרי יש בזה כמה מיני תענוגים ורצונות, הא' הוא התענוג והרצון שבעצם וגוף הכלי, מה שמביא תועלת כפי ענינה. הב' הרצון ותענוג שביופי הכלי והציור, דזה עונג ורצון נעלה יותר מכמו העונג שבתועלת הכלי. הג' הרצון ועונג בהכוונה פנימית שבמלאכתו זה, דעונג זה הוא עוד למעלה יותר מכמו העונג שביופי, וכידוע לבעלי חוש במלאכה, דחידוש דבר חדש או איזה המצאה חדשה באומנת היצירה הוא עונג נפלא. והד' הוא העונג העצמי הבא מזה שהוא בעצמו המחולל ביופי האומנות ההיא, אשר כ"ז נותן לו חכ' ובינה יתירה, דמשו"ז הוא משכיל ומתחכם בהמלאכה והציור עד להפליא. - (ד"ה בריש הורמנותא דמלכא תרצ"ה [ע' 669])

(75) ושיהי' הגילוי כו': ע"י העבודה שלמטה. - (ד"ה בריש הורמנותא דמלכא תרצ"ה [ע' 669])

(76) אמרו לפני דוקא: והוא ע"י העבודה דר"ה במדרגת אמרו לבד, והוא אמירת אותיות התפלה בתחנונים בהכנעה ומרירות עצומה בהזות הנפש, דזהו דוקא פועל ההמשכה, והמשל בזה תינוק קטן הצועק אבא הנה האב פונה אליו יותר מכמו לבנו הגדול המדבר בדעה והשכל, כי קריאתו של הקטן מעוררו יותר, וכן הוא בענין אמירת אותיות התפלה בתחנונים ומרירות. - (ד"ה בריש הורמנותא דמלכא תרצ"ה [ע' 670])

(77) אינו מוכרח כלל בהגילויים כו': דהמרחב האמיתי והבל"ג האמיתי הוא בעצמות א"ס דנושא הכל ואינו מוכרח בשום דבר. - (ד"ה בריש הורמנותא דמלכא תרצ"ה [ע' 669])

וכמשנת"ל דפני הוא בחי' העצמיות שלמע' מהגילויים,
ועי"ז את פניך הוי' אבקש, שנמשך מבחי' עצמות א"ס
להיות רצון למלוכה כו'.

וזהו שכתוב לך אמר לבי בקשו פני כו', דלפעמים
[כתיב] בכל לבי דרשתיך זהו העבודה דכל השנה
שהוא בסדר והדרגה כו', אבל מ"ש לך אמר לבי בקשו
פני, הוא העבודה דר"ה ויוה"כ שהוא בבחי' פני דוקא,

[בס"ד. שבת תשובה, עטר"ת]

[שובה⁷⁸ ישראל עד ה' אלקיך קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. וצ"ל מהו שכופל ב"פ ענין התשובה, הלא אמר כבר שובה ישראל ומהו עוד ושובו כו'. גם צ"ל מ"ש בתחלה עד ה' אלקיך ומזכיר ב' שמות ה' ואלקים, ואח"כ אומר ושובו אל ה' רק שם ה' בלבד. וגם מהו קחו עמכם דברים, איזהו הדברים אשר צריך ליקח. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל בענין בנין המל' בר"ה, שהוא להמשיך עונג ורצון למלוכה בכדי שיהי' גילוי המלוכה. כי הנה מדת המל' מחולקת מכל המדות, שהיא בבחי' ריחוק ובחי' הבדלה ורוממות כו', והיינו שאין מלך בלא עם, שהעם הם נפרדים מהמלך והם בטלים אליו, וזה פועל הרצון למלוכה. והנה למעלה אין שייך זה, כי אין שום דבר נפרד ממנו ח"ו, שהרי אין לך דבר חוץ ממנו, וכמ"ש ממך הכל, והרי מאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים. ולכן כדי להמשיך בחי' המלוכה הוא מ"ש בריש הורמנותא כו' גליף גליפו בטה"ע, שהו"ע החקיקה בעצמותו כביכול שיהי' תופס מקום ההעלאת מ"ן דנש"י, בכדי שיומשך ענין גילוי המלוכה.]

והנה בכדי להמשיך מעצמות א"ס להיות הרצון במדת המל', אינו מספיק העבודה שעפ"י טו"ד והעבודה דתומ"צ, מאחר שגם הכוונה פנימית ג"כ אינו תופס מקום באמת, וצריכים לעורר הרצון מחדש גם על הכוונה פנימית כו' כנ"ל⁷⁹. ובכל השנה מספיק העבודה

78) התחלת המאמר נעתק מהנחת השומעים מהמאמר.

79) והנה בכדי להמשיך מעצמות א"ס .. אינו מספיק העבודה שעפ"י טו"ד .. מאחר שגם הכוונה פנימית ג"כ אינו תופס מקום באמת, וצריכים לעורר הרצון מחדש גם על הכוונה פנימית: מאחר דכללות אפשרית המשכת המלוכה, היינו הרצון והעונג במדת המל', הוא רק מפני החקיקה בהעצמות כבי' להיות מתעורר ע"י העלאת מ"ן דנש"י, והיינו דבאמת לאמיתו הנה כללות ענין המלאכה דברה"ע והכוונה פנימית שבזה אינם תופסים מקום, וכל אפשרית המשכה היא רק החקיקה דגליף גליפו בטה"ע, דחקק חקיקה בעצמותו, היינו ברצונו הפשוט ית', שיתעורר ע"י העלאת מ"ן דנש"י, הנה מובן דבכדי להמשיך מעצמות א"ס להיות הרצון במדת המל', אינו מספיק העבודה שעפ"י טו"ד בהסדר והדרגה דתומ"צ, מאחר דגם הכוונה הפנימית שבהמלאכה דברה"ע ג"כ אינה תופסת מקום באמת, וצריכים לעורר הרצון מחדש גם על הכוונה פנימית, וכן"ל בהמשל העונג דהכוונה פנימית ושהוא מחולל החידוש ביופי המלאכה

דתומ"צ והעבודה דטו"ד, מפני שכבר נמשך בר"ה הרצון למלוכה, שבזה נכלל כל ההמשכות והגילויים כו'⁸⁰, והכוונה בזה הוא שיהי' ביטול היש, כנ"ל דענין המלוכה הוא שיהי' נבראים נפרדים ויהיו בבחי' ביטול כו', ע"כ ע"י העבודה שעפ"י טו"ד ממשכיכים את האור והגילוי, דבאמת זהו רק מההעלם אל הגילוי כו'. אבל בר"ה שחוזר כל דבר לעצמותו, שעולה הכל בבחי' עצמות א"ס⁸¹, וצריכים להמשיך הרצון מחדש מפנימיות ועצמות א"ס כו'⁸², ע"כ א"א להיות זאת ע"י

והציור, שהוא עונג פנימי ועצמי ממש, שלמעלה מכל ענין גילוי, עד שזהו הגורם לו השכלה עצמית ובינה יתירה במלאכת מחשבת ההיא עד להפליא בפלאי פלאים, מ"מ הנה כאשר מרפה ידיו ממלאכתו, שנפל החשק מכללות המלאכה והכוונה פנימית, הלא מוכרח לעורר העונג והרצון העצמי כמו שהם, עוד לעילא ממקור העונג והרצון עצמי שהי' לו בתחלה, היינו מה שגרם העונג והרצון בהכוונה פנימית שהוא מחולל החידוש הנפלא ביופי המלאכה, ואז דוקא יתחדשו כחותיו בעשיית המלאכה ההיא. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 671-670])

80) ובכל השנה מספיק העבודה דתומ"צ והעבודה דטו"ד, מפני שכבר נמשך בר"ה הרצון למלוכה שבזה נכלל כל ההמשכות והגילויים כו': דבכל השנה מספיק העבודה דתומ"צ בעבודה שעפ"י טו"ד גם להמשיך מדת מלכותו ית', והיינו דלא מיבעי בשביל לעורר השפעת שארי הספירות ומדות עליונות, דגם השפעתם היא ע"י התעוררות העלאת מ"ן דוקא, ונת"ל דעל התעוררות זו היא מספיק העבודה בסדר והדרגה דתומ"צ, אלא אף גם לעורר השפעת מדת המל' מספיק העבודה שעפ"י טו"ד. אלא שיש הפרש באופני ההתעוררות בהעלאת מ"ן המעוררים השפעת הספירות ומדות העליונות שמספי' החכ' עד ספי' המל', לאופן ההתעוררות בהעלאת מ"ן המעורר השפעת מדת המל' ... אבל בגוף ועצם ההתעוררות והעלאת מ"ן בכל השנה הרי כולם שוים, מפני שכבר נמשך בר"ה המשכה כללית דכתר מל', דבהמשכה זו נמשך הכל, היינו כל הספי' מהחכ' ולמטה בבחי' גילוי אור פנימי ביותר, ובשביל לעורר השפעת הספירות כולן הנה מספיק העבודה שעפ"י טו"ד בהסדר והדרגה דתומ"צ. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 673-671])

81) בר"ה שחוזר כל דבר לעצמותו, שעולה הכל בבחי' עצמות א"ס: בהנחה מהמאמר דשנת עטר"ת נוסף כאן: ולכן אומרים המלך הקדוש, שהמל' עולה בעצמות א"ס ב"ה שקדוש ומובדל לגמרי.

82) צריכים להמשיך הרצון מחדש מפנימיות ועצמות א"ס: כמו בהמשל הנ"ל, דלאחר שהאדם עושה מלאכתו בתכלית נאה, עפ"י העונג ורצון העצמי שיש לו, במה שהוא המציא המצאה נפלאה בחידוש נפלא במלאכת מחשבת האומנות בעשיית הכלי, ופתאום מרפה ידיו מהמלאכה הנפלאה ההיא, דסיבת הדבר הוא

אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם כו' ובמה בשופר, דענין השופר הוא בחי' צעקה בקול פשוט דוקא, דהיינו שלמע' מטו"ד כו', דהקול שהוא מורכב בשכל, דהיינו שבא ע"פ כוונת השכל, ה"ה בא בהתלבשות באותיות הדבור כו'⁸⁶, וקול פשוט שא"א להתלבש בדבור, הוא שבא שלא ע"י הכוונה שבשכל, כ"א מעצם הנפש שצועק בקול פשוט כו'⁸⁷. והוא הצעקה דתשובה שהיא מעומק ופנימי' הנפש, וכמ"ש ממעמקים קראתיך, מבחי' עומק לעומק כו'. וכמו מן המיצר קראתי, שהקריאה מן המיצר, שזהו בהזות עצם הנפש, הוא שמגיע בבחי' עצמות א"ס, להיות ענני במרחב י"ה, בחי' מרחב העצמי דא"ס, להיות המשכת הרצון למלוכה כו'.

והנה ידוע שיש ב' מיני צעקה, צעקת הקול וצעקת הלב. צעקת הקול הוא הצעקה בקול פשוט שאינו מורכב בשכל, וממילא א"א לבוא בדיבור, כ"א בקול פשוט כנ"ל, ומ"מ יש לו אחיזה בכלי המוח והלב כו', דהנה צעקת הקול לגבי עצמות הנפש ה"ז התגלות יותר מהקול שבא במורכב בדיבור, דבקול המורכב בדיבור אין בזה התגלות הנפש כ"כ, דמה שמתגלה בזה הוא הכחות דשכל ומדות, לא שעצם הנפש מתגלה בזה כו', וכידוע דהכחות מגבילים ומעלימים על העצם⁸⁸,

דגם בהענינים הטובים שלו בתומ"צ ובעבודה שבלב יהי' ג"כ שינוי לטוב יותר .. הנה כ"כ הוא תוקף ההסכם חזק בההטבה, עד שנראה לו כי כל עבודתו הקודמת היתה מלאה חסרונות וגם פגמים וכתמים, ומזה נשבר לבבו ביותר, ורואה פחיתת עצמו ושפלותו בכחות וחושי נפשו, והעולה על כולנה לכלוך לבושי במחדו"מ, והוא בחרטה גמורה על העבר ובקבלה טובה על להבא, וכ"ו בא מעומק פנימית לבבו, אשר בעבודה זו דהנחת עצמותו בהתנועה דתשובה, הנה ממשיכים בחי' כתר מל', להיות עונג ורצון במלוכה. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 674])

86) דהקול שהוא מורכב בשכל .. ה"ה בא בהתלבשות באותיות הדבור: ולכן הנה הקול הוא לפי ענין ההתבוננות ולפי אופן ההתעוררות. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 675-676])

87) מעצם הנפש שצועק בקול פשוט: שעצם הנפש צועקת, וצעקת הנפש היא צעקה בקול פשוט דוקא. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 676])

88) וכידוע דהכחות מגבילים ומעלימים על העצם: אמנם צ"ל הלא כחות הנפש הם אברי הנפש, כמו שהאברים הם אברי הגוף, והנה באברי הגוף הרי האברים הם מעצמו ומהותו של הגוף, א"כ היא גם באברי הנפש הם מעצמו ומהותו של הנפש, וא"כ מהו ההפרש בין הקול המורכב בכחות הנפש לקול הפשוט שאינו

העבודה דטו"ד וע"י תומ"צ כו'. וה"ז כענין המבואר בכתבי האריז"ל שיחוד זו"נ נמשך ונעשה ע"י תומ"צ⁸³, אבל לעשות יחוד או"א, אין מספיק התומ"צ, אלא ע"י מס"נ דוקא. ומבואר הטעם בהביאור דונקדשתי, דיחוד זו"נ הוא היינו מה שכבר נמשך בחכ' ובינה, וממשיכים משם בזו"נ בכדי שיומשך גם בבי"ע, כי כדי להיות הגילויי בבי"ע הוא ע"י ז"א ומל' דוקא, וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו, דאלפיים שנה קדמה כו', דמבחי' חו"ב א"א להיות ההמשכה בבי"ע, כ"א ע"י זו"נ שז"ע והנגלות לנו ולבנינו כו'⁸⁴. אבל יחוד פנימי דאו"א, זהו מה שנמשך אור חדש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס, זהו דוקא ע"י מס"נ כו'. וכמו"כ יובן כאן, דכל השנה הוא שממשיכים מה שכבר נמשך בר"ה, שזהו ע"י תומ"צ, אבל בר"ה [צריכים] להמשיך מבחי' עצמות א"ס להיות הרצון במלוכה ובהכוונה פנימית שבזה כו'. וז"ע כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, יעקב הוא בחי' מצות, בחי' יעקב עבדי, והו"ע מצות המלך מעשה המצות, וישראל הוא בחי' תורה, וכמ"ש ותורה שם בישראל כו', ובר"ה הוא הדין ומשפט גם על בחי' האלקות דישראל ויעקב שממשיכים ע"י תומ"צ, אם ירצה בזה כו'.

וע"כ צ"ל ההמשכה ע"י התשובה דוקא⁸⁵, וכמאמר

לפי דהרצון והעונג שהי' לו בהכוונה פנימית נתעלמו ונכללו בעצם נפשו, הרי צריך לעורר העונג והרצון מעומק יותר. הנה כמו"כ להבדיל הבדלות אין קץ בר"ה דהכל עולה בעצמותו, צריכים לעורר הרצון והעונג מתכלית העומק דפנימית ועצמות א"ס ב"ה. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 673])

83) שיחוד זו"נ נמשך ונעשה ע"י תומ"צ: דזהו מה שקודם כל מצוה אומרים לשם יחוד קוב"ה ושכינתו'. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 673])

84) וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו, דאלפיים שנה קדמה כו', דמבחי' חו"ב א"א להיות ההמשכה בבי"ע: דחו"ב עם היותן מסדר ההשתל', אבל הם במדרגת המוחין שהם למעלה מענין עולם, וכתוב (דברים כ"ט כ"ח) הנסתרות להוי' אלקינו שהם למעלה מעולם, וכמאמר אלפיים שנה קדמה תורה לעולם, דאלפיים הם ב' בחי' אלף, שהם האולפנא ולימוד דחו"ב, דזה קדם לעולם, והיינו דמבחי' חו"ב א"א להיות ההמשכה בבי"ע. - (ד"ה בורא ניב שפתים תרצ"ה [ע' 673])

85) וע"כ צ"ל ההמשכה ע"י התשובה דוקא: התנועה דתשובה דר"ה בעיקרה להשתנות לטוב יותר, והיא ההסכמה וההחלטה אשר מעתה ישתנה בכל עניניו דעותיו ומדותיו והנהגותיו לטוב, פון איצטער אן זאל ער ווערין בעסער אין אלץ, והיינו

בגלותא⁹¹, שלא יש הכחות דראי' ושמיעה, אז דוקא הכח דמס"נ בנקל יותר כו'. וכן הוא באיש פשוט יותר מבבעלי מוחין כו' וכמ"ש במ"א, והיינו מפני שהמוחין מעלימים על העצם כו'). וא"כ הרי בהקול שבא מהכוונה שבמוח או מהמדות שבלב, לא יש בזה התגלות עצם הנפש כו', רק בהקול פשוט שאינו מורכב בשכל ומדות בזה הוא התגלות עצם הנפש, דבצעקה זאת הוא מגלה את הצער והמרירות פנימי שבנפשו, (וכמו בנשיקין, שמגלה בזה האהבה פנימית שא"א לבוא בדיבור כו' כמ"ש במ"א. כמו"כ הצער הפנימי שמיצר לו בעצם נפשו, מתגלה ע"י הצעקה כו'), ובהצעקה ירווח לו בנפשו (עס ווערט עם בעסטער און גרינגער), וכמו שרואין בחוש באיזה צער ר"ל הנוגע בפנימיות נפשו, כאשר בא לידי בכי' ירווח לו עי"ז, והיינו מפני שזהו התגלות הנפש, דקודם הצעקה או הבכי' הוא מכווץ מאד בנפשו, והענין מיצר ומעיק לו ביותר בנפשו, ובהצעקה והבכי' הוא בבחי' התפשטות והתגלות, וע"כ ירווח לו כו'⁹², (וע"ד דאגה בלב איש ישחנה, שע"י שמגלה הדבר ירווח לו עי"ז כו'). וכאשר יתבונן עוד בהענין המיצר ומעיק לו, נעשה צר לו בעצם נפשו (עס ווערט עם ווידער זייער ניט גוט), ובא לידי צעקה פנימית ובכי' רבה, ועי"ז ירווח לו עוד הפעם כו'. ולהיות שזהו התגלות הנפש, הגם שזהו התגלות עצם הנפש, מ"מ להיות שזה בחי' התגלות לבד, ע"כ יש לזה אחיזה על כל פנים בכחות הנפש כו'. אבל צעקת הלב, הוא שהלב עצמו צועק וכלה בלי שום קול בהתגלות, והוא מפני שנוגע לו הענין בעצם פנימיות נפשו, שלמע' גם משרש ומקור התגלות העצמיות שבנפשו כו'. וכמו בצער פנימי ועצמי מעצם

דכאשר הכחות הן בהתגלות אז אין העצם מתגלה כו'. (וזהו שכ' צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ צי' ועיף דוקא⁸⁹, דבזמן הגלות שלא יש בחי' הלחלוחית דגילוי המוחין שזהו בלי מים, אז הצמאון שמצד התגלות עצם הנפש הוא ביותר כו'. ואומר כן בקדש חזיתך, הלואי בקדש חזיתך⁹⁰ באופן צמאון כזה כו', וכידוע דמס"נ על קדה"ש הוא בזמן הגלות יותר מבזה"ב, דאז הי' גילוי בחי' ראי' ושמיעה, דהיינו חו"ב שבנפש, ומ"מ לא הי' כ"כ הכח דמס"נ בפו"מ, והיינו מפני שבהתגלות הכחות אין העצם מתגלה כו'. ובזמן הגלות דאני ישנה

מורכב בכחות הנפש כ"כ, שיהי' התגלות הנפש יותר בקול פשוט מכמו שהוא התגלותו בקול המורכב בכחותיו, מאחר דכחותיו הם אבריו מעצמו ומהותו. אך היא הנותנת, להיות כי הכחות הם אברים, הנה כשם שבאברי הגוף שהם כלים פרטים אל הכחות, דכל כח מתלבש בהאבר המיוחד לו, הנה האבר מגביל את הכח ומעלים עליו, ועם היות דהאברים ממשיכים את החיות, ומ"מ הם מגבילים את הכחות ומעלימים עליהם, ולכן הנה בהודכות האבר שהוא הכלי של הכח הרי הי' גילוי הכח ביותר, הרי שזה תלוי בזיוכך הכלי, דמזה אנו יודעים ב' ענינים, הא' דהכח יש לו אור רב יותר, מכמו זה מה שמתגלה בהאבר, והב' דהאבר מעלים על הכח. וכמו בכח השכל, הרי התגלות הכח בחומר המוח הוא לפי אופן הכשרתו של המוח, דהכח השכל בעצמו הרי כחו רב באין ערוך מכמו זה מה שמתגלה במוח השכל, הרי שכלי המוח מעלים על אור השכל ומגבילו. וכן הוא בכל הכחות והאברים. וטעם הדבר הוא, לפי דזה מה שהאברים ממשיכים חיות הנפש, הוא רק אותו הגילוי שבנפש שהוא לגלות כחותיו בלבד, וכן בכחות הנפש שהם אבריו, הנה הכחות נוגעים בהנפש באותו החלק שבנפש דשייך לכחותיו, ואינו עדיין מעצמו של הנפש ממש, ולכן הנה הכחות מגבילים את הנפש ומעלימים על העצם, ואשר על כן הנה כאשר הכחות הם בהתגלות אז אין העצם מתגלה, ובהתעלמות הכחות העצם הוא בגילוי יותר. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 678])

91) ובזמן הגלות דאני ישנה בגלותא: ואי' בזהר אני ישנה בגלותא דזמה"ג נק' שינה, דבשינה הרי כל הכחות הנפש הם בהתעלמות, ועם היות דבעת השינה הרי האדם בריא ושלם בכל אברי גופו וכחות נפשו כמו בהקיץ, ומ"מ הרי הכחות הם בהתעלמות .. וכן הוא ברוחניות דזמה"ג נקרא שינה, שהוא ענין התעלמות הכחות .. דזמה"ג נק' שינה שהיא קטנות המוחין, דהמוחין ומדות הם בהתעלמות. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 679])

92) דבצעקה זאת הוא מגלה את הצער והמרירות פנימי שבנפשו .. ובהצעקה ירווח לו בנפשו: בצעקה זו גופא יש ב' קוים, הא' מה שהצעקה מגלה הצער והמרירות, והב' מה שבצעקה זו עצמו ירווח לו, לפי שצעקה זו מביאה בכי' וע"י הבכי' נעשה לו ריווח בנפשו. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 679])

89) בארץ צי' ועיף דוקא: דקאי על זמן הגלות, דהחשך דגשמיות וחומריות יכסה ארץ ברבוי מיני טרדות שונות, דמשום זה נעשה ח"ו צי' ושמימה בלי קביעות עתים לתורה ועבודה שבלב, ועיף היא העיפות וליאות מרבוי המחשבות זרות הבאים מרבוי הדיבורים בדברים בטלים, שזהו בלי מים דתורה ועבודה, היפוך הענין דכוונה העליונה בבריאת והתהוות העולם דאנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי בשביל קיום התומ"צ להאיר חשך העולם. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 679-678])

90) ואומר כן בקדש חזיתך הלואי בקדש חזיתך: ופי' מורנו הבעש"ט נ"ע הלואי בקדש חזיתך בצמאון באופן כזה. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 679])

ואומרים אשמנו בגדנו במרירות עצומה מאד, מפני שגם העבודה כחטא יחשב לגבי אמיתותו ית' וכמ"ש במ"א, וזהו שכל עצמותו אינו כפי אמיתת רצונו ית' כו'. ומי [הוא] זה שהגיע למעלת ומדריגת צדיק גמור, ואין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אם בגסות ר"ל, או בדקות, שבכל זה הרי מתרחק מאד מאור פניו ית', ובזמן דעת רצון מלמע' בבחי' קירוב המאור אל הניצוץ, וכמו בר"ה ויוהכ"פ, דכתי' חשף ה' את זרוע קדשו כו', ה"ה בא לידי התפעלות עצמי מריחוק עצמו ומהותו כו' כנ"ל, (וזה דוקא ביותר בהמקורבים אל ה' בעבודתם התמידי, שבהם דוקא יהי' התפעלות עצמי זאת, או ח"ו במרוחקים ביותר ר"ל כו'), ויזלגו עיניו דמעות נוזלות בלי הפסק ומעצר כלל וכלל. וע"ז אמרו בכתהאריז"ל כל מי שאינו בוכה בעשי"ת כו', שהכוונה היא על בכי' זאת, וכמ"ש בדרך חיים (ושם דבכי' זו היא בעצם הנשמה למע', מזה שנתרחקה מאור פני מלך כו', וממילא באה הבכי' למטה כו'), ובכי' זו אינה בבחי' הרווחה בנפשו, מפני שאי"ז התגלות מהנפש, כ"א הוא הזות העצם ממש כו'.⁹⁵

וי"ל, דב' בחי' צעקה אלו הן ב' בחי' תשובה, והוא כי יש בתשובה שזדונות נעשים כשגגות, ויש שזדונות נעשים כזכיות, ושניהם הם בחי' תשו"ע, רק שכאשר נעשים כשגגות הרי אינו נהפך לטוב לגמרי, וכאשר נעשים כזכיות הוא שהרע נהפך לטוב, ומבואר בסש"ב פ"ז שזהו דוקא בתשובה גדולה מאהבה רבה כו'. וי"ל שזהו בתשובה דצעקת הלב, להיות שזהו בעצם הנפש שלמע' גם משרש ומקור ההתגלות כו' כנ"ל, עי"ז הוא שעצם הרע נהפך לטוב כו'. (וכידוע בענין המתקת הגבורות שיש בזה ב' אופנים, אם שהגבורות נמתקים בריבוי החסדים, שאין העצם מתהפך בזה, והב' שעצם הגבורה נהפך לחסד כו'. וכמו בהמתקת מים הרעים במים היפים, שיש ביטול בששים ובמאה ובאלף, והיינו שבריבוי מים היפים אינן נרגשין המים הרעים, אבל הרי ישנן במציאות. אך מ"ש ויורה ה' עץ כו' וימתקו המים, הרי אי"ז מחמת ריבוי המתיקות, כ"א מה שהמים המרים עצמן נהפכו למתיקות כו'. וכמו"כ

עצמו ומהותו ממש, לא מדבר הזולת הגם שהוא ג"כ ענין עצמי כו', שנוגע בעצם הנפש ממש, ואין ביכולתו כלל לצעוק בקול כו'. וכמו המתעלה מרוב צער ר"ל, וא"א להשיב נפשו כ"א ביגיעה גדולה ביותר, וכשישוב נפשו מיד חוזר ומסתלק בהתעלפות כו', ואין זה ע"י שמתבונן ונוצר על הדבר המצטער, כ"א ממילא יכלה נפשו, כי גם בתחלה אין זה ע"י ההתבוננות וההתעוררות בהענין המצטער והלא טוב בזה, כ"א הוא צער עצמי שבא ממילא מפני שהוא עצמי, והוא הזות עצם נפשו ממש שניווז בזה, ויכול להיות בזה כלות הנפש לגמרי, וע"כ גם כאשר שבה נפשו אליו, מיד חוזר ומסתלק כו'.

ומהזוה עצמית זאת יבא ג"כ לידי בכי', אבל היא באה בדרך ממילא, ואין זה עושה הרווחה בנפשו, וכידוע שיש ב' מיני בכי', הא' הבכי' הבאה ע"י התעוררות, והוא כאשר מתבונן בפרטי חטאיו במחדו"מ ובעוצם ריחוקו מה'⁹³, ואיך שרע ומר עזבו את ה' מצד עצמו, שנתרחקה נפשו מאלקות, ותרד פלאים בהיכלות הטומאה ובמקום הקלי' והסט"א, וע"כ יבכה נפשו במרירות עצומה מקירות לבו מן המיצר הגדול שצר לו מזה כו', ומ"מ הנה כ"ז הוא כאשר מתבונן ומתעורר בזה, וכאשר מסלק דעתו ומחשבתו מזה, לא יבכה עוד כו'. והב' הוא שבוכה במר נפש מעצמו, בלי הכנה והתעוררות כלל, והיינו בצעקת הלב ובהזות עצמות הנפש הנ"ל, שאין זה מהתבוננות פרטי עניניו במחדו"מ, כ"א מה שכל עצמו ומהותו אינו כפי אמיתת רצונו ית', או שהוא עוד היפך רצונו האמיתי⁹⁴ כו', ואין זה רק בהרגש חיזוני לפי שעה, כ"א בהרגש פנימי מאד, שנשבר כל עצמותו בזה, ונפסד כל צורתו לגמרי מכל וכל, ומשתנה בעצם מהותו כו'. וכמו בהוידוים דיוהכ"פ, שגם צדיקים גמורים מתוודים ביוהכ"פ,

93 כאשר מתבונן בפרטי חטאיו במדו"מ ובעוצם ריחוקו מה': יש בזה דרגות שונות, הא' כאשר מתבונן בפרטי עניניו במח' דבור ומעשה והוא בעיקרו בהעבודה שע"פ טו"ד, והב' כאשר מתבונן בעוצם רחוקו מה'. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 680])

94 מה שכל עצמו ומהותו אינו כפי אמיתת רצונו ית', או שהוא עוד היפך רצונו האמיתי: דמאחר שאינו כפי אמיתת רצונו ית' הוא היפוך רצונו ית', ומזה ובוה ימס לבבו, פון דעם און אין דעם צוגייט ביי אים די הארץ. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 680])

95 כ"א הוא הזות העצם ממש: אשר בהזוה הזאת ה"ה משתנה בעצם מהותו לטוב, דזהו"ע התנועה דתשובה הנ"ל דכל ענינו הוא להשתנות לטוב יותר. - (ד"ה ביום השמיני עצרת תרצ"ה [ע' 680])

הוא בריאה בפ"ע⁹⁸, וכמ"ש וחשך על פני תהום, שזהו קודם שהי' המאמר יהי אור כו', וכתב יוצר אור ובורא חושך, הרי שהחשך הוא בריאה כו'. וכן מובן ממאורו"ל שהי' אור וחשך משתמשים בערבובי', ואם החשך הוא רק העדר האור איך משתמשי' בערבובי', אלא צ"ל שהוא בריאה בפ"ע. וכ"מ ממש"א גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור, דחשך הוא דבר בפ"ע, וגולל האור מפני החשך, וגולל חשך מפני האור, לא שהחשך נדחה ממילא, כ"א שגולל חשך כו'⁹⁹.

ובזה תלוי ג"כ הכוונה בלהאיר את החשך¹⁰⁰, דאם חשך הוא רק העדר האור, ע"כ ענין להאיר את החשך הוא רק לדחות את החשך, שהרי אינו שייך היפוך החשך לאור, מאחר שאין החשך דבר מה, כ"א לדחות את החשך כו'. וענין אתהפכא חשוכא הוא שנמשך אור עליון כ"כ שהחשך נדחה לגמרי, ולא נשאר ממנו מאומה ולא רושם כלל כו', וע"ד מ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ בבחי' העברה לגמרי כו'. ועמ"ש בסי' בפי' תצא רוחו ישוב לאדמתו, שכשיתבררו הרפ"ח ניצוצות דקדושה מק"נ, אזי ישוב לאדמתו, בחי' אדמה אשר אררה ה', כמ"ש במאו"א את א' סי' ל"ד, וע"כ ביום ההוא אבדו עשתנותיו, שיתבטל לגמרי כו', דבגמר הבירורים שילקח מהם כל הטוב אזי יתבטלו לגמרי, מפני שכל מציאותם הוא רק בחי' ההעדר כו', וכמש"א כלב סר צלם מעליהם כו'. ועמ"ש הרמ"ז פ' בא בענין

הוא בהמתקת הגבורות שהגבורה עצמה נהפכה לחסד כו'. ובכדי שהגבורות עצמן יהיו גבורות ממותקות, זהו [כ] שנמתקין בשרשן דוקא, בחי' גבורות דעתיק, שזהו בחי' עצמיות עתיק שלמע' משרש ומקור לבחי' הגילויים כו', דחסד דעתיק זהו בחי' הגילויים דעתיק, וגבורה דעתיק הוא בחי' עצמיות עתיק כו', וכמ"ש במ"א. וכמו"כ בענין התשובה, בכדי שהרע יהפך לטוב זהו ע"י התשובה שבבחי' צעקת הלב כו').

וכמו"כ בכדי להמשיך מבחי' עצמות א"ס להיות רצון ועונג במדת המל', י"ל דהעיקר הוא ע"י התשובה דבחי' צעקת הלב⁹⁶, הגם דתשובה בכלל מעורר וממשיך מבחי' עצמות א"ס כו', מ"מ עיקר המשכה הנ"ל הוא ע"י התשובה מעומק לעומק, דהו"ע ממעמקים קראתיך ה', מעומק ופנימיות הנפש ביותר, שע"ז מעוררים וממשיכים מבחי' עצמות א"ס כו' שלמע' מכל הגילויים כו'.

והענין הוא, דהנה נת"ל דהכוונה בירידת הנשמה למטה להאיר את החשך כו', ויש בזה ב' אופנים, הא' שהאור מאיר את החשך, והב' שהחשך נעשה אור, והו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. דהנה ידוע שיש ב' דעות בענין החשך, הא' [ש] החשך הוא רק העדר האור, ואינו בריאה בפ"ע כ"א ריקנות האור כו'⁹⁷, וא"כ צריך שיוקדם אור לחשך, ואז שייך לומר שהחושך הוא העדר האור, או במקום שלא הגיע האור מעולם שהחשך שורה שם, שזהו ג"כ העדר האור, אך זהו דוקא כשיש מציאות האור, אז שייך ענין החשך שהוא ההעדר כו'. והדיעה הב', שחשך הוא בריאה בפ"ע, שייך גם בלא אור שיוקדם אליו, ויכול להיות שיוקדם אל האור, (שכ"ה באמת, וכמאמר ברישא חשוכא כו'. וכ"ה גם בשרשן כו', וכמ"ש במ"א). והאמת הוא שהחשך

98 (ולא רק העדר האור כו'. ומ"מ בשרש שרשו בעצמות א"ס י"ל שזהו רק בחי' העדר, והיינו מה שביכולתו שלא להאיר, והיינו שאינו מוכרח בהגילויים כו'. דענין היכולת שלא להאיר, הגם שמזה הוא שנמצא כח ההעלם, דהיינו כח הגבול, ומזה הוא ענין הצמצום כו', מ"מ בעצמותו כבי' אין זה כח העלם כו', כ"א יכולת דהעדר הגילוי כו' וכמשי"ת. ובהתגלות הנה החשך הוא בריאה בפ"ע). - על קטע זה כתב רבינו: "שבחה"ע אצ"ל" (= שבחצאי העיגול אין צריך להעתיק).

99 לא שהחשך נדחה ממילא, כ"א שגולל חשך: וכן הוא בהשרש הראשון, כמו שאמר רבנו נ"ע גולל אור הבל"ג שלפני הצמצום מפני חשך הצמצום והעלם נקודת הרשימו, וחשך הצמצום והעלם נקודת הרשימו מפני אור הקו. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 683])

100 ובה תלוי ג"כ הכוונה בלהאיר את החשך: דלפי ב' הדעות בענין החשך, אם חשך הוא רק העדר האור, או חשך היא בריאה, תלוי' העבודה דלהאיר את החשך מה שע"ז הי' כוונת ירידת הנשמות למטה. [כדלקמן]. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 683])

96 י"ל דהעיקר הוא ע"י התשובה דבחי' צעקת הלב: וזהו אמרו לפני מלכיות כו' ובמה בשופר, והיינו דבכדי להמשיך מבחי' עצמות א"ס להיות רצון ועונג במדת המל' הוא ע"י השופר, דהעיקר הוא ע"י התשובה דצעקת הלב. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 683])

97 (והוא כמו שהקלי' וסט"א כל מציאותם הוא ההעדר, והיינו שאינם מציאות דבר, כ"א ענינם הוא ההעדר כו', והן מבחי' העדר רצונו, וכמו דין הניין לי' ודין לא הניין לי' כו'. והעדר הרצון אינו שהוא איזה דבר, כ"א כשיש רצון יש העדר הרצון כו'). - על קטע זה כתב רבינו: "שבחה"ע אצ"ל" (= שבחצאי העיגול אין צריך להעתיק).

ויובן זה בכחות הנפש בהתלבשותן באברי הגוף, שהרי הכחות הן רוחניים בעצם מהותם כמו רוחניות הנפש עצמה כו', וכמו שהן קודם התלבשותן בגוף ה"ה באו"א לגמרי במעלתן ומדרגתן כו'¹⁰⁴. וכמו כח השכל שבנפש, הרי השגתו בכלל הוא לא בבחי' מקום זמן¹⁰⁵, במכש"כ מהשגת המלאכים שהוא בבחי'

104) וכמו שהן קודם התלבשותן בגוף ה"ה באו"א לגמרי במעלתן ומדרגתן כו': דעם היות דהכחות הרוחניים כמו שהם קודם התלבשותן בהכלים שלהם ה"ה ג"כ במדרגתן כמו שהם באים בהתלבשות באברי הגוף, דאותו כח השכל וכח הראי' הבאים בהתלבשות ממש בחומר המוח ובחומר העין, הנה אותו הכח ממש כשהוא קודם ההתלבשות ה"ה כבר מוגבל ומוגדר שהוא כח, דגדר הכח הוא מה שהוא פרטי, וענינו לפעול במה שהוא, דכח השכל הוא פרטי, וענינו לפעול פעולת ההשכלה וההשגה, אשר כן הוא בהכח גם קודם התלבשותו שהוא פרטי, ופועל פעולתו, אמנם הוא במעלה אחרת לגמרי מכמו שהוא מעלתו בהתלבשותו. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 684])

105) וכמו כח השכל שבנפש הרי השגתו בכלל הוא לא בבחי' מקום זמן: כח השכל שבנפש עם היות שהוא באותה המדרגה כמו שהוא בא בהתלבשות, אבל כ"ז הוא רק במדרגתו, אבל במעלתו ה"ה נפלא באין ערוך ממש. דהנה כל השכלתינו והשגתינו הם במוגבל, דכללות ענין השכל הוא הגבלה, ולכן קנין השכל בא בסדר והדרגה, דכל דבר המוגבל נתפס בסדר והדרגה דוקא. ויש שכלים עמוקים שכבד לעמוד עליהם להבינם ולהשיגם, אם לא שיטריח מוחו וכלי שכלו בטרחה גדולה ביותר, אבל עם כ"ז הנה ברובי זמן דשנים רבות, אחרי השכלת והשגת הקדמות ידועות בטרחה רבה וביגיעה עצומה, הוא בא על אפס קצה מידיעת השכלים העמוקים ההם. אמנם יש שכלים כאלו שאין לשכל אנושי שום מבוא אליהם כלל, גם אם יטריח שכלו עליהם כל ימיו וביגיעה עצומה, וכמ"ש החקר אלקה תמצא. וכמו דהגם שידוע לנו ברור במוחש, גם ע"פ שכל אנושי, דהמקום זמן הם נבראים מיוחדים, והוא ית' למעלה מעלה מבחי' מקום זמן. ומ"מ הרי ידיעה זו אינה נותנת לנו שום מושג באלקות מה הוא, כי אין אנו משיגים מהו לא מקום ולא זמן, דכל השגתינו היא רק בדבר המוגבל ומוגדר בההגבלה וההגדרה דזמן ומקום, וגם יש לנו מבוא להשיג הזמן ומקום רוחני, והשגתינו בזה בידיעת המציאות היא מוחשית ממש. אבל מה שהוא לא מקום ולא זמן, איו אנו משיגים כלל, ומוסכם מכל החוקרים דלמעלה מגגל התשיעי אין שום מקום כלל ולא ריקות, וה"ז רק מה שאנו יודעים שיש בלי מקום, אבל מהו בלי מקום אין אנו יודעים. וכ"ז הוא לא מקום דנברא, ומכש"כ בחי' לא מקום ולא זמן דאלקות אין לנו שום מבוא לזה, וכח השכל שבנפש כמו שהוא קודם ירידתו להתלבש בגוף, הרי כל ענין השכלתו והשגתו הוא בבחינת לא מקום זמן. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 684])

ביעור חמץ, שזהו ע"י שלוקחים מהם חיותם שבבחי' מקיף כו', וכמ"ש במ"א. וזהו שע"י המשכת האור מתבררים הניצוצות והם נדחים ונעברים לגמרי כו'. וענין אתהפכא חשוכא לנהורא, י"ל שזהו בהניצוצות, שהן ג"כ בבחי' חשך כשנפלו ונפרדו ממקורן ונתלבשו בקלי', וכאשר נכללים בקדושה ה"ז אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. או דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא זה שבמקום החשך הוא בחי' האור כו'¹⁰¹.

ולדיעה שהחשך היא בריאה בפ"ע, הכוונה בלהאיר את החשך אינו רק לדחות את החשך, דמ"מ החשך נמצא עדיין (מאחר שהוא דבר בפ"ע כו'), כ"א תכלית הכוונה היא להפוך את החשך, שיהי' הוא עצמו אור כו'¹⁰². ומ"מ, גם לדיעה זו יש ב' ענינים בחשך¹⁰³, מה שהוא דבר בפ"ע, ומה שהוא העדר האור. והיינו חשך עצמו, ומה שהוא מחשך על האור ומעלימו כו'.

101) אתהפכא חשוכא לנהורא, י"ל שזהו בהניצוצות .. או דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא זה שבמקום החשך הוא בחי' האור כו': לדיעה הא' שחושך הוא העדר האור, לא שייך להפוך את החושך עצמו לאור, שהרי אין שום מציאות כלל של חושך, והפירוש דאתהפכא חשוכא לנהורא אינו אלא בנוגע להמקום שהי' בו חושך, שלא יהי' בו חושך, ולא ישאר שום רושם כלל של חושך, אלא יהי' בו אור. דלפי זה הנה הכוונה במארז"ל זדונות נעשו לו כזכיות, שבהאדם שהיו בו זדונות, לא ישאר שום רושם של זדונות, ויהי' בו רק זכיות. אבל לפירוש זה אינו מחוור הלשון אתהפכא חשוכא לנהורא. ולכן יש לפרש שהענין דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא בהניצוצות קדושה שנפלו ונפרדו ממקורם עד שנכבה אורם ח"ו ר"ל, ומשום זה נקראים בשם חושך, שהניצוצות דקדושה ישנם במציאות, רק שצריך להפכם לאור, וזהו"ע אתהפכא חשוכא לנהורא. וכל זה הוא לדעה הא' שהחושך הוא העדר האור. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ח-ט])

102) תכלית הכוונה היא להפוך את החשך, שיהי' הוא עצמו אור כו': ולפי דעה זו מכוון יותר הלשון דאתהפכא חשוכא לנהורא, דהיינו להפוך את החושך עצמו לאור. וזהו ג"כ הענין דזדונות נעשו לו כזכיות, שהזדונות עצמן נעשו כזכיות. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [ע' ט])

103) גם לדיעה זו יש ב' ענינים בחשך: בעומק הענין הרי הב' דעות בענין החשך, הרי הדעה הב' אינה דעה החולקת על הדעה הראשונה או סותרת אותה, אלא שהיא עוד מוספת על הדעה הראשונה דדעתם הוא דחשך הוא העדר האור, ואומרים בעלי דעה הב' דלא זו בלבד דחשך הוא העדר האור, אלא עוד זאת דחשך היא מציאת בריאה בפ"ע, דכן היא דעתם בענין החשך דכולל ב' דברים, הא' מה שהחשך היא בריאה בפ"ע, והב' מה שהוא העדר האור. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצ"ה [ע' 684])

נשמה אלקית, שחפצה ורצונה בעצם הוא רק באלקות כו', והיינו דגם כמו שהיא בגוף רצונה רק באלקות כו', ומ"מ נמשך האדם אחר החומריות בכל ענינים הגשמיים כו', ובפרט בתחלת ימי האדם כתיב עיר פרא אדם יולד כו', והוא מצד הנה"ב שמראה לו את טוב העולם, וכמ"ש כי טוב העץ למאכל ונחמד כו'¹⁰⁹. הגם שבאמת רק תחלתו מתוק וסופו מר, וכמו נופת תטופנה כו', ואחריתה כו'. אך הנה"ב מראה לו את הטוב הנדמה¹¹⁰, ומראה לו זה בדרך פשיטות כו'¹¹¹,

ומסתירה על הנה"א. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצה"ה [ע'] 688)

109 והוא מצד הנה"ב שמראה לו את טוב העולם וכמ"ש כי טוב העץ למאכל ונחמד כו': הנה"ב מראה להאדם את טיב העולם הגשמי כפי הבנתו, וכמ"ש (בראשית ג' ט"ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים ונחמד העץ וגו', דכ"ז ראתה אחר הסתת הנחש, דהלא בתחלה ג"כ ראתה זאת כמ"ש (שם ב' ט') ויצמח ה"א מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל, ומ"מ לא עלה בדעתה להתאוות להטוב ההוא, רק אחר זה שהנחש הסביר לה הטוב הגשמי כפי הבנתו של הנחש, אז התאוותה, ותקח מפריו ותאכל וגו'. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצה"ה [ע'] 688)

110 אך הנה"ב מראה לו את הטוב הנדמה: הנה"ב מראה להאדם את הטוב הנדמה, כי באמת הרי הנה"ב והיצה"ר אינם אוהבים את האדם ודורשים טובתו כלל, כ"א רוצים להסיתו ולהדיחו, וכמאמר הוא יצה"ר הוא מלאך המות, דיורד ומתעה ועולה ומרגיז, וע"כ באיזה דבר שיכולים להוציא זממם עושים זאת, ומראים להאדם את הטוב הנדמה. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצה"ה [ע'] 688)

111 ומראה לו זה בדרך פשיטות כו': וכמו שאנו רואים בחוש בטבעי בנ"א, המסורים ונתונים לעיני עולם וטבועים בזה, און זיינען פארטרונקען אין דעם, הרי יש כמה ענינים בעיני מותרות, הן באכו"ש ובעיני לבושים, והן בשארי ענינים גשמיים, הרי הכל הוא אצלם מוכרח בדרך פשיטות, והיינו דגם המותרות להכרחיות יחשב אצלם, דהפשיטות בזה הוא כאילו זהו כל מהותו של האדם, וזה הוא תכלית היותו בעולם. והוא להיותם מושפעים מהנה"ב והיצה"ר, אשר כל עינים להראות להאדם הטוב שבעיניו הגשמיים, והעיקר הפשיטות שבוה, הנקרא הנחת העולם, וועלטיקע הנחות, שהם הפוך הנחת התורה, דהנחת התורה היא דכל עיני עולם באכו"ש וכו' המותרים עפ"י התורה, הנה כאו"א לפי ערכו יכול להנות מהם, אבל העיקר הוא העסק בתורה ומושכלות, וזהו תכלית האדם ועיקרו, ולהיות שהאדם מוכרח לאכו"ש לבושים ודירה וכו', ע"כ הנה בדברים המותרים עפ"י תורה יכול להנות מהם, כפי אותה המדה הנחוצה לו להבראת גופו ולחזק כחותיו. ... לא כן הוא בהנחת העולם,

הרוחני שאינו בבחי' מקום וזמן¹⁰⁶ כמ"ש במ"א, כ"ש בנשמות, שהשגתם הוא למע' מהשגת המלאכים כו', וה"ה משיגים מהות אלקות, שז"ע שהנשמות מקומם הוא בג"ע, וידוע דג"ע הוא השגת המהות כו', (ויש הפרש גדול בין השגת הנשמות בג"ע קודם בואם לגוף, וכמו שבאים לג"ע אחר התלבשותם בגוף, שעסקו בתומ"צ שנהנים מזיו תורתן ועבודתן כו', והיינו בענין האור והגילוי המושג לנשמות בג"ע כו', ועמ"ש בד"ה במד"ס באה"מ, אבל כללות ההשגה דג"ע הוא בחי' גילוי המהות כו'), ובהתלבשות כח השכל בהנפש החיונית ובמוח שבראש, הרי אינו משיג כלל מהות הרוחני, וכ"ש שאינו משיג מהות אלקות, וכל השגותיו הוא רק בבחי' המציאות לבד כו'. וגם זה הוא שמשיג ע"י העינים החומריות והגשמיים, שזה מעלים גם על מציאות הדבר כו'. וגם העבודה למטה היא באי"ע כלל לגבי העבודה דהנשמה למע', וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו כו', וכמ"ש בס"ב פל"ז כי גם שיהי' צ"ג עובד את ה' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלת דביקותו בה' בדו"ר בטרם ירדתו בגוף החומרי, לא מיני' ולא מקצתי', ואי"ע ודמיון ביניהם כלל כו'. הרי שהכחות מתעלמים ובאים בהגשמה בהתלבשות באברים שמעלימים ומגשימים אותם כו'. וזה לבד הגשמת הגוף עצמו בטבעו ההכרחי, כמו כל הדברים הגשמיים שהאדם מוכרח בהם מצד טבע הגוף כו'¹⁰⁷.

וכמו שהוא בכללות בהתלבשות הנשמה בגוף, כ"ה בפרטיות בנה"א ונה"ב, דהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א¹⁰⁸, וכאשר אנו רואין בחוש, דהגם שבכאו"א יש

106 במכש"כ מהשגת המלאכים .. שאינו בבחי' מקום וזמן: דהמלאכים שהם רק שכלים נבדלים, הרי כל ענין השכלתם הוא בלא מקום וזמן. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצה"ה [ע'] 684-685)

107 וזה לבד הגשמת הגוף עצמו בטבעו ההכרחי כמו כל הדברים הגשמיים שהאדם מוכרח בהם מצד טבע הגוף: היינו דהגשמה זו [היא] לבד הגשמת הגוף מצד עצמו וטבעו ההכרחי בכל הדברים הגשמיים שהאדם מוכרח בהם מצד טבע הגוף, כ"א בעצם התלבשות הכחות באברים הרי נחשך אורם, והאברים עוד מעלימים ומחשיכים את אורם. - (ד"ה ויקח ה' אלקים תרצה"ה [ע'] 685)

108 דהנה"ב מעלים ומסתיר על הנה"א: דכאשר הנה"א מתלבשת בהנה"ב, הנה לבד זאת דהנה"א יורדת ממדרגתה העצמית, הנה עוד זאת הרי בהתלבשות זאת הנה"ב מעלימה

ואח"כ הוא העבודה בבחי' גילוי אור האלקי, ובהתגלות מעט מעט דכחות דנה"א, ובהתגברות על הכחות דנה"ב כו', עד שיפעול ישועות בנפשו, שהנה"ב לא יעלים ויסתיר לו, והיינו שלא יעלה בדעתו ובלבו להתאוות איזה תאוה, וגם לא יבלבל אותו במחשבה כו', וכמ"ש בסש"ב בענין מדריגת הבינונים כו'. ומ"מ המהות דנה"ב לא נתהפך בזה, רק במה שמחשיך על הנה"א זהו שנתתקן, שמאיר התגלות הנה"א, ונדחה חשך הנה"ב שלא יעלים ויסתיר כו', וכמ"ש בסש"ב פי"ג על רבה שנדמה בעיניו כבינוני המתפלל כל היום כו'. ובכדי להפוך מהות הנה"ב, הוא ע"י אהבה רבה בתענוגים שבחלל הימני המתפשט גם בחלל השמאלי, לשנות ולהפוך יסוד המים הרעים שמק"נ מתענוגי עוה"ז לאהבת ה' כו', וכמ"ש בסש"ב פ"ט¹¹⁴. ואז האהבה היא בבחי' תוקף הרצון והענג, דכמו שהי' קודם בהטוב הגשמי, כ"ה עתה בהטוב האלקי בבחי' תוקף ובבחי' פשיטות כו', ובחי' ומדרי' זו הוא שעצם החשך דנה"ב נהפך לאור כו'¹¹⁵.

114) וכמ"ש בסש"ב פ"ט: וכמ"ש רבנו (בתניא פ"ט) שתי הנפשות האלקית והחיונית הבהמית שמהקליפה נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו, שהאלקית חפצה ורצונה שתהא היא לבדה המושלת עליו ומנהיגתו, וכל האברים יהיו סרים למשמעתה, ובטלים אצלה לגמרי ומרכבה אלי', ויהיו לבוש לעשר בחינותי' וג' לבושי' הנ"ל שיתלבשו כולם באברי הגוף, ויהי' הגוף כולו מלא מהם לבדם ולא יעבור זר בתוכם ח"ו, דהיינו תלת מוחין שבראש יהיו ממולאים מחב"ד שבנפש האלקית, שהיא חכמת ה' ובינתו להתבונן בגדולתו אשר עד אין חקר ואין סוף, ולהוליד מהן ע"י הדעת היראה במוחו ופחד ה' בלבו, ואהבת ה' כאש בוערה בלבו כרשפי שלהבת להיות נכספה וגם כלתה נפשו בחשיקה וחפיצה לדבקה בו בא"ס ב"ה בכל לב ונפש ומאד מעומקא דלבא שבחלל הימני, שיהי' תוכו רצוף אהבה מלא וגדוש, עד שתתפשט גם לחלל השמאלי, לאכפאי לס"א יסוד המים הרעים שבה, שהיא התאוה שמקליפת נוגה, לשנותה ולהפכה מתענוגי עולם הזה לאהבת ה', כמ"ש בכל לבבך בשני יצריך, והיינו שיעלה ויבא ויגיע למדרגת אהבה רבה וחבה יתירה ממדרגת אהבה עזה כרשפי אש והיא הנקראת בכתוב אהבה בתענוגים. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 689-689])

115) דכמו שהי' קודם בהטוב הגשמי כ"ה עתה בהטוב האלקי בבחי' תוקף ובבחי' פשיטות כו', ובחי' ומדרי' זו הוא שעצם החשך דנה"ב נהפך לאור כו': דהנה הנה"ב הוא בעל הנאה בעצם מהותו, דטבע דבעל הנאה הוא, דכל דבר ודבר גם דבר קטן ביותר, הנה הוא נהנה מזה בהנאה גדולה, ומגדיל את הדבר ומרחיבו שמדבר בזה באריכות גדולה ובהטעמה מיוחדת, ואין זה מה

והטוב האמיתי שידוע בשכל הנה"א מצ"ע, זאת לא ידע ולא ירגיש כלל כו'¹¹². וגם הרצון והחפץ שבנה"א בעצם לדבק בה' חיי החיים ב"ה, נק' בשם אהבה מסותרת, כי היא מוסתרת ומכוסה בלבוש שק דקלי' כו', כמ"ש בסש"ב פי"ט.

וזאת היא עבודת האדם, להוציא ממסגר אסיר את הכחות דנה"א בהשגות אלקי' ובהתבוננות אלקי ובהתעוררות אהוי"ר, ולהגביר הצורה על החומר, שיהי' הנהגתו ע"פ הנה"א דוקא, ולהכניע ולהחליש הכחות דנה"ב, עד שיפעול גם בנה"ב שירצה באלקות כו'. ובסדר העבודה בזה, תחלה צריך להיות שכחי עמך ובית אביך, לצאת מהרגילות החומרית שלו, בלי שום התבוננות ובלוי שום טו"ד¹¹³, רק כאשר נפשו יקרה בעיניו וחפץ בתיקונה, זאת יעשה בתחלה, לצאת מהחומריות שהוא מורגל ומוטבע בהם ומדמה בנפשו שאא"ל בלעדס, ובאמת אינו כן, כי אינו מוכרח בהחומריות, רק מה שהוא הכרחי לצורך קיום גופו, וג"ז יכול להיות לא בבחי' חומרי כו'. אבל הענינים החומריים שמורגל בהם, אינו מוכרח בהם כלל, רק מפני שנמשך אחר הטבע כו'. וע"כ צריך ראשית דבר לצאת מהרגילות שלו, שעיי"ז הוא הסרת כללות החומריות וכללות ההסתור דנה"ב כו', כמ"ש בכמ"א.

שהיא להנות מכל הענינים הגשמיים, אמנם להיות שהאדם הוא בעל שכל ראוי שיהי' לו עת קבוע לעסוק גם בענינים שכליים. הרי הנחת התורה והנחת העולם הפכים בעצם מהותם. דבהנחת התורה הרי הרוחניות היא בדרך פשיטות, והגשמיות בדרך התחדשות, ובהנחת העולם הגשמיות בדרך פשיטות, והרוחניות בדרך התחדשות, להיותם משוקעים בעניני עולם ומושפעים מהנה"ב, אשר כל מהותו משוקע ומוטבע בגשמיות. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 689-689])

112) והטוב האמיתי שידוע בשכל הנה"א מצ"ע, זאת לא ידע ולא ירגיש כלל כו': הטוב האמיתי שידוע בשכל הנה"א גם כמו שהוא בא בהלבשה בגוף, הנה מזה אינו יודע הנה"ב ואינו מרגיש כלל. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 689])

113) לצאת מהרגילות החומרית שלו בלי שום התבוננות ובלוי שום טו"ד: עבודה זו צריכה להיות בסדר והדרגה דוקא, אשר לכל לראש צריך לצאת מהחומריות שלו, והוא לשבור את החומריות, ברעכין די גראַבְּקייט, וכל שבירה היא בכח וגבורה דוקא, וכן הוא בשבירת החומריות, דשבירתה הוא בהכח דקבלת עול שלא ע"י ההתבוננות, רק בכח וגבורה. וראשית העבודה לשבור הרגילות ודעת עצמו, צו ברעכין די רגילות' פון די וועלט הנחות, און די אייגענע מיינונגען. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 689])

תשוב אל האלקים אשר נתנה, והיינו בחי' מזל שרש ומקור הנשמה, והוא מה שמתפעל ומתעורר בעצם נפשו בבחי' תוקף הקירוב והרצוא לאוא"ס ב"ה. וזה בא ג"כ ע"י ההתבוננות בהריחוק שלו, וכמ"ש בלקו"ת בד"ה האזינו הא' בהקיצור דאות ג'. דהנה כתיב ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו', והיינו שכל הדברים הגשמיים הן בחי' מות ורע, והרוחניות הוא בחי' חיים וטוב כו', וכמ"ש במ"א באורך, ואוא"ס הוא חיי החיים, בחי' חיים האמיתיים, וכמ"ש כי עמך מקור חיים, מקור החיים ומקור התענוגים כו', וכאשר יתבונן איך שהוא רחוק מאד מבחי' החיים האמיתיים, יגיע הדבר בפנימיות ובעומק נפשו, ויתעורר בתוקף הרצוא לעלות ולבוא לבחי' עצמות אוא"ס, וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'. ותשו"ת הוא המרירות על הריחוק, מה שהוא בתוך הקלי' וסט"א ר"ל, והוא המרירות על החטא ועון שהוריד עי"ז כו', והבכך מזה הוא החרטה והקבלה על להבא כנ"ל. ותשו"ע הוא על הריחוק מאוא"ס חיי החיים, שע"ז נעשה תוקף הרצוא והצמאון, וכמו צמאה לך נפשי כו' בארץ צי' ועיף כו', שע"ז הוא תוקף הרצוא ביותר כו', ועי"ז ממשיכים מעצמות אוא"ס להיות המשכת האור כו'.

אמנם גם הסרת החשך העיקר הוא ע"י תשו"ע, דעם היות שע"י תשו"ת הוא היציאה מן החשך כנ"ל, מ"מ, הסרת החושך המעלים הוא ע"י תשו"ע, משום ב' ענינים, הא' שע"ז הוא מתעלה במדרי' עליונה יותר, כי בתשו"ת הגם שעוקר רצונו מכל הדברים החומרניים כו', מ"מ ה"ה עומד למטה עדיין¹¹⁶, ובתשו"ע ה"ה מתעלה במע' ומדרי' עליונה שאין החשך מעלים לו כו'¹¹⁷, והב' והוא העיקר, דאור מקיף דוקא דוחה את החיצונים כו'. וכן הוא בנפש, דאתהפכא חשוכא

וכמו"כ יובן ביותר בענין התשובה, דהנה ע"י חטא ועון נעשה התגברות הנה"ב ביותר, שמעלים ומסתיר על אור הנה"א, וכמ"ש רשע מכתיר את הצדיק, שמחשיך את אורו כו'. ובפנימיות הוא שמוריד את נפשו תוך היכלות הקלי' וסט"א, ומהם מקבל השפעתו כו', ויעקב חבל נחלתו שמוריד גם מקור נפשו כו', וכמ"ש באגה"ת. ועוד זאת שגורם סילוק האורות למע', שז"ע הפגם שפוגם בשם הוי', וכמו אם פגמתי באות יו"ד דשם הוי' בביטול ק"ש, ובאות ה' בביטול תפילין כו', והיינו שגורם סילוק האור כו'. ובדרך כלל, הירידה היא בבחי' מל', דרגלי' יורדות, שע"י חטא ועון גורמים גלות השכינה. אבל במדרי' שלמע' מהמל', אינו שייך שירדו ח"ו במקום הקלי', כי לא יגורך רע, רק גורמים סילוק האורות כו', (וגם בבחי' המל', הנה בחי' פנימיות המל' אינה יורדת, וכמ"ש וכבודי לא אחר לא אתן כו', וגלות השכינה הוא רק בחיצוניות המל'. ובמ"א מבואר דזהו בבחי' מל' דיצי' ועשי', ולפעמי' גם בבחי' מל' דברי' כו', ועמ"ש בד"ה כל מחלוקת שהיא לש"ש רע"ח).

והתיקון הוא ע"י התשובה, וצ"ל התיקון בב' ענינים, הא' לצאת ולעלות מעוצם הירידה הנ"ל, והב' להמשיך את האור שנסתלק. וזהו ע"י תשו"ת ותשו"ע, דתשו"ת הוא היציאה מן הרע, והיינו כאשר יתמרמר מפרטי עניניו, ומתחרט עליהם בחרטה גמורה על העבר, ובקבלה על להבא כו' וכנ"ל, עי"ז הוא משיב נפשו מחשך הקלי' והסט"א, וכמו"כ משיב ומעלה את הארת השכינה אשר הוריד כו', והו"ע תשו"ת תשוב ה' תתאה, שמעלה בחי' ה' תתאה כו'. אמנם בכדי להיות החזרת האור, זהו ע"י תשו"ע, והוא מ"ש והרוח

שמתפאר לפני אחרים, כ"א זה עצמו היא התרחבות והתפשטות ההנאה שלו בהדבר שהוא נהנה. וכן הוא טבעו של הנה"ב. ועוד יותר, דאופן הנאתו היא בדרך פשיטות, וכמו הפשיטות דבהמה, דהאדם הוא שכלי, וכללות ענין השכל מחליש המדות בכלל וענין ההנאה בפרט, אבל בע"ח דכללות מהותם מדות וחומריות, הנה הנאתם היא בפשיטות, אשר כן הוא טבע הנאתו של הנה"ב בתוקף ובפשיטות, דהנה"ב יש לו חוש מיוחד בכח המתאווה, ער האָט אַ שטאַרקייט אין וועלן וועלן, ואשר ע"כ כאשר בעבודתו הוא מהפך טבע הנה"ב בכח המתאווה שלו מתענוגי עוה"ז לאהבת ה', והיינו דאותו התוקף והפשיטות שהי' לו בתענוגי עוה"ז יהי' בהטוב דאלקות, הנה בחינה ומדרגה זו הוא מה שעצם חשך הנה"ב נהפך לאור. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 690])

116) מ"מ ה"ה עומד למטה עדיין: הוא בעצמו עדיין עומד למטה שהוא גשמי הנאחו בגשמיות, וחשך העולם מעלים לו, דהענינים הרוחניים נראים לו מרחוק עדיין. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 690])

117) ובתשו"ע ה"ה מתעלה במע' ומדרי' עליונה שאין החשך מעלים לו: בתשו"ע הנה הוא בעצמו מתעלה במעלה ומדרגה עליונה יותר, ער אַליין שטייט בעצם העכער, ואינו נאחו כ"כ בגשמיות, ואין חשך העולם מעלים, ואז הרי הענינים הרוחניים קרובים לו במאד, והם אצלו העיקר. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצ"ה [ע' 691-690])

והענין הוא, דהנה העלם הראשון על אוא"ס ב"ה הוא הצמצום הראשון שהי' באוא"ס, שהו"ע סילוק והתעלמות האור, וגם מה שהאור מתעלם תוך העלם הצמצום כו', וכמ"ש במ"א. והפרד"ס שער ג' פ"ז כתב שהכתר הוא בחי' העלם הראשון על אוא"ס כו', ובשער הצחצחות פ"ו כתב דכתר הוא שרש ומקור הכלים כו', והיינו כדאיתא בתיקונים אוא"ס מלגאו כתר עילאה מלבר, והוא שהאוא"ס מתעלם בבחי' הכתר כו', כ"ה לשיטתו. ולשיטת האריז"ל שחידש ענין הצמצום, הנה ההעלם הראשון הוא בחי' הצמצום הראשון כו', והרי יש כח הצמצום גם באוא"ס שלפה"צ, דאל"כ איך הי' הצמצום כו', והיינו בחי' כח הגבול שבא"ס, שזוהו ג"כ בחי' כח ההעלם כו', והוא מ"ש בעבוה"ק דאוא"ס כשם שיש לו כח בבע"ג כך יש לו כח בגבול כו', דכח הבל"ג הוא בחי' כח הגילוי, להיות גילוי העצמות שזוהו בבחי' א"ס כו', וכח הגבול הוא הכח להעלים א"ע כו', והו"ע מה שאוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית כו', וכמ"ש במ"א. וב' מדרי' אלו זהו שרש בחי' אור וחשך, דכח הגילוי הוא שרש ומקור בחי' האור, וכמשנת"ל דשרש האורות גם שבאים בבחי' מדה וגבול שרשם הוא מאוא"ס הבל"ג כו'. וכח ההעלם שבא"ס הוא שרש ומקור הכלים, שהוא בחי' העלם, ומזה משתלשלים כל העלמות וההסתרים שהן בחי' חשך כו'. וידוע דקודם הצמצום הי' התגברות כח הגילוי, והיינו שע"י אותיות הרשימו הי' גילוי אוא"ס ממש כמו שהוא בבחי' א"ס כו', דהגם דהאותיות הן בחי' כח הגבול וההעלם, מ"מ הי' התגברות בחי' כח הבל"ג, היינו כח הגילוי על כח ההעלם, שלא יעלים על האור ולא יחשיך עליו, אדרבא יהי' על ידו גילוי האור כו', ומזה הוא שגם לאחה"צ כאשר מאיר גילוי אור לא יש ענין המציאות ויש, והאור דוחה את החשך וההעלם כו'. והנה עצמות א"ס הרי נושא בעצמו כבי' ב' המדרי' דכח הגילוי וכח ההעלם כו', והרי בעצמותו אינם בבחי' כחות ח"ו, והוא בחי' היכולת, מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר כו', ונת"ל שאין זה ב' ענינים, כ"א ענין אחד¹¹⁸, והוא ענין היכולת שהוא ית' כל יכול

לנהורא הוא דוקא ע"י אורות מקיפים שבנפש כו', וכמ"ש במ"א דאהבה דבכל לבבך אינה משנה את הטבע, מפני שהאהבה זאת היא נתפסת בהלב הטבעי, והי' פועלת זיכוך הטבע, אבל לא שינוי הטבע. רק האהבה דבכל מאדך שהיא בבחי' יציאה מגדר כלי, והוא שהלב הטבעי אינו מכיל, עי"ז הוא שמשנתנה הטבע כו'. וכמו עד"מ בהשפעת השכל, כאשר התלמיד השגתו היא מגושמת, הנה אם הרב משפיע לו שכל שכפי חושיו, אינו מזדכך בזה שכלו, אדרבא הוא מגשם את ההשפעה כפי הגשמת שכלו, רק כאשר משפיע לו שכל שלמע' מהכלים והחושים שלו, עי"ז הוא שמזדכך מהגשמתו כו'. וכמו"כ הוא בענין התשובה, דהסרת החשך הוא דוקא ע"י תשו"ע, שזוהו בבחי' מקיפים שבנפש, בבחי' יציאה מגדר כלים כו'.

ובזה יש ב' מדרי', צעקת הקול וצעקת הלב, דצעקת הקול הגם שזוהו בהתעוררות עצם הנפש כו' כנ"ל, להיות שיש בזה עדיין אחיזה בפנימיות, ע"כ הגם שזוהו למע' מכמו שהלב והכחות יכולים להכיל, ולכך עי"ז הוא הסרת החשך כו', מ"מ הי' עדיין בדרך דחי', שהחשך נדחה מפני האור כו', והדחי' היא באופן כזה שלא ישוב ויעלים עוד כו', וכמשנת"ל. אך בכדי שהחשך עצמו יהפך לאור, זהו ע"י צעקת הלב, להיות שאין בזה אחיזה בפנימיות כלל, כי זהו הזות עצם הנפש ממש שלמע' מכל הגילויים כו' כנ"ל, עי"ז מתהפך עצם החשך לאור, והוא אמיתית ענין דאתהפכא חשוכא לנהורא כו'. שהרי כללות ענין הסרת החשך הוא דוקא ע"י המקיפים שבנפש שלמע' מבחי' הכלים כנ"ל, וע"כ בהתשובה שבצעקת הקול להיות שיש לזה אחיזה עכ"פ בפנימיות, הי' בבחי' דחיית החשך בלבד. אך ע"י תשובה בצעקת הלב שזה למע' מהכלים לגמרי, עי"ז הוא שעצם החשך נהפך לאור כו'. וכמו בהבירור דנה"ב בכדי שיהפך בעצם מהותו, מבואר בס"ש"ב שזוהו ע"י אהבה רבה בתענוגים כנ"ל, וידוע דאהבה רבה ואהבה בתענוגים זהו בהמקיפים דחי' ויחידה כו', הרי שאתהפכות הנה"ב הוא דוקא באהבה בתענוגים שמצד עצם הנשמה כו'. וכמו"כ שיהי' זדונות כזכיות, זהו דוקא בהתשובה שבבחי' צעקת הלב, שעצם החשך נהפך לאור כו'. וע"י אתהפכא חשוכא לנהורא, שעצם החושך נהפך לאור, ממשיכים מבחי' עצמות א"ס שלמע' מכל הגילויים כו'.

118) מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר .. שאין זה ב' ענינים, כ"א ענין אחד: לכאורה אינו מובן איך אפשר להפוך את החושך לאור, דבשלמא העבודה דאתכפיא (וכמו"כ פי' הא' באתהפכא) הוא מצד שענין זה כבר הי' לעולמים, דקודם

מנחם מענדל ויאשא ליבא רייניץ

מלכיות כו', דהיינו פסוקי מלכיות שבתורה, ושישראל יאמרו אותם כו'. אמנם זהו ע"י שנש"י מאירים את החשך ומהפכים חשוכא לנהורא, שזהו כוונת ירידתם למטה כו'. ולכן כללות ההמשכה הזאת היא ע"י התשובה, שע"י הוא שנהפך החושך לאור כו'. והעיקר הוא בהתשובה דבחי' צעקת הלב, שהיא הזות עצמות הנפש, שע"י עצם החשך נהפך לאור כו', והו"ע זדונות נעשים כזכיות כו'. וזה מגיע בבחי' עצמות א"ס להיות בחי' רצון ועונג במדת המל' כו', וזהו שחקק חקיקה בעצמותו כו'¹¹⁹. ועם היות שבאמת אינו שייך עונג גם בהביטול דנבראים, מאחר שבאמת אינם נפרדים וה"ה בטלים כו', וגם החשך הוא אור באמת כו' כנ"ל. מ"מ מאחר שלמטה הוא בחי' חשך, דכ"ה בכללות ההשתל' בחי' גילוי והעלם כו', וע"כ כאשר למטה החשך נהפך לאור, דענין זה הוא רק בבחי' עצמות א"ס שההעלם הוא גילוי כו', ע"כ ע"י נמשך מבחי' עצמות להיות רצון ועונג חדש במדת המל', להיות גילוי בחי' אור פנימי ועצמי כו'.

וזהו שר"ה נק' תחלת מעשיך, מעשיך היא בחי' מל' כנ"ל, ותחלת מעשיך הוא שצריכים להמשיך תחלת הרצון והעונג במדת המל', (ושיהי' גילוי בחי' פנימיות המלוכה, שזהו בחי' תחלת מעשה כו' כנ"ל), וההמשכה היא מבחי' עצמות א"ס, שזהו בחי' תחלה, תחלת הכל כו'. וכמ"ש במ"א דתחלה הוא בחי' העצמות שמובדל לגמרי מכל הגילויים ממנו, גם בחי' הגילוי דאור הא"ס כו', וז"ע שהאור נק' אור א"ס ולא אין לו תחלה, ומתרצים מפני שיש לו תחלה, היינו שנמשך מן העצם כו', ולמה לא נק' אור התחלה, והוא מפני שהעצם הוא מובדל לגמרי מן הגילויים ממנו כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' תחלה שזהו בחי' עצמות א"ס כו'. ובר"ה להיות שההמשכה הוא מבחי' עצמות א"ס, ע"כ נק' תחלת מעשיך כו'¹²⁰. והממשיכים הם נש"י דוקא, ע"י

כו', וא"כ בעצמות הכל הוא בחי' גילוי, מאחר שכ"ז הוא בחי' היכולת שבעצמות כו'. וענין הגילוי הוא כמו שהעצמות הוא בבחי' גילוי, שאנו אומרים אתה הוא הוי', היינו שהוא בגילוי כמו שהוא בהעלמו כו', וכמ"ש במ"א, וידוע דבחי' היכולת שבעצמות הוא מה ששמו קדמון כקדמותו ית' וכמ"ש במ"א, וא"כ כמו שהעצמות הוא בבחי' אתה, כמו"כ בחי' שמו הכלול בעצמותו, דהכל חד ממש כו'.

וע"כ ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא, שעצם החשך נהפך לאור, ממשיכים מבחי' עצמות א"ס שלמע' מכל הגילויים כו', להיות שזהו התחדשות שלא יש בבחי' הגילויים דאוא"ס, דבכ"מ עד רום המעלות יש בחי' אור וחשך, והאור מתגבר על החשך, והיינו שע"י גילוי האור נדחה החשך ומתעלם כו', דכמו"כ הוא באוא"ס קודם שהי' הצמצום, וכ"ה בכל ההשתל' כו' כנ"ל. אבל זה שהחשך הוא ג"כ אור כמו האור והגילוי, ה"ז רק בעצמות א"ס (ואי"ז שהוא בחי' אור, כי זהו למע' מבחי' אור וגילוי, כ"א הוא בחי' אתה כו' כנ"ל). וע"כ באתהפכות עצם החשך לאור למטה, ה"ז מגיע כבי' בבחי' עצמות א"ס, להיות גילוי אור חדש ממש בבחי' אור פנימי ועצמי ממש כו'.

וזהו ג"כ ענין בנין המל' בר"ה, שנת"ל שצריכים להמשיך רצון ועונג חדש מעצמות א"ס במדת המל', והכוונה היא שיהי' גילוי בחי' פנימיות המלוכה, היינו להיות גילוי אלקות בעולם, וכמו שאנו מבקשים בר"ה מלוך על העולם כולו כו' והופע בהדר גאון עוזן כו' וידע כל פעול כו', וזה ממשיכים נש"י מפני שמושרשים בעצמות כו'. וההמשכה היא ע"י התורה, דאורייתא וקוב"ה כולא חד כו' כנ"ל, וזהו אמרו לפני

הצמצום האיר אור הבלי גבול וכה הגבול הי' בהעלם, וזהו שורש על העבודה דאתכפיא, לכפות את החושך מצד האור. אבל העבודה דאתהפכא, להפוך את החושך עצמו לאור, צריך להבין איך אפשר להפוך את החושך לאור, הרי אור וחושך הם ב' נבראים. וכמו"כ בשרשם הם ב' דברים נבדלים זה מזה, כה הגבול וכה הבל"ג, דאוא"ס כשם שיש לו כה בבל"ג כך יש לו כה בגבול, והיינו, שהם ב' ענינים, בלי גבול וגבול, ובסגנון אחר העלם וגילוי, הנה מאחר שהם ב' דברים נבדלים זה מזה, איך אפשר להפך את החושך לאור. אך הענין הוא, דהכח על העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא ממדריגה שלמעלה מבל"ג וגבול, שאין שם גבול ובל"ג, כי אם מה שכחו בגבול וכחו בבל"ג, ובאמת אי אפשר לומר על זה התואר כה, כי אם יכולת בלבד. - (ד"ה היום הרת עולם תשי"ג [תשי"ג ע' ט-י])

119) שחקק חקיקה בעצמותו כו': שחקק כבי' חקיקה בעצמותו להיות מתעורר ע"י עבודתם דנשמות ישראל. - (ד"ה צהר תעשה לתבה תרצה"ה [ע' 692])

120) ובר"ה להיות שההמשכה הוא מבחי' עצמות א"ס, ע"כ נק' תחלת מעשיך כו': וזהו זה היום תחלת מעשיך, זה ויום הרי שניהם מורים על ענין הגילוי, והגילוי צ"ל מבחינת תחילה שהוא עצמות, במעשה שהוא בחי' מל' שיהי' הגילוי למטה, הנה זה נמשך ע"י עבודת נש"י לפי כי חק הוא, כבי' חקק חקיקה בעצמותו ית' להיות נמשך לישראל בעבודתם. - (ד"ה צהר

היום תחלת מעשיך, דיום ר"ה שאז הוא בנין המל', ה"ה תחלת מעשיך, שממשיכים מבחי' עצמות א"ס להיות רצון ועונג במדת המל', וההמשכה היא מבחי' עצמות א"ס ממש, להיות גילוי אור חדש ממש, גילוי בחי' אור פנימי ועצמי כו', וע"כ נק' זה היום דוקא תחלת מעשיך כו'. ואומר זה היום שההמשכה היא להיות לילה כיום יאיר כו'.

ובזה יובן ג"כ מ"ש שובה ישראל כו' קחו עמכם דברים ושובו כו', שזהו ב' בחי' תשובה הנ"ל, דשובה ישראל היא התשובה דצעקת הקול שהוא מגיע ג"כ בבחי' עצמות אוא"ס, וע"י תשובה זו הזדונות נעשים כשגגות כו'. אך מ"ש קחו עמכם דברים, היינו ליקח עצם הדברים שיהפכו לטוב, שיהי' זדונות כזכיות, והוא בתשובה שבבחי' צעקת הלב כו'. וזהו שאומר קודם ה' אלקיך, להיות שזהו בבחי' הגילויים דאוא"ס, שיש שם בחי' כח הגילוי וכח ההעלם כו' כנ"ל. ואח"כ אומר ושובו אל ה', היינו בחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו, ששמו קדמון קדמותו, שכולל ב' המדרי', ושניהם הם בבחי' גילוי, דהיינו ששניהם הם בבחי' הוי' כו'. ועי"ז ממשיכים מבחי' עצמות א"ס רצון ועונג במלוכה, להיות גילוי בחי' פנימיות המלוכה, להיות למטה לילה כיום יאיר כו'.

שמהפכים חשוכא לנהורא בכח התשובה כו', על כן יום שנברא אדה"ר הוא הנק' תחלת מעשיך כו'. ואו' הטעם ע"ז כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, דבר"ה שחזור הדבר לקדמותו, שמדת המל' עולה בבחי' עצמות, שז"ע המלך הקדוש, שקדוש ומובדל בעצם כו', הרי גם הכוונה פנימית אינו תופס מקום כלל, וצריכים להמשיך מבחי' עצמות שלמע' מכל הגילויים כו', ע"כ הוא בחי' תחלת מעשיך כו'.

וזהו זה היום, דהנה שני יו"ט דר"ה כיומא אריכתא דמיא, וכמ"ש הרמ"ז ר"פ בא שיומא דר"ה בדוגמא כמו בתחלת הבריאה שלא הי' לילה ביום השבת שהוא יום הו', כי כתיב ויהי ערב ויהי בקר רק ביום הששי, והערב הי' קודם וכמארו"ל ברישא חשוכא והדר נהורא כו', וביום השבת לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי, כי גם הלילה הי' אור, וכדאי' במד"ר ל"ו שעות שמשא אותה האורה כו'. והו"ע ולילה כיום יאיר, שהחשך עצמו נהפך לאור כו', והוא ע"י קבלת מלכותו ית' שקבל אדה"ר שאמר ה' מלך כו'. וכ"ה בכל ר"ה שהלילה הוא כיום כו', והיינו מפני שממשיכים מבחי' עצמות א"ס גילוי בחי' פנימיות המלוכה, והיינו ההמשכה להיות לילה כיום יאיר, וזה ממשיכים נש"י ע"י התשובה שמהפכים עצם החשך לאור כו'. וזהו זה

תעשה לתבה תרצה"ה [ע' 692]

שיחות

חג השבועות

תש"א

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

שיחת יום ראשון של חג השבועות תש"א

קרוב וחסיד

ר' ניסן המלמד, והפסיק ואמר:

להאברכים¹²³ הבחורים והנערים כאן צריכים לומר מהו "מלמד", כי הם אינם יודעים מהו.
"מלמד" אינו "מורה" "טיטשער" כפי שזה נקרא כאן (באמריקה).

ה"מלמד" היה יהודי שאותיות התורה היו נוגעים לו, אותיות התורה היו בוערים בלבו (גיבערענט אין הארצן), ולא רק בלבו, אלא גם כשלמד עם הילדים "אל"ף-בי"ת" היה האל"ף בוער, וכשלימד "קמץ אל"ף" היה ה"קמץ" בוער, אצל המלמד בערו אותיות התורה ואת זה הכניס לילדים.

שלושה בוערים הם

שלושה הם הבוערים כאש להבה:

(א) יהודי בוער, (ב) התורה והחסידות בוערים, (ג) והקב"ה בוער.

"סיפורי המקרא" מטמאים את ה"נר"ן

כך¹²⁴ היה גם כשהמלמד לימד חומש, לא כמו "סיפורי המקרא" שלומדים כאן. "סיפורי המקרא" מטמאים רחמנא ליצלן את הנר"ן (=נפש רוח נשמה) של הילד, ילד זה עלול ח"ו לא לקדש את השם.

בבחינות חי' יחידה אין זה פוגע, כי לשם אין זה יכול להגיע, אך את הנר"ן זה מטמא.

דמותו של "אברהם אבינו" בעיני הילדים

כאשר המלמד היה לומד עם הילד חומש אודות אברהם אבינו, היתה מצטיירת אצל הילד דמותו של אברהם אבינו בתור יהודי גדול ויהודי חם.

(כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיפר:)

123) בהבא לקמן ראה בשינויים בסה"ש תש"א שם ע' 3-122.

124) הקטעים דלקמן חסרים בספר השיחות תש"א שם.

בעת הסעודה נכנס הר' יוסף שניאורסאהן¹²¹ מארץ ישראל, מקרובי המשפחה של כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ראה מעשה ונזכר הלכה,

לחג¹²² השבועות תער"ב באו לליובאוויטש שנים מהקרובים שלנו בארץ ישראל, ודיברו אז אם שייך הדבר שחסיד יהי' קרוב, ואם קרוב יכול להיות חסיד.

ואמר כ"ק אדמו"ר:

חסיד הוא בוודאי קרוב, כי מי יכול להיות קרוב יותר מאשר חסיד, כדכתיב "קרוב ה' לכל קוראיו". אך אם קרוב יכול להיות חסיד? – מצד היכולת זה יכול להיות (קענען קען דאס זיין), אך ישנם דרגות בזה.

המסובים התחילו למנות את כל קרובי אדמו"ר הזקן אדמו"ר האמצעי ואדמו"ר הצמח צדק, מי מהם היו חסידים.

ושאל הרש"ל [הרה"ח ר' שמואל הלוי לעוויטין]:

האם אחיו של רבינו הזקן היו כולם חסידים?

וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לאו דוקא, אחיו ר' משה לא היה חסיד.

[המשך השיחה בסה"ש תש"א שם ע' 122].

המלמד אינו "מורה".

אותיות התורה בוערים בלבו

(כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א החל לספר אודות

121) הכוונה להרב ישראל יוסף שניאורסאהן (מצאצאי משפחת סלונים) שהיה גר באה"ק, והגיע מספר פעמים לארצות הברית בתור שו"ד ליישובות "תורת אמת" ו"תומכי תמימים" (ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רמו, ח"ו ע' קפג, ח"ח ע' תסא). נלב"ע ביום יו"ד שבט תשט"ו (ראה אג"ק כ"ק אדמו"ר חי"א ע' ג) - וראה עוד אודותיו ב"ספר הצאצאים" ע' 306.

122) בהבא לקמן בפסקא זו ראה בשינויים בסה"ש תש"א ע'

122.

והוסיף: כסף ללא רבי, הוא סכנה שלא יפלו אל הבור של "כחי ועוצם ידי", וכאשר נמצאים עם הרבי לשם מה צריכים כסף.

רבי, הנני רוצה "בן אדם"

בכל נסיעותיו של רבינו הזקן, היה ר' שמואל אליעזר נוסע ונסחב (זיך נאך שלעפן) אחרי רבינו הזקן.

לר' שמואל אליעזר¹²⁶ היה צער גדול בנים מילדיו, ובאחת מנסיעותיו לאחד הכפרים עם רבינו הזקן פעל ר' שמואל אליעזר ענין גדול לטובת הכלל.

ויאמר לו רבינו הזקן:

שמואל אליעזר "דו ביסט א אדם!!" (אתה אדם!).

ויאמר לו ר' שמואל אליעזר לרבינו הזקן: רבי, הנני רוצה "בן אדם!!" (משום שהיה לו צער גדול בנים כנ"ל).

ויענהו רבינו הזקן:

הנך שווה הרבה מאד, ובמה שיש לך יכולה הברכה לשרות.

ורבינו הזקן בירכו באריכות ימים ובעושר, ורבינו הזקן סיים: "אך מה יהיה התכלית?" (כנראה הכוונה מה יהיה התכלית עם בניו (כדלקמן) - המעתיק), ורבינו הזקן נכנס לדביקות (האט זיך פאר'דביקות).

בינתיים יצא ר' שמואל אליעזר מאת רבינו הזקן. וכאשר נתעורר רבינו הזקן מדביקותו שאל את זאמע המשרת: זאמע, היכן שמואל אליעזר?

לתת "קארקעס" (מלקות) אולי זה יועיל

בזמנו של הצמח צדק עבדו שנים מנכדיו של ר' שמואל אליעזר בבית מסחרו של אחד.

כשנכנסו הנכדים אל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, אמר להם הצמח צדק:

בכם יקויים דברו וברכתו של סבי (רבינו הזקן) "אך מה יהיה התכלית".

הנני זוכר בעת שהייתי בגיל ארבע והתחלתי ללמוד חומש נצטיירה אצלי דמותו של אברהם אבינו באופן נפלא (מורא'דיג).

דמויותיהם של התנאים והאמוראים

וכן היה כאשר המלמד למד גמרא אודות אביי ורבא, רבינא ורב אשי וכו' נצטיירו דמויותיהם (של התנאים והאמוראים) בעיני הילד בתור אלו שזכו לגלות את התורה עד ביאת גואל צדק.

מלמדים אלו לימדו מיליוני פיות יהודים כשרים. - זהו ציור של "מלמד", כך היה גם אצל המתנגדים.

ר' ניסן המלמד ותלמידו

(אח"כ המשיך כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א לספר אודות ר' ניסן המלמד ותלמידיו):

בליאזנא¹²⁵ היה גר ר' ניסן המלמד, שהיה מתלמידי הבעל שם טוב.

ר' ניסן היה "מלמד", ונוסף לזה גם מלמד "חסיד". החסיד ר' שמואל אליעזר (מליאזנא) היה אחד מאלו שלמדו אצל ר' ניסן המלמד, כשגדל ונשתדך היה לאחד מחסידי כ"ק רבינו הזקן, ונעשה לסוחר, במסחרו היה ר' שמואל אליעזר עוסק במסחרים גדולים.

ר' שמואל אליעזר היה בכלל בעל לב רחב, ויהודי מאוד שמח, הוא לא היה יכול לסבול עצבות.

כשיש רבי אין צורך בכסף

בעת מאסרו השני של רבינו הזקן שהה ר' שמואל אליעזר בפעטרבורג, והיה מהמתעסקים בהצלתו ושיחרורו של רבינו הזקן ממאסרו.

כאשר שוחרר רבינו הזקן מהמאסר חילק ר' שמואל אליעזר את רכושו לעניני צדקה "על דעת רבינו", באומרו: בשעה שיש לי רבי בריא וחי (א געזונטן לעבענדיגן רבי'ן) אין לי צורך בכסף.

(125) חלק מהבא לקמן נמצא בשינויים בסה"ש תש"א שם ע'

המדריגה הפחותה ביותר במדריגת האדם.

הרב שקירב יהודי

לאחר זה סיפר הצמח צדק ציור ותיאור הנהגתם של שני רבנים:

סיפור ראשון:

בשנים¹³² שעברו הי' רב העיר מפקח על ההספקה וההחזקה של הישיבה שבעירו, ולצורך כך היה הרב יוצא ונוסע בסביבה כדי לאסוף כסף עבור הספקת הישיבה.

רב אחד שנסע בדרכים (לאסוף כסף עבור ישיבתו), הגיע בערב שבת קודש לעיירה שאין בה ישוב יהודי, וכבר היה מאוחר מאד, עוד מעט השקיעה, והוא הוכרח לישאר שם לשבת.

לבו של הרב היה מר עליו במאד, להיות יחידי בכזה מצב בשבת, אודות ספר תורה לא היה שייך לדבר.

בתוך כך ראה הרב יהודי נוסע בעגלה, עצר אותו הרב, ושאל אותו: להיכן הנך נוסע כל כך מאוחר? היכן תהיה בשבת?

עונה לו היהודי בקרירות: לשבת כבר אהיה בבית. הרב שידע שזה כבר בלתי אפשרי, הבין מיד מדבריו ומתשובתו הקרירה איזה סוג יהודי הוא.

ומיד החל הרב לדבר עמו ולבאר לו את העונש של חילול שבת, ואת גדלות השבת, מדבריו נודע לרב שליהודי זה גם אין טלית ותפילין.

יהודי זה כבר לא נסע לשבת לביתו, אלא נשאר לשבות בעיירה יחד עם הרב.

כאשר ראה הרב שדברי ההתעוררות שאמר ליהודי זה פעלו עליו כל כך, פעל הדבר שברון לב גם אצל הרב, וגם הוא נתעורר להיות טוב יותר ובמוצאי שבת קודש לאחר הבדלה נסע הרב לביתו שבור.

נאמר אחר התפלה, ואח"כ בעת הסעודה אמר את המאמר "כל שרות הבריות".

(132) בהבא לקמן ראה סה"ש תש"א שם ע' 5-123.

הצמח צדק ציוה את האברכים לתת להם קארקע'ס (מלקות), אולי זה יועיל.

שבועות "חג המצ"ים"

אצל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק היה הסדר שלקראת חג השבועות היו באים הרבנים לליובאוויטש, ולכן היה חג השבועות נקרא "חג המצ"ים"¹²⁷ כי בחג הפסח וכן בימים הנוראים היו הרבנים צריכים לישאר בעירם, ולכן היו באים לחג השבועות.

ביום¹²⁸ ב' דחג השבועות היו עורכים סעודה אצל כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ומזמינים את כל הרבנים לסעודה זו בעת הסעודה היה כ"ק אדמו"ר הצמח צדק אומר מאמר חסידות, ואח"כ היה מיישב את כל הקושיות והשאלות של הרבנים¹²⁹.

חג השבועות תרט"ז

בשנת תרט"ז היתה השריפה הגדולה בליובאוויטש¹³⁰, וכל אנשי העיר דרו אז מחוץ לעיר אצל החצר.

בשנה ההיא היתה איזו שמחה ביום הראשון של חג השבועות, ולכן ערכו סעודה עבור הרבנים גם ביום הראשון של החג.

בעת הסעודה אמר כ"ק אדמו"ר הצמח צדק מאמר חסידות ד"ה "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו"¹³¹. והקשה מדוע נקט לשון "בריות" שהוא

(127) ראה גם סה"ש תרצ"ו ע' 8-137. סה"ש תש"נ ח"ב 487 ואילך [וראה שם ע' 490 בשוה"ג].

(128) בהבא לקמן ראה בשינויים בסה"ש תש"א שם ע' 123.

(129) ראה עוד אודות סעודה זו באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ו ע' קעא-ב. ח"ח ע' תצט. סה"ש תרצ"א ע' 237. שיחות קודש תשי"א (הוצאת תשנ"ט) ע' 277.

(130) כן הובא בכ"מ שהשריפה הייתה בשנת תרט"ז, ראה: אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' שמג. ס"ע שפז. סה"ש תרצ"ו. ע' 228. סה"מ תשי"א ע' 294. - ובכ"מ מובא שהשריפה היתה בשנת תרי"ז, ראה: סה"ש תורת שלום ע' 81. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' שכג. ח"ו ע' חצר.

(131) ברשימת מאמרי הצמח צדק (קה"ת תשנ"ד) ע' קיב, מובא שביום א' דחג השבועות תרט"ז בבוקר אחר התפילה אמר הצ"צ מאמר ד"ה "והיה אמונת עתך". וכנראה המאמר "והי' אמונת"

הרב שריחק יהודי

סיפור שני:

רב שני הגיע לעיירה מסויימת (לאסוף כסף עבור ישיבתו כנ"ל), וביום שני - היום הראשון של תענית בה"ב - קרא הרב לכל בני העיירה, ונשא לפניו דרשה, ודיבר אודות המצוה הגדולה של לימוד התורה שאין למעלה הימנה, ובהמשך דבריו ביאר שהחזקת התורה (לתמוך בהחזקת הישיבה) הוא עוד יותר גבוה מלימוד התורה עצמה.

בעת הדרשה עמד והתפלל בפינה עובר אורח, דברי הרב עוררו את האורח עד שכשהגיע ל"ואתה מחיה" פרצה זעקה לבבית מפיו: "ואתה מחיה את כולם".

כשמוע הרב זאת, צעק: מה הוא מבלבל שם את הראש?!

לאחר הדרשה לא ביקש האורח שום דבר מאף אחד, אסף את ה"קלומעק"ל" (תרמיל) שלו ורצה ללכת לדרכו, לפתע התפרץ אברך (בעקבות דברי הרב) וזעק: זירקו את הקבצן (דעם שלעפער) מכאן.

"כל שרוח הבריות נוחה הימנו"

רוח המקום נוחה הימנו"

והצמח צדק המשיך:

נו, כאשר מגיעים לעולם האמת (אויף יענער וועלט), הנה הרב הראשון מגיע לשם מתוך לב נשבר, את העובדה שמ"לא יהודי" הוא עשה "יהודי" אין הוא יודע כלל.

אך הרב השני מגיע לשם מרוצה מאד מעצמו, אך הוא עשה מ"יהודי" ל... ייתכן שהאברך (שהתפרץ על האורח) היה מתפעל מהצעקה הלבבית (של האורח), אך הביטול של הרב פעל פעולה הפכית.

והצמח צדק סיים:

וזהו "כל שרוח הבריות נוחה הימנו", היינו אפילו "בריות" (כמו בסיפור הראשון), אזי "רוח המקום נוחה הימנו".

דברי הצמח צדק לרבנים

לאחר מכן פנה הצמח צדק לרבנים, ואמר:

אתם הרבנים עליכם אמנם ללמוד הרבה נגלה, אך חסידות הרי גם כן צריכים ללמוד, חסידות היא השכלה ועבודה, לימדו עבודה (לערנט עבודה) והיו יהודים יראים ושלימים (ערליכע אידן).

[המשך השיחה בספר השיחות תש"א ע' 6-125]

יש מספיק זמן ללמוד תורה!

היום טוענים שאין זמן, כאשר פוגשים יהודי בשוק, ומתחילים לדבר עמו: בוא ונלמד איזה שיעור ב"מדרש" או ב"עין יעקב" הוא עונה: מה אתה מדבר, באמצע היום הלא אין לי זמן!!

ומי מדבר על לימוד "גמרא", על כך בודאי אין לו זמן. האמת היא שיש מספיק זמן לכל!! אותו יהודי, כאשר תפגוש אותו ותתחיל לספר לו איזה מעשיה, בתחילה הוא יביט על השעון (ובפרט אלו שיש להם שעון על היד), וישיב: הלא אין לי זמן, אך לבסוף ישמע את הסיפור. אך על לימוד תורה אין לו זמן.

ובאמת הלא אם יש לו כבר פרנסה, הרי בודאי יש לו זמן, ואם ח"ו אין לו פרנסה, מה יועילו התחבולות?!

הניגון "צאינה וראינה"

כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א שאל:

האם יש כאן מי שיודע את הניגון והתנועה "צאינה וראינה"¹³³ של רבינו הזקן?

- אך בין המסובין לא היה מי שידע את הניגון.

המאמר "צאינה וראינה"

שהרעיש את עדת החסידים

בהמשך לזה סיפר כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א:

בשנת¹³⁴ תקל"ו, הגיעו אל רבינו הזקן לחג השבועות

133) ראה תוי ניגון זה בספר הניגונים - חב"ד ח"א ניגון ד. ח"ב ניגון קעו.

134) בהבא לקמן ראה (בשינויים) סה"ש תש"א שם ע' 126.

כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיים:

אך¹³⁷ כעת "עיקר חסר מן הספר", ספר הוא מלשון ספירות ובהירות, ישנם בני תורה ולומדים, אך ה"עיקר חסר מן הספר" האור והבהירות חסרים (עס פעלט די ליכטיקייט)!!

ההפסקה בתפילה בבחינת "פיקוח נפש"

הרב הצדיק ר' שלמה מקארלין קרא פעם לאסיפה של הרבנים, ושאל אותם שאלה:

האם במקומות שאסור להפסיק בתפילה, מותר להפסיק לצורך "פיקוח נפש"?

הרבנים ענו בפשיטות, שמותר להפסיק, ואין בזה שום ספיקות.

הרה"צ ר' שלמה מקארלין היה נוהג להפסיק באמצע התפלה ומדבר בלשון פולין¹³⁸, כי ענין זה (הדיבור שבאמצע התפילה) היה ממש נוגע לו בנפש¹³⁹.

- צדיקי פולין היו מדברים הרבה בלשון פולין.

(137) מכאן ואילך ליתא בסה"ש תש"א שם.

(138) ראה לקו"ד ח"א קמב, א (בהערה): כידוע אשר הרה"צ הר"ש (מקארלין) הי' דרכו בקודש לעת מן העתים לומר פתגמים בלשון פולנית.

(139) ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ו ע' רס"ב: אם מותר להפסיק בתפלה בקטעי מלות נוספות בזה שארגאן . וידוע ג"כ כמה סיפורים מהחסידים הראשונים שהיו מוסיפים כמה מילות בתפלה . . אבל בכלל, אין דעתי נוחה הימנה. והנקודה היא - שאם זה מועיל לכוונת התפילה ולפעולתה, הרי יש אולי למצוא היתר לזה. אבל קשה להבחין ולדעת על ברור, אם זה בא מצד התפשטות דנפש הבהמית . . או שזה בא בדרך דבור מעצמו מצד הנפש האלוקית . . - ההיתר ע"פ נגלה מבואר בשו"ת אמרי יושר (להרב מטרנא) ח"ב ס"ק ט (בדיעבד) / ובנימוקי או"ח (לבעהמ"ס מנחת אלעזר) סק"א (אפילו לכתחילה).

קיבוץ גדול של חסידים, ולא היה המקום מספיק בהמנין בבית הכנסת, ולכן בנו בית-הכנסת-עראי, שאלאש - בחצר.

- שנת תקל"ו היתה מהשנים הראשונות של נשיאותו של רבינו הזקן, ורבינו הזקן היה אומר אז מאמרים קצרים בהלהבות עזה ובקול ניגון געגועים -

בחג השבועות יצא רבינו הזקן מביתו לבית הכנסת שבחצר (שאלאש), נסמך בימינו על אחיו ר' יהודה לייב (המהרי"ל), ובשמאלו על אדמו"ר האמצעי, ואמר מאמר חסידות בניגון כדרכו בקודש¹³⁵:

"צאינה וראינה" כאשר יהודי יוצא מעצמו, "צאינה", מכל המדריגות שלו (מען גייט ארויס פון זיך, פון אלע מדריגות פון איך), אזי "וראינה" רואים אלקות.

זה היה כל המאמר.

"עצמי" מדבר אודות עצמות

מאמר קצר זה הרעיש את עדת החסידים, בין החסידים היו גדולי המעלה ובעלי השגה גדולה, כמו מוהר"ר ר' יצחק אייזיק מהומיל, וזה הספיק להם.

ואמר¹³⁶ על זה אז:

כאשר "עצמי" מדבר אודות עצמות, אזי העצמות מאיר בהבהקה בה"עצמי".

האור והבהירות חסרים!

קטע מהנחה זו הועתקה בספר הניגונים ח"א ע' מה.

(135) ראה גם "היום יום" כ"ג שבט.

(136) מהלשון כאן נראה שהרי"א מהומיל אמר זה. אך בסה"ש תש"א שם ע' 127 שאדמו"ר האמצעי אמר זה בשומעו את זקני החסידים חוזרים על מאמר רבינו הזקן.

שיחת יום שני של חג השבועות תש"א

כשנתגלה הבעל שם טוב הגיע אז הזמן של גילוי זה להתגלות.

והוא כמשל לא' שיש לו הרבה בנים, וכאשר מסדר אותם (בפרנסה), נותן לבן זה עסק פלוני, ולבן אחר עסק אחר, ועד"ז הוא גם ההפרש בזמן התגלות התורה, שכל דבר נתגלה בעתו ובזמנו.

(וכ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיים:) ומי שאינו מאמין שגם מנהגי ישראל תורה הוא, הרי זה בכלל אפיקורסות!

הנס שבניפוי העומר

וכן הוא גם בהמנהגים שבקצירת העומר, שהיו בזה כמה מלאכות, כמו קצירה ודישה וטחינה, אשר מלאכות אלו הם מלאכות קשות יותר לגבי ניפוי העומר בשלש עשרה נפה, שהיתה מלאכה קלה ביותר, ומכל מקום, ניפוי העומר הוא "הלכה למשה מסיני"¹⁴².

ועד שבניפוי העומר היה גם ענין ניסי, כי שיעור קצירת העומר היה שלש סאה שעורים (שהוא מדת האיפה¹⁴³) - אף שישנה דיעה (דעת ר' ישמעאל¹⁴⁴) אך שכשחל בימות החול היו קוצרים חמש סאה, אך להלכה קוצרים שלש סאה - ואופן טחינת העומר היה באופן שגם קליפות השעורים נעשו קמח¹⁴⁵, ומכל מקום כאשר היו מנפים את הקמח ב"ג נפה היה נשאר לבסוף רק עשרון¹⁴⁶ (עשירית האיפה).

142) כן נרשם בהנחה, ולע"ע לא מצאנו את המקור לזה. וראה רמב"ם הל' תמידין ומוספים פ"ז הי"א: "עומר זה מן השעורים הי' בא, ודבר זה הלכה למשה מסיני".

143) ראה פרש"י בשלח טז, לו (ד"ה עשירית האיפה).

144) מנחות סג, ב.

145) ראה פירש"י מנחות ד"ה וגרוסות: שאם יטחנו (את העומר) יפה יעבור סובין של הקליפה בנפה עם הסולת.

146) ראה מנחות עו, ב. ובכ"מ.

כאשר המקבל אינו מקבל

(בתחילת הסעודה חילקו יי"ש לכל המסובים, והיו אחדים שלא רצו לקחת, ואמר כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א): כאשר¹⁴⁰ המשפיע משפיע אל המקבל, והמקבל אינו מקבל את ההשפעה, זה צריך להיות איכפת (פאר-ארין) להמשפיע, כי כאשר המקבל אינו מקבל הרי זה חסרון, וחסרון זה יכול להיות בשני אופנים:

(א) חסרון בהמקבל שאינו כלי לקבלה.

(ב) חסרון בהמשפיע עצמו.

גם מנהגי ישראל ניתנו מסיני

(אח"כ פתח כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א, ודיבר אודות מנהגי ישראל והמנהגים בענין העומר, ואמר:).

תורה¹⁴¹ נביאים וכתובים נצחיים המה, וכמובן כל מה שנתגלה בתורה שבעל פה הכל ניתן למשה מסיני, עד שאפילו מנהגי ישראל ג"כ ניתנו מסיני.

ולכאורה אפשר לשאול:

זה שההלכות ניתנו למשה מסיני מובן, כי ניתנו בסיני (בהעלם), ואח"כ נתגלו על ידי התלמיד ותיק, אבל איך מתאים לומר כן גם אודות מנהגים שהחזיקו בהם אחר כך?

אך האמת הוא, שהכל ניתן למשה מסיני, גם מנהגי ישראל, רק ההפרש הוא בזמן ההתגלות, כי כל דבר נתגלה בעתו ובזמנו, ועל פי סדר וההשגחה העליונה נקבע נשמת איזה צדיק צריכה לגלות ולהדריך את עם ישראל במנהג זה:

בזמן מתן תורה נתגלתה נשמת משה, ואח"כ בדורות שלאח"ז נתגלו נשמות ר' עקיבא ור' ישמעאל, וכן

140) קטע זה ליתא בסה"ש תש"א דלקמן.

141) הבא לקמן נמצא בשינויים בסה"ש תש"א ע' 128 ואילך.

זמנו של הנביא ישעי'

נצחיים.

הנביאים ישעי' ירמי' יחזקאל זכרי' דניאל דיברו בנבואתם אודות הגלות האחרון והגאולה (וכן אודות המרכבה [ישעי' ויחזקאל]).

להמתיק את חבלי משיח!!

(וכ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיים:)

צריך להיאחוז (אן האלטן) בתורה ("יחזק-א"ל"), כי "תלת קשרין מתקשראין דא בדא, ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה", ויש בהם גם כן סתים וגליא, ועל ידי התורה אפשר להמתיק (פארזיסן און פאר-צוקערן) את חבלי המשיח.

כי מזמנו של ישעי' ואילך לא הי' זמן של גילוי אלקות כ"כ, הזמנים שלפניו היו זמנים של גילוי אלקות, והעיקר היה בזמנו של שלמה, שאז ישבו ישראל במנוחה, והיה מאיר אצלם גילוי אלקות, יותר מזמנו של דוד, שאז היו עדיין מלחמות.

ההכנה מראה על היוקר

אך בזמנו של ישעי' לא הי' גילוי אלקות כ"כ, כי אז כבר היתה ההתחלקות של עשרת השבטים כל שבט בפני עצמו.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א [מהוריי"צ] התחיל לדבר אודות ההכנות לביאת המשיח, ואמר:)

הרמז בשמות הנביאים

היוקר¹⁴⁷ של דבר נראה בהוספה וההכנה אליו, שכאשר הדבר יקר אצלו אזי מתכונן ומוסיף עליו, וכמו בשבת קודש שמוסיפים מחול על הקודש, חצי שעה¹⁴⁸ לפני שבת, וחצי שעה אחרי שבת, הרי זה מראה שהדבר יקר אצלינו. וכן הוא בכל ענין וענין שכאשר הדבר יקר אזי צריך להתכונן אליו.

וזהו הרמז בשמו של ישעי': "ישע-י"ה" (היינו שכבר צריכים לישועת ה'), וכן שמו של ירמיהו: "ירם-י"ה" (שצריך לענין של הרמה),

להתכונן לביאת המשיח!

וכן יחזקאל הוא "יחזק-א"ל" (שצריכים לחיזוק מהקב"ה).

אין בכוונתי להתפלפל בזה, אלא לדבר בצורה גלויה וברורה:

והנביא זכרי' שנבואתו היא בעיקר אודות הגאולה האחרונה, נרמז בשמו "זכר-י"ה".

נבואת העצמות היבשות לחיזוק האמונה

נהוג בעולם, שכאשר מתכוננים לאורח, עושים הרבה הכנות משך זמן לפני זה, שבועיים לפני בואו כבר מכינים את הבית, מנקים את כל הפינות, וכל בני הבית מדברים אודות בואו, עד שמספרים גם לשכנים, ואומרים להם: הנה בעוד זמן קצר יבוא האורח שלנו, אבינו אחינו וכדומה, אשר עליו אנחנו מחכים.

ביחזקאל מדובר אודות תחיית ה"עצמות היבשות", שהיה בזה ענין ניסי, ועיקרו היה כדי לחזק את האמונה ("יחזק-א"ל") על ידי זה שהעצמות היבשות נעשו חיים,

עכשיו הזמן קרוב מאד לביאת המשיח, כאשר משיח

- כי כאשר דבר נולד אין הפלא שבזה נראה כל כך, משא"כ כאן היה הפלא נראה בגילוי, שהיו עצמות יבשות מאד נפרדות זו מזו, ואח"כ התחילו להתקרב עצם על עצם, ואח"כ עלה עליהם גידים ובשר וקדם עליהם עור מלמעלה, ואח"כ נכנסה בהם רוח חיים ויעמדו על רגליהם ונעשו לאדם המדבר.

147) הבא לקמן נמצא בשינויים בספר השיחות תש"א ע' 128 ואילך.

148) אודות מנהג ליובאוויטש בנוגע לזמן הדלקת נרות שבת קודש, וזמן ההוספה מחול על הקודש בעש"ק, ראה "בית משיח" גליון 216 ע' 13 (ושם בשם כ"ק אדמו"ר שזמן הוספה היא 25 דקות לפני השקיעה).

וזהו הרמז בשמו של יחזקאל "יחזק-א"ל", א-ל הוא חסד, והא' רומז על התורה שנק' "תורת חסד", ויחזקאל חיזק את האמונה שהתורה והנביאים הם

מגיע, צריך הרי להתחיל להתכונן לקראת האורח¹⁴⁹!

רחצו והזכו לקראת המשיח!

רחצו והזכו!! צריכים אנו לרחוץ ולנקות את עצמינו לקראת האורח שמגיע, וכן את הבית ובני הבית, בכל מקום צריך לנקות.

וכן יש לתקן את אופן האכילה והשינה, ואת אופן הישיבה, והתיקון צריך להיות כל אחד לפי ערכו ומצבו: שוב"ם, בעלי בתים, בעלי מסחר, ויושבי אהל.

כל אחד צריך להתכונן לביאת המשיח!

ישנם ענינים שבהם יש חילוקים בין אחד לחבירו:

כגון מי שאינו יודע את גודל המעלה של עשיית המצוות, ובכל זאת מקיים את המצוות הרי שכרו גדול מאד, ולהיפך מי שחס ושלום יודע את העונש הכרוך באי עשיית המצוות, ובכל זאת אינו מקיים את המצוות הרי עונשו גדול מאוד. וכן מצינו את החילוק בין הקרבנות עבור "חטא" "עון" ו"פשע".

אך בענין זה (ההכנה לביאת המשיח) צריך כל אחד לפי ערכו לזכך ולרחוץ את עצמו.

הוראה חדשה: לחזור משניות בעל פה

(אח"כ הורה כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א איך להתכונן לביאת המשיח בפועל ממש, ולהמתיק את חבלי ביאתו, ואמר:)

בהתאם לכך הנני מציע¹⁵⁰ להתחיל ללמוד בכל שבוע משנה אחת בעל פה, נוסף על השיעורים הקבועים שיש לכל אחד ואחד בפני עצמו, ולהתחיל ללמוד מ"מאימתי קורין את שמע" (בתחילת מסכת ברכות).

מי שאפשר לו להיות שגור בתורה ובנביאים, ולהיות בקי בש"ס, ודאי טוב הדבר, אך המדובר כאן, הוא ללמוד לכל הפחות בכל שבוע משנה אחת בעל פה, ולהרהר בה תמיד.

טעם ראשון: לטהר את האויר

ויש לי על זה שלשה טעמים (כנראה מלבד הענין העיקרי כהכנה לביאת המשיח):

א) זה יועיל לטהר את האויר, שבאויר יורגש מה שאסור לעשותו, ואשר דבר האסור הוא אכן אסור גם כאן באמריקה.

הרוכל בתפילתו משלים הכוונה

(כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א ביאר את ענין טהרת האויר, ואמר:)

(150) בספר "תולדות חב"ד בארצות הברית" ע' שה ואילך כותב הרשד"ב לוי'ן שהרבי הריי"צ החל לעורר אודות חזרת משניות בעל פה באחרון של פסח תש"ב (סה"ש תש"ב ע' 161). ובעקבות זאת נמשך אחריו גם הרמ"מ לאופר ב"ימי מלך" ח"ב ע' 657 ואילך.

אך בשיחה זו רואים שהרבי הריי"צ כבר החל לעורר על כך ביום ב' דחגה"ש תש"א. אלא שבתש"ב נעשה הדבר בצורה מאורגנת יותר ע"י הגרלת פרקי משניות לכל אחד מחברי "מחנה ישראל" וכו'.

אודות מטרת חזרת משניות בעל פה נכתב באופן ברור יותר בכריכה חיצונית של "לוח היום יום" (הוצאת תש"ג): כוונת המפעל הזה (משניות בעל פה) שנוסד בהצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א היא "לטהר האויר" ע"י אמירת וחזרת המשניות בבית ובחוץ.. וסוד גדול הוא "להקל חבלי המשיח ולקרב פעמי משיח צדקנו בחסד וברחמים".

149) את ה"שטורעם" הגדול של "לאלתר לתשובה - לאלתר לגאולה" אודות הצורך להתכונן לביאתו הקרובה של מלך המשיח - החל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בסמיכות זמן לבואו של כ"ק אדמו"ר לארצות הברית בכ"ח סיון תש"א.

ההתחלה היתה בערב ראש חודש סיון תש"א ב"קול קורא" הראשון שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ הדפיס ופירסם בעיתונים, בו קורא את הקריאה הגדולה של "לאלתר לגאולה" ו"היכנונו לביאת המשיח".

ההמשך היה בהתוועדות של יום השני של חג השבועות תש"א הנדפסת כאן. בהתוועדות זו דיבר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ דיבורים לא רגילים אודות הצורך להתכונן לביאת המשיח.

לאחר חג השבועות, בט"ז סיון תש"א, פירסם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעיתונות את ה"קול קורא" השני, ובו קורא לכל קהל ישראל להתעורר ולהתכונן לגאולה הקרובה ובאה - "לאלתר לגאולה".

וכמה מפליא הדבר, אשר דברי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אודות בואו הקרוב של האורח החשוב מלך המשיח בעוד כשבועיים, וההכנות לקראתו, היו כג' שבועות לפני ביאתו של כ"ק אדמו"ר לארצות הברית בכ"ח סיון תש"א!

מנחם מענדל ויאשא ליבא רייניץ

ממקום למקום, ובעגלה יושבים שני אנשים חכמים נכבדים, הנוסעים לאסיפה של אנשי חכמה ומדע, ומדברים ביניהם ענינים נעלים דברי חכמה ושכל שיאמרו באסיפת החכמים, ואודות דברי החכמה שחכמים אחרים ישמיעו שם.

הרי יש כאן שלושה מחשבות: (א) מחשבת הסוס, (ב) מחשבת הבעל עגלה, (ג) ומחשבות החכמים.

הסוס חושב אודות החציר (האבער) שיקבל בהגיעם למחוז חפצם, הסוס בהבנתו הסוסית (פערדישן פארשטאנד) חושב שכל הנסיעה היא בשביל החציר שיקבל במחוז חפצם.

הבעל עגלה חושב אודות היי"ש [היין שרף] שישתה כשיבואו למלון.

ושני החכמים חושבים אודות דברי חכמה ושכל.

וכי משום שהסוס והבעל עגלה אינם מבינים את דברי השכל שהחכמים מדברים, האם בשביל זה השכל אינו קיים?!

יהודי מזלאבין נוסע לאמריקה לפני ארבעים שנה, בדרך נשברה אונייתו, ונאחו בדף אחד מדופני האניה, וכך ניצול, ובא לאמריקה והסתדר בחיי משפחה, וכיון שבמקום מגוריו לא היה מקוה, השתדל שיבנו מקוה, ואח"כ נולד אצלו בן, ואצל בנו ג"כ נולד בן, ובן זה נעשה רוכל (פעדלער).

רוכל זה בהלכו ברחוב ממקום למקום, עסוק בעסקיו, לפתע נעשה מאוחר, והוא נחפז לאיזה מקום (חאפט זיך אריין ערגעץ) ונוטל את ידיו ומתפלל מנחה, הרי בכך הוא משלים את הכוונה העליונה המושרשת במחשבה הקדומה, ועבור זה הוא כל סדר ההשתלשלות כדי שרוכל זה יתפלל מנחה במקום זה.

ואף שהוא עצמו אינו יודע כלל מזה, אך כן הוא האמת. ואם לא מאמינים בזה הרי זה אפיקורסות!

מחשבת הסוס ומחשבות החכמים

(כדי לבאר זה שאף שאין יודעים ומבינים זה, מ"מ כן הוא האמת, סיפר כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א):

בתי הצעירה שתחי' (הרבנית שיינא), פעם בקטנותה דיבר כ"ק אדמו"ר [אדמו"ר מהורש"ב] עמה בענין המלאכים, וביקשה לבאר לה את ענינם של המלאכים, ולא הבינה.

וביאר¹⁵¹ לה כ"ק אדמו"ר [אדמו"ר מהורש"ב] את הדבר במשל¹⁵²: בעל עגלה רתומה לסוסים הנוסע

151) משל זה הובא גם בסה"ש תרפ"ח ע' 21, ונתבאר בשיחות: ועוד.

152) המשל הידוע הנדפס כאן אודות החכמים הנוסעים על העגלה מובא בשינויי נוסחאות בכמה מקומות:

(א) נוסח ראשון: בשיחת ליל ש"פ תשא תרפ"ח (סה"ש תרפ"ח ע' 21 - תרגום חופשי מאידיש):

כ"ק אדמו"ר [אדמו"ר מהורש"ב] ענה פעם למשכיל אחד יהודי צרפתי, שגמר חוק למודיו בפאריז, ושאל כמה שאלות בענינים רוחניים, בעניני שיר המלאכים, השגת הנשמות, ועוד, הבלתי מושגים לו, ובשביל זה אינו מאמין בהם.

השיבו אדמו"ר במשל זה: נוסע בעל עגלה ולוקח שני משכילים המדברים ביניהם ענין שכלי בצרפתית, הרי ישנם כאן שלושה מחשבות: הסוס חושב אודות החציר, הבעל עגלה אודות משקה, והמשכילים הרי עסוקים בענין נחוץ.

האם משום שהסוס אינו מבין צרפתית, הצרפתים אינם

צרפתים?! והנמשל מובן.

(ב) נוסח שני: בשיחת יום ב' דחג השבועות תש"א, כפי שנדפסה בספר השיחות תש"א ע' 13 - (תרגום חופשי מאידיש):

פעם שאלה אחת מהבנות: מהו המשמעות של המלאכים, וביקשה להסביר לה זאת... הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק [אדמו"ר מהורש"ב] הסביר לה את הדבר במשל: שני אנשי מדע גדולים נסעו עם בעל עגלה בעלת זוג סוסים לאסיפה של אנשי חכמה ומדע. הסוסים הרהרו בחציר ובשבולת השועל שיקבלו בהגיעם למחוז חפצם, הם והבנתם הסוסית חושבים שכל הנסיעה היא בשביל החציר ושבולת השועל שישנם באותו מקום. בעל העגלה חושב על הסעודה שיאכל שם, ואילו שני אנשי המדע מדברים אודות דברי החכמה שיסבירו באסיפת החכמים, ואודות שמיעת דברי החכמה שחכמי האסיפה האחרים ישמיעו שם. (עד כאן נמצא בספר השיחות שם).

(ג) נוסח שלישי: הנדפס כאן בפנים עפ"י הנחות השומעים מהתוועדות יום ב' דחג השבועות תש"א.

- משל זה הובא פעמים רבות ע"י כ"ק אדמו"ר (ראה שיחות: אחש"פ תשי"ח, ליל ב' דחה"פ תשכ"ג, ש"פ וארא תשמ"א, ליל כ"ט אלול תשמ"ג. ועוד), ולהעיר שכ"ק אדמו"ר סיפר בדרך כלל את המשל על פי הנוסחא השלישית הנדפסת כאן. ויש להוסיף אשר בכמה שיחות (שיחת ש"פ נשא תשמ"ו יום ב' דחגה"ש תשמ"ו, ועוד) הוסיף כ"ק אדמו"ר: "במשל הידוע, אודות הסוס שאינו יודע ומרגיש, מה נעשה אצל החכמים שיושבים על גבי העגלה, ונוסעים לקבל פני משיח צדקנו".

(וכ"ק אדמו"ר שליט"א סיים):

וכן הוא בנידון דידן (בענין טהרת האוויר) שאף שאינו מבין זה - מ"מ כן הוא האמת!

טעם שני: למחוק את האותיות של הדברים בטלים

ב) עוד טעם ללימוד המשניות בעל פה הוא, כדי למחוק ולמחות מנפשו את האותיות של הדברים בטלים, הרי דיברו כל כך הרבה דברים בטלים, וידוע שהעונש על דברים בטלים הוא כף הקלע וחיבוט הקבר, והעצה לינצל מזה הוא ע"י חזרת משניות בעל פה¹⁵³.

אך כל זה הוא רק לאחר מאה ועשרים שנה, אך עתה מדברים אודות החיים, רחמנות היא על מי שמת עתה, משיח הרי מגיע מיד, לכן כדי להסיר ולמחוק את האותיות של הדברים בטלים, העצה לזה היא לחזור בכל שבוע משנה אחת בעל פה, ולחשוב או לדבר בזה בכל מקום ובכל זמן, וזה יועיל.

טעם שלישי: אריכות ימים לבנים

ג) ועוד טעם להשלמת הענין: כל אב שרוצה באריכות ימים עבור בניו, ישתדל לחזור עמהם בכל שבוע משנה אחת בעל פה, ואם היא משנה גדולה יחלק אותה לשנים או שלשה חלקים.

(וכ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיים): ובזה נשלם ענין זה (מחזרת משניות בע"פ).

ההכנה לביאת המשיח אצל תלמידי הישיבות

(אח"כ המשיך כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א לדבר אודות ההכנה לקראת משיח אצל בני הישיבות ביחוד, ואמר):

לו היו שומעים לי, הייתי מציע לבני הישיבה מכל הישיבות, להתחיל לקבוע שיעור לימוד בסדר קדשים וטהרות, וכן שיעור לימוד במצות התלויות בארץ. (וכ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף): כוונתי אל ארץ

הטהורה, כי גם עכשיו ישנם מצות התלויות בארץ.

כאשר משיח יגיע, ואף אחד לא ידע שום דין מדינים אלו (בסדר קדשים וטהרות), הרי הבושה תהיה גדולה מאד. ובפרט למי שקוראים אותו עתה "הרה"ג" או "הר"מ", וכשמשיח יבוא לא ידע דין פשוט מדינים אלו, הרי תהיה הבושה גדולה עד מאד, ולכן הנני מציע ללמוד סדר קדשים וטהרות.

[המשך השיחה אודות "מעבר יבוק" נדפס בספר השיחות תש"א ע' 2-131 (סעיף ח').]

הבעש"ט בבחינת "צדיקים דומים לבוראם"

רבינו¹⁵⁴ הזקן אומר על הבעל שם טוב: "צדיקים דומים לבוראם". ואדמו"ר הצמח צדק שהיה נוהג ללמוד ולדייק בהאותיות של רבינו הזקן, דייק בזה שכשם שבהתגלות דמתן תורה בעשרת הדברות היו שני ענינים: "מצות עשה", ו"מצות לא תעשה", הנה כמו כן בהתגלותו של מורינו הבעל שם טוב היו בו שני ענינים אלו: "מצות עשה" ו"מצות לא תעשה".

ה"מצות לא תעשה" של הבעש"ט

"מצות הלא תעשה" אצל הבעל שם טוב היה:

מה שהבעל שם טוב נטל את הדמעות מבני ישראל, כידוע מהנהגותיו של הבעל שם טוב, שהיה משתדל בענין השמחה, לפעול על יהודים להיות בשמחה מכך שהם יהודים.

פעולותיו של הבעש"ט כנסתו

(כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א הפסיק, ואמר: יש סיפור ארוך על זה, אך כאן אקצר בזה.

וסיפר כ"ק אדמו"ר שליט"א):

מורינו הבעל שם טוב בהיותו בגיל עשר שנים, כבר היה מהמנויים על הרשימה (צעטיל) של הנסתרים, וכשנעשה בר מצוה היתה שמחה גדולה, הן למעלה בעולמות העליונים, וכן למטה אצל הנסתרים.

153) ראה גם היום יום ז' טבת. ה' שבט. ועוד. ולהעיר משה"ש תש"ג ע' 85, "כרם חב"ד" חוב' 2 ע' 67.

154) הבא לקמן נמצא בשינויים בסה"ש תש"א שם ע' 3-132.

מנחה, ולאחר תפילת מנחה, החל לרדת גשם שוטף, והבעל שם טוב ברכם בברכת שובע.

דמעות על גשמיות ועל רוחניות

מורנו הבעל שם טוב נטל מבני ישראל, רק את הדמעות בנוגע לענינים גשמיים, בבני חיי ומזונא. אך בעבודה הרוחנית של תורה ותפילה, צריך הרי להיות כובד ראש לפני התפלה.

ה"מצות עשה" של הבעש"ט

ה"מצות עשה"¹⁵⁵ של הבעל שם טוב היתה:

מצות אהבת ישראל, אשר ענין זה נטע הבעל שם טוב בין אנ"ש החסידים כידוע.

עם אהבת ישראל אפשר לעבור את הגלות!

הבעל שם טוב נטע כל כך את מצות אהבת ישראל, עד שתמה על דברי רשב"י הידועים שאמר¹⁵⁶ שהוא לוקח על עצמו (את עוונות בני") עד ביאת המשיח, ואמר הבעל שם טוב ע"ז: מי ביקש זאת ממנו? הלא עם אהבת ישראל שיהודים אוהבים (האבין זיך האלט) אחד את השני, אפשר לעבור (דורך טראגן) את הגלות!

(וסיים כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א):

מצד אהבת ישראל צריך לאהוב את כולם, אפילו אלו שחם ושלום אינם שומרי שבת, וכדומה. רק צריך לראות שמהיום והלאה הוא יהפוך לשומר שבת וכו'.

כשהגיע הבעל שם טוב לגיל שבע עשרה, כבר אחז בדרכו הקדושה לנסוע בכפרים ובעיירות לחזק את לבבות אחינו באמונת השי"ת.

הבעל שם טוב היה מתהלך לבוש בהבגד עליון הידוע שלו, הנקרא "א האלבע קוטרקע" כמו אנשי הישוב הפשוטים.

הבעש"ט פועל ירידת גשמים ע"י השמחה

פעם בא הבעל שם טוב באמצע הקיץ, ליישוב יהודי, שתושביו היו מתעסקים בעבודת האדמה, באותו זמן היה באזור ההוא יובש (טריקעניש), זה זמן רב שלא ירדו גשמים, תבואות השדה התייבשו, והבהמות הדקות והגסות נחלו במחלת הדבר, היתה זו עת צרה גדולה.

אנשי היישוב שהיו יראי שמים נתעוררו בתשובה, אך כשזה לא הועיל, הוחלט בדעת אנשי היישוב, להביא ליישוב מגיד מוכיח שיעורר אותם לתשובה.

כשהגיע המגיד ליישוב, התקבצו כל אנשי היישוב לבית הכנסת, בדרשתו לא חסך המגיד (געזשאלעוונט) בדיבוריו, ושפך עליהם זפת וגפרית (פעך און שוועבל), עד שכל הקהל געה בבכיות נוראות.

תוך כדי דיבורו, נכנס הבעל שם טוב לבית הכנסת, כשראה בצרתן של ישראל, ושמע את קולות הבכיה של הקהל, לא היה יכול לסבול את גודל הצער שלהם, ופנה אל המגיד המוכיח, וקרא אליו בקול אדיר: מה יש לכם מבני ישראל? היהודים המה טובים!

והבעל שם טוב פנה אל הקהל בזעקה: בואו יהודים ונרקוד יחדיו, ולאחר תפילת המנחה ירד גשם!

בתחילה הביטו על הבעל שם טוב בחשד (מיט א פארדאכט), אף שהתהלך לבוש כאחד מהם, בכל זאת חששו אולי אינו מאמין חס ושלום, או חס ושלום יצא מדעתו.

אך כאשר החל הבעל שם טוב להביא ראיות מדברי חז"ל לחזק את דבריו, החלו להאזין לדברי החיזוק שלו אודות האמונה בישועת ה'.

כשסיים הבעש"ט את דבריו, יצאו הרבה מהקהל בריקוד יחד עם הבעל שם טוב, ואח"כ התפללו תפילת

155) מכאן ואילך ליתא בספר השיחות תש"א שם.

156) ראה בראשית רבה, לה, ב: "כך אמר רשב"י אי בעי אברהם למקרב' מן גבי' עד גבי, ואנא מקרב מגבי עד מלכא משיחא". ובפי' המתנות כהונה, שם: אם ירצה אברהם למיקרב לסבול בזכותו הדורות כולם שעברו ממנו עד הדור שאנכי בקרב, אני אקרבם שוב ואסבלם עד מלך המשיח. וראה גם סוכה מה, ב: "אר"י משום רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין". וראה בהנסמן ע"ז בהערת כ"ק אדמו"ר בלקו"ד ח"ג תקיז, ב.

"מתן תורה" ולא "קבלת התורה"

(אח"כ אמר כ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א מאמר דא"ח, ד"ה 'וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ" (מהפטרות יום ב' דחג השבועות)¹⁵⁷.

לאחר אמירת המאמר, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לכאורה צריך להבין מדוע נקרא חג השבועות בשם "זמן מתן תורתנו", ולא "זמן קבלת התורה", הלא אז היה ענין של "קבלת התורה", כמארז"ל "החזירה על כל אומה וכו' ולא קבלוה", עד שישראל דוקא קיבלו את התורה, וא"כ היו צריכים לקרוא לחג זה "זמן קבלת התורה"?

אך הענין הוא, כי מלבד זאת מה שבני ישראל קיבלו אז את התורה, היה בזה ענין עיקרי יותר, מה שהקב"ה נתן (אוועק גיגעבן) את התורה לבני ישראל, עד שאינו יכול להחליף את התורה ח"ו, כי ניתנה היא לנו, וכפי שאמר הקב"ה "בין כך ובין כך בני הם, ולהחליפם באומה אחרת אי אפשר", הנה כן הוא גם לגבי התורה, שאי אפשר להחליף את התורה בתורה אחרת ח"ו, כי ניתנה היא לנו, והיא חכמתכם ובינתכם וגו'.

להחזיק בתורה ולא להיות שוטים

ולכן עלינו להחזיק (אן האלטן) בתורה, ובנוגע ללימוד חכמות חיצוניות ללמוד רק מה שמותר על פי תורה,

(157) נדפס בספר המאמרים תש"א ע' 130 ואילך.

דהיינו מה שהתורה אומרת שמותר ללמוד.

(וכ"ק אדמו"ר [מהוריי"צ] שליט"א סיים):

צריך לדבר אודות הצד החיובי, אך הרי אין צריכים להיות שוטים, וצריכים לדעת ש"אם יקיימו את התורה מוטב וכו'".

ה"מצות עשה" של אמריקה: ביטוח חיים

במדינה זו (אמריקה) ישנה "מצות עשה", שכולם שומרים עליה בזהירות גדולה, ושמה "אינשורנס" (ביטוח), אשר כל אחד ואחד מבטח את עצמו.

בטיחות על כך לא אתן, כל זמן שהמדינה היא מדינה, זה יכול להימשך.

אך ה"אינשורנס" ("ביטוח") העיקרי הוא התורה שהיא נצחית!!

וצריך לבקש מהשי"ת, שיהי' לנו ראש בהיר ועינים מאירות לראות את האמת.

העוסק בתורה נכסיו מצליחין

כ"ק אדמו"ר שליט"א [מהוריי"צ] סיים:

אמרז"ל "כל העוסק בתורה נכסיו מצליחין לו", ענין נכסיו קאי על מדרגות הנשמה נר"נ ח"י (נפש רוח נשמה חי' יחידה), וע"י שעוסק בתורה עי"ז מצליחין לו נכסיו, ונזכה לקבל פני המלך המשיח.

לזכות

החתן התמים הרב מנחם מענדל שיחי'
והכלה מרת יאשא ליבא שתחי'

רייניץ

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' יהונתן דוד ורעייתו רייניץ
הרה"ת ר' יוסף יצחק ורעייתו לויפער

